

Försvar och samhällets krisberedskap

6

Förslag till statsbudget för 2010

Försvaret och samhällets krisberedskap

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	9
2	Utgiftsområde 6	13
2.1	Omfattning.....	13
2.2	Utgiftsutveckling	14
2.3	Ekonomisk styrning m.m.	14
2.3.1	Förändringar inom utgiftsområdet	14
2.3.2	Inriktningspropositionen och det fortsatta förändringsarbetet	16
2.3.3	Försvarets ekonomi	16
2.3.4	Ökad samverkan m.m.	17
2.3.5	Fortsatt utveckling av arbetet med samhällets krisberedskap.....	17
3	Försvaret	19
3.1	Mål och uppgifter.....	19
3.2	Politikens inriktning	19
3.3	Beredskapskredit för totalförsvaret	22
3.4	Resultatbedömning och inriktning för verksamheten under 2010	22
3.4.1	Finansiering	22
3.4.2	Försvarets operativa förmåga	24
3.4.3	Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande insatser m.m.	26
3.4.3.1	Insatser	26
3.4.3.2	Förbandsverksamhet och uppbyggnad av beredskap	31
3.4.3.3	Materiel och anläggningar	45
3.4.3.4	Forskning och teknikutveckling	48
3.5	Stöd till Försvarets verksamhet avseende logistik- och materieförsörjning samt forskning och utveckling.....	49
3.6	Revisionens iakttagelser.....	50
3.7	Budgetförslag	51
3.7.1	1:1 Förbandsverksamhet och beredskap.....	51
3.7.2	1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser	52
3.7.3	1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	53
3.7.4	1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar.....	58
3.7.5	1:5 Forskning och teknikutveckling	60
3.7.6	1:6 Totalförsvarets pliktverk	61

3.7.7	1:7 Officersutbildning m.m.	62
3.7.8	1:8 Försvarets radioanstalt	62
3.7.9	1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut	63
3.7.10	1:10 Nämnder m.m.	64
3.7.11	Försvarets materielverk	64
3.7.12	1:11 Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.	65
4	Samhällets krisberedskap	67
4.1	Omfattning	67
4.2	Mål	68
4.3	Politikens inriktning	68
4.4	Resultatbedömning och inriktning	68
4.4.1	Anslaget 2:4 Krisberedskap	71
4.4.2	Avveckling av myndigheter	72
4.4.3	Förebyggande och förberedande arbete	73
4.4.3.1	Risk- och sårbarhetsanalyser	73
4.4.3.2	Skydd mot olyckor, barn och ungas säkerhet samt naturolyckor	74
4.4.3.3	Farliga ämnen - Kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot och risker (CBRN) samt kärnenergiberedskap	76
4.4.3.4	Informationssäkerhet	77
4.4.3.5	Samhällsviktig verksamhet	79
4.4.3.6	Utbildning och övning	79
4.4.4	Samordning och stöd inför och vid olyckor och kriser	81
4.4.4.1	Beredskap	81
4.4.4.2	Information mellan aktörer och till allmänheten	82
4.4.4.3	Insatser	82
4.4.4.4	Frivilliga	84
4.4.4.5	Rakel	85
4.4.4.6	Alarmeringstjänsten – 112	86
4.4.5	Uppföljning, utvärdering och lärande	87
4.4.5.1	Förmåga att lära och återföra kunskap från olyckor och kriser	87
4.4.5.2	Forskning och utveckling	88
4.4.6	Kustbevakning	90
4.5	Revisionens iakttagelser	91
4.5.1	Uppföljning av Riksrevisionens iakttagelser	91
4.6	Budgetförslag	92
4.6.1	2:1 Kustbevakningen	92
4.6.2	2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	94
4.6.3	2:3 Ersättning för räddningstjänst	95
4.6.4	2:4 Krisberedskap	95
4.6.5	2:5 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet	97
4.6.6	2:6 Ersättning till SOS Alarm AB för alarmeringstjänst enligt avtal	98
4.6.7	2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	99
4.6.8	2:8 Avvecklingsmyndigheten för SRV, KBM och SPF	100
5	Strålsäkerhet	101
5.1	Omfattning	101
5.2	Utgiftsutveckling	101

5.3	Resultatredovisning	101
5.3.1	Resultat	101
5.3.2	Analys och slutsatser	102
5.4	Revisionens iakttagelser.....	102
5.5	Politikens inriktning	103
5.6	Budgetförslag	103
5.6.1	3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	103
6	Elsäkerhet.....	107
6.1	Budgetförslag	107
6.1.1	4:1 Elsäkerhetsverket	107

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	11
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 6	14
2.2 Härledning av ramnivån 2010–2012. Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap	14
2.3 Kostnads-/beställningsreduktioner per funktion/verksamhet 2004-2008 (mnkr, 2004 års priser)	15
3.1 Försvarsmaktens utgifter under 2008	23
3.2 Utfallet för anslagsposten 6:1:2 Fredsfrämjande truppinsatser 2008.....	28
3.3 Insatsorganisationens utveckling	31
3.4 Personella förändringar i Försvarsmakten	41
3.5 Löneutgifter i Försvarsmakten	41
3.6 Anslagsutveckling.....	51
3.7 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap.....	52
3.8 Anslagsutveckling.....	52
3.9 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser	53
3.10 Anslagsutveckling.....	53
3.11 Investeringsplan.....	54
3.12 Redovisning av särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för äldreanslaget 6:2 Materiel och anläggningar	54
3.13 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	54
3.14 Anskaffning av materiel och anläggningar.....	57
3.15 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	58
3.16 Anslagsutveckling.....	58
3.17 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	59
3.18 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	59
3.19 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	60
3.20 Anslagsutveckling.....	60
3.21 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:5 Forskning och teknikutveckling.....	61
3.22 Anslagsutveckling.....	61
3.23 Uppdragsverksamhet	62
3.24 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:6 Totalförsvarets pliktverk	62
3.25 Anslagsutveckling.....	62
3.26 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:7 Officersutbildning m.m.....	62
3.27 Anslagsutveckling.....	62
3.28 Uppdragsverksamhet	63

3.29 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:8 Försvarets radioanstalt.....	63
3.30 Anslagsutveckling.....	63
3.31 Uppdragsverksamhet.....	64
3.32 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut.....	64
3.33 Anslagsutveckling.....	64
3.34 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:10 Nämnder m.m.	64
3.35 Uppdragsverksamhet.....	65
3.36 Investeringsplan.....	65
3.37 Anslagsutveckling.....	65
3.38 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:11 Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd, m.m.	66
4.1 Anslagsutveckling.....	92
4.2 Offentligrättslig verksamhet.....	92
4.3 Uppdragsverksamhet.....	93
4.4 Investeringsplan.....	93
4.5 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:1 Kustbevakningen.....	94
4.6 Anslagsutveckling.....	94
4.7 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	94
4.8 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor.....	95
4.9 Anslagsutveckling.....	95
4.10 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.....	95
4.11 Anslagsutveckling.....	95
4.12 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	96
4.13 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:4 Krisberedskap	97
4.14 Anslagsutveckling.....	97
4.15 Uppdragsverksamhet.....	97
4.16 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	98
4.17 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:5 Gemensam radiokommunikation för skydd och beredskap	98
4.18 Anslagsutveckling.....	98
4.19 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:6 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal.....	99
4.20 Anslagsutveckling.....	99
4.21 Offentligrättslig verksamhet.....	99
4.22 Uppdragsverksamhet.....	99
4.23 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	100
4.24 Anslagsutveckling.....	100
4.25 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:8 Avvecklingsmyndigheten för SRV, KBM och SPF.....	100
5.1 Utgiftsutveckling inom område Strålsäkerhet.....	101
5.2 Anslagsutveckling 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	103
5.3 Offentligrättslig verksamhet.....	104
5.4 Uppdragsverksamhet.....	104
5.6 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten.....	105
5.5 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten.....	105
6.1 Anslagsutveckling.....	107

6.2 Avgiftsbelagd verksamhet	107
6.3 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 4:1 Elsäkerhetsverket.....	107

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att för 2010 utnyttja en kredit på högst 40 000 000 000 kronor i Riksgäldskontoret om krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden föreligger (avsnitt 3.3),
2. bemyndigar regeringen att besluta om en anslagskredit på högst 300 000 000 kronor för anslaget 1:2 *Fredsfrämjande förbandsinsatser* (avsnitt 3.7.2),
3. godkänner förslaget till investeringsplan för Försvarsmakten för 2010–2012 (avsnitt 3.7.3),
4. bemyndigar regeringen att under 2010 för anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* besluta om beställningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 28 500 000 000 kronor efter 2010 (avsnitt 3.7.3),
5. godkänner vad regeringen föreslår om anskaffning av materielprojekt under 2010 (avsnitt 3.7.3),
6. bemyndigar regeringen att under 2010 för anslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* besluta om beställningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 850 000 000 kronor efter 2010 (avsnitt 3.7.4),
7. bemyndigar regeringen att för 2010 låta Försvarets materielverk disponera en kredit i Riksgäldskontoret på högst 18 500 000 000 kronor för att tillgodose behovet av rörelsekapital (avsnitt 3.7.11),
8. godkänner förslaget till investeringsplan för Kustbevakningen för 2010–2012 (avsnitt 4.6.1),
9. bemyndigar regeringen att under 2010 för anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 40 000 000 kronor under perioden 2011-2013 (avsnitt 4.6.2),
10. bemyndigar regeringen att under 2010 för anslaget 2:4 *Krisberedskap* besluta om avtal och beställningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 360 000 000 kronor under perioden 2011-2016 (avsnitt 4.6.4),
11. bemyndigar regeringen att för 2010 låta Myndigheten för samhällsskydd och beredskap disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 500 000 000 kronor (avsnitt 4.6.4),
12. bemyndigar regeringen att för 2010 låta Socialstyrelsen disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 350 000 000 kronor (avsnitt 4.6.4),
13. bemyndigar regeringen att under 2010 för anslaget 2:5 *Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 85 000 000 kronor under perioden 2011-2013 (avsnitt 4.6.5),

14. bemyndigar regeringen att under 2010 för anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 65 000 000 kronor under perioden 2011–2013 (avsnitt 5.6.1),
15. för 2010 anvisar anslagen under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap enligt följande uppställning (se nästa sida):

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag	Anslagstyp	Belopp
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	Ramanslag	19 882 368
1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser	Ramanslag	2 537 312
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	Ramanslag	10 847 912
1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	Ramanslag	5 976 563
1:5 Forskning och teknikutveckling	Ramanslag	864 450
1:6 Totalförsvarets pliktverk	Ramanslag	166 894
1:7 Officersutbildning m.m.	Ramanslag	275 452
1:8 Försvarets radioanstalt	Ramanslag	694 961
1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut	Ramanslag	62 454
1:10 Nämnder m.m.	Ramanslag	27 201
1:11 Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.	Ramanslag	108 925
2:1 Kustbevakningen	Ramanslag	989 546
2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	Ramanslag	54 850
2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	Ramanslag	21 080
2:4 Krisberedskap	Ramanslag	1 171 370
2:5 Gemensam radiokommunikation – Raket	Ramanslag	211 000
2:6 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	Ramanslag	178 000
2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Ramanslag	960 989
2:8 Avvecklingsmyndigheten för SRV, KBM och SPF	Ramanslag	95 000
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	Ramanslag	329 416
4:1 Elsäkerhetsverket	Ramanslag	45 332
Summa		45 501 075

2 Utgiftsområde 6

2.1 Omfattning

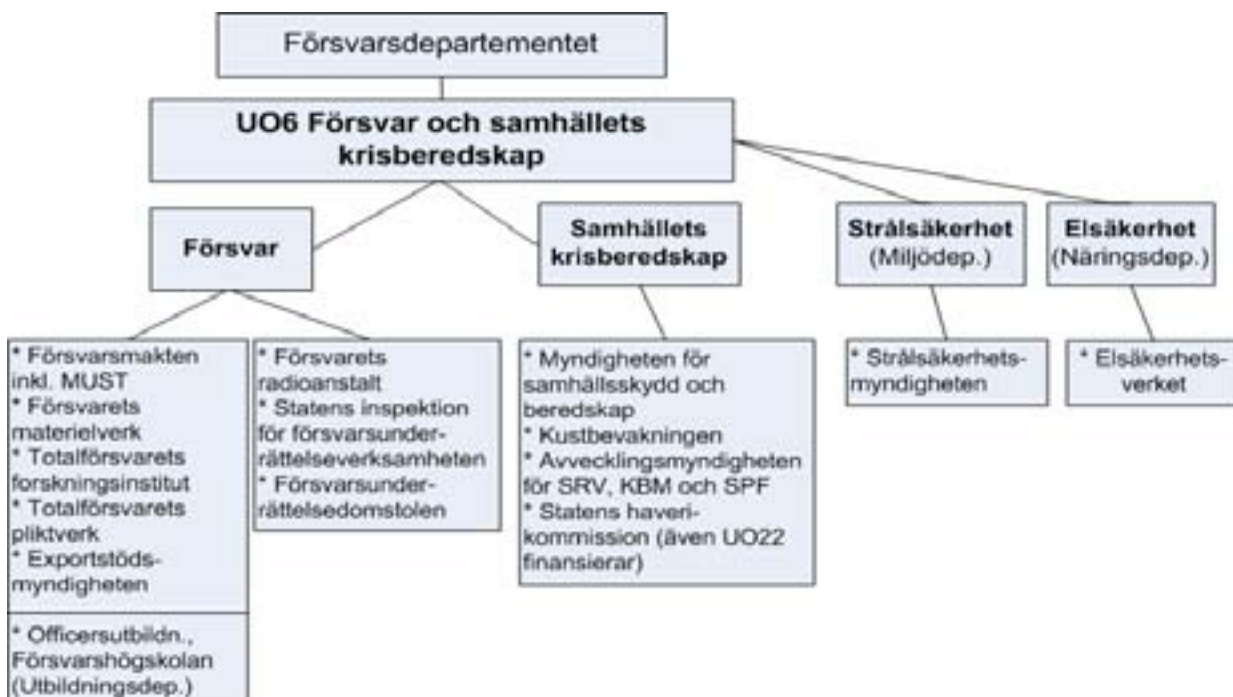
För att återspegla den verksamhet som finansieras från utgiftsområde 6 *Försvar och samhällets krisberedskap*, har regeringen valt att i budgetpropositionen indela verksamheten i fyra undergrupper; *Försvar* (anslag 1:1 till 1:11), *Samhällets krisberedskap* (anslag 2:1 till 2:8), *Strålsäkerhet* (anslag 3:1) samt *Elsäkerhet* (anslag 4:1). Resultatredovisning och inriktning för den sistnämnda undergruppen framgår av budgetpropositionens volym 11.

Från och med 2010 finns inte längre anslaget 1:10 *Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret* uppfört på statsbudgeten (se vidare under avsnitt 3.7.1 och 4.6.7).

Inom utgiftsområdet har under 2009 Försvarets underrättelsenämnd och Signalspaningsnämnden inordnats i den statliga redovisningsorganisationen. Om riksdagen beslutar i enlighet med prop. 2008/09:201 Förstärkt integritetsskydd vid signalspaning omvandlas dessa myndigheter den 1 december och blir i stället Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten respektive Försvarsunderrättelsesdomstolen.

En ny myndighet, Exportstödsmyndigheten, avses inrättas under 2010.

Figuren nedan visar fördelningen i de fyra undergrupperna samt hemvisten för de myndigheter vars verksamhet avses finansieras inom utgiftsområde 6 under 2010.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 6

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Budget 2009 ¹	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012
Försvaret	22 510	40 285	37 640	41 444	42 444	43 215
Samhällets krisberedskap	2 960	4 013	4 015	3 682	3 563	3 501
Strålsäkerhet	151	303	300	329	339	341
Elsäkerhet	45	44	46	45	46	46
Äldreanlag	17 362	78	305	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 6 Försvaret och samhällets krisberedskap	43 030	44 724	42 307	45 501	46 392	47 103

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Minskningen av utgiftsområdets ram genom beslut fr.o.m. 2010 är i huvudsak hänförlig till de effektiviseringar och besparingar avseende materiel och anläggningar som beräknades i budgetpropositionerna för 2008 och 2009. Utgiftsområdets ram minskar också då finansieringen av Post- och telestyrelsens respektive Svenska kraftnäts åtgärder för att skydda elektroniska kommunikationer respektive elberedskapsåtgärder i stället beräknas under utgiftsområde 22 Kommunikationer respektive utgiftsområde 21 Energi fr.o.m. 2010. Vidare medför övergångseffekten till följd av kostnadsmässig anslagsavräkning att ramen för utgiftsområdet minskar. Myndigheterna tillförs samma belopp från anslaget 1:4 *Övergångseffekter av kostnadsmässig avräkning*, under utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. Övergången till kostnadsmässig avräkning är således neutral för såväl statsbudgeten som myndigheterna. I löpande priser ökar utgiftsområdets ram till följd av pris- och löneomräkningen av anslagen.

Prognosen för 2009 visar på ett underutnyttjande jämfört med budgeten. Detta beror i huvudsak på ett planerat anslagssparande på anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* för kommande års genomförande av ominriktningen av försvaret i enlighet med den försvarspolitiska inriktningspropositionen.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2010–2012. Utgiftsområde 6 Försvaret och samhällets krisberedskap

Miljoner kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	44 707	44 707	44 707
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	2 117	2 886	3 519
Beslut	-327	-352	-397
Överföring till/från andra utgiftsområden	-350	-344	-340
Övrigt	-646	-506	-387
Ny ramnivå	45 501	46 392	47 103

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Övergångseffekten till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

2.3 Ekonomisk styrning m.m.

2.3.1 Förändringar inom utgiftsområdet

En flerårig förutsägbar förvarsekonomi och en ekonomi i balans främjar den fortsatta reformeringen av Försvarsmakten. De ekonomiska nivåer för området Försvaret som regeringen beräknade i budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m.) bör vara utgångspunkten för den årliga prövningen i respektive års budgetproposition.

De beslut regeringen fattat under mandatperioden med koppling till effektiviseringar inom materielförsörjningen samt omfördelningar till förbandsverksamheten innebär att ramen för området försvaret i allt väsentligt är oförändrad. I enlighet med den ökade ambitions-

nivån för de fredsfrämjande insatserna tillsköt utgiftsområdet 1 150 miljoner kronor fr.o.m. 2009. Samtidigt har effektiviseringarna inom materieförsörjningsområdet inneburit att ramen fr.o.m. 2011 kommer att ha minskat med 350 miljoner kronor jämfört med 2007, och beräknas till totalt 42 400 miljoner kronor.

Inom området samhällets krisberedskap medförde etableringen av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och avvecklingen av Statens räddningsverk, Krisberedskapsmyndigheten och Styrelsen för psykologiskt försvar en rationalisering inom förvaltningen som frigjort 150 miljoner kronor per år. I syfte att förbättra regeringens styrning av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap omfördelades 115 miljoner kronor 2009 från utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Försvarsförvaltningsutredningen

Sedan 2007 har försvarsmyndigheterna genomfört kostnadsreduktioner i enlighet med Försvarsförvaltningsutredningens förslag (SOU 2005:96). De förslag Försvarsförvaltningsutredningen lämnade, skulle innebära rationaliseringar om cirka 2 miljarder kronor, vilka skulle omfördelas från stöd och administration till förbandsproduktion och insatser.

Statskontoret har haft regeringens uppdrag att granska det pågående omställningsarbetet inom Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Förvarshögskolan, Totalförsvarets forskningsinstitut, Totalförsvarets pliktverk samt Fortifikationsverket. Granskningen är en del av regeringens uppföljning av att kostnaderna för det militära försvarets förvaltning och stödverksamhet minskar i enlighet med försvarsförvaltningsutredningens förslag samt de efterföljande regeringsbesluten om besparingar på respektive berörd myndighet.

Enligt Statskontorets rapport 2009:11 Omställning av det militära försvaret som inkom till regeringen den 2 juni 2009 har myndigheterna t.o.m. 2008 genomfört de åtgärder som krävts för att minska sina kostnader enligt regeringens målsättningar. Genomförda åtgärder avser dels minskade myndighetskostnader, dels anpassningar till Försvarsmaktens beställningar i fråga om såväl volym som inriktning. De kostnadsreduktioner och neddragningar som har genomförts bedöms i allt väsentligt vara av bestående slag. För åren 2004–2008 uppgår de frigjorda resurserna till totalt knappt 2,2

miljarder kronor och den totala bemanningen har sammantaget minskat med cirka 5 800 årsarbetskrafter. Mot bakgrund av hittills uppnådda resultat bedömer Statskontoret att regeringens mål i fråga om kostnadsminskningar i allt väsentligt nu har uppnåtts. Detta avser både de kostnadsreduktioner kopplade till materieförsörjningen som skulle vara uppnådda vid utgången av 2009 och de övriga kostnads- och beställningsreduktionerna som skulle vara uppnådda vid utgången av 2008.

Tabell 2.3 Kostnads-/beställningsreduktioner per funktion/verksamhet 2004-2008 (mnkr, 2004 års priser)

Funktion/ verksamhet	Resultat kostnads- reduktioner	Resultat beställnings- reduktioner
Central ledning och stöd- verksamhet	-398	-
Materielprocessen	-967	-
Forskning och teknik- utveckling		-402
Högre officersutbildning		-93
Mönstringsförfarandet	-90*	-
Fastighetsförvaltning	-231	-
Totalt	-1 686	-495

* Anm. 95 mnkr har omförts från TPV till FM varför det beloppet utgör egentliga frigjorda resurser.

Statskontoret pekar i sin rapport på att Försvarsmakten har haft svårt att härleda kostnadsreduktioner kopplade specifikt till Försvarsförvaltningsutredningen. Vidare har inte Försvarsmakten i detalj kunnat redovisa hur och för vilka ändamål frigjorda resurser har kommit till användning. Statskontoret bedömer dock att de resurser som frigjorts i allt väsentligt har kommit Försvarsmakten till del i avsedd omfattning. Regeringen delar Statskontorets uppfattning och ser positivt på myndigheternas omställningsarbete som totalt sett både gett en större besparing och gått snabbare än vad regeringen krävt.

Regeringen vill i detta sammanhang påtala vikten av att myndigheterna kan härleda såväl kostnadsreduktioner som för vilka ändamål de frigjorda resurserna omfördelats till i det fortsatta arbetet med att frigöra resurser från stödverksamheten.

2.3.2 Inriktningspropositionen och det fortsatta förändringsarbetet

Regeringen överlämnade den 19 mars i år en försvarspolitisk inriktningsproposition (prop. 2008/09:140) till riksdagen. I propositionen redovisar regeringen den principiella inriktningen för att uppnå ett mer användbart och tillgängligt försvar. Försvarsmakten och de s.k. stödmyndigheterna kommer med anledning av propositionens förslag att genomföra ett omfattande förändringsarbete. Under 2010 kommer arbetet med att implementera detta att påbörjas.

I den försvarspolitiska inriktningspropositionen slås fast att det nya mer användbara försvaret ska skapas i takt med att resurser frigörs genom förändringar och rationaliseringar i fråga om personal, materiel- och logistikförsörjning samt övrig stödverksamhet, samt att kostnads- och ambitionshöjningar i operativ verksamhet ska balanseras mot rationaliseringar och ambitionssänkningar.

Inom Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) har en utredning sett över hur stödet till Försvarsmakten bör organiseras. Förslag på hur materieförsörjnings- och logistikprocesserna inom Försvarsmakten och de s.k. stödmyndigheterna kan effektiviseras och rationaliseras lämnades den 15 maj 2009.

I syfte att så kostnadseffektivt som möjligt genomföra det av riksdagens fattade beslutet om ett mer tillgängligt och användbart försvar (prop. 2008/09:140 bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292), avser regeringen tillsätta en eller flera genomförandekommittéer med uppdrag att lämna förslag på hur stödet till Försvarsmakten ska vara närmare utformat. Stödet utgörs främst av verksamhet vid Försvarets materielverk, Totalförsvarets forskningsinstitut, Försvarshögskolan och Totalförsvarets pliktverk men även vissa delar av verksamheter inom Försvarsmakten. Föreslagna åtgärder inom stödverksamheten ska möjliggöra att ekonomiskt utrymme motsvarande 20-30 procent av 2008 års kostnader för stödverksamheterna kan frigöras för att möjliggöra omställningen till ett mer användbart och tillgängligt insatsförsvar i enlighet med regeringens inriktning. I de beräkningar som låg till grund för inriktningspropositionen har delar av denna omförelse redan inplanerats. Utgångspunkten för kommitténs arbete ska vara Stödutredningens rapport Ett

användbart och tillgängligt försvar – Stödet till Försvarsmakten. Kommittén ska beakta samtliga remissinstansers yttranden.

I föreliggande budgetproposition beräknar regeringen att 300 miljoner kronor kan omfördelas från anslaget för forskning och utveckling och i stället beräknas under anslaget för förbandsverksamhet och beredskap från och med 2011.

Med anledning av inriktningspropositionen begränsades budgetpropositionen för 2009 till att framför allt inrikta verksamheten för 2009. Detta innebar bl.a. att regeringen endast föreslog inriktningen för insatsorganisationens utformning för 2009. Riksdagen har i enlighet med inriktningspropositionens förslag beslutat om insatsorganisationens utformning för 2014 (bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292). Detta innebär att regeringen inte lämnar något motsvarande förslag i föreliggande budgetproposition (se avsnitt 3.4.3.2).

2.3.3 Försvarsmaktens ekonomi

Försvarsmaktens verksamhet och ekonomi var i obalans under 2008. Detta åtgärdades bl.a. genom beslut om tilläggsbudget under året vilket innebar att medel omfördelades från materielanslagen till förbandsanslaget. I enlighet med beslutet om budgetpropositionen för 2009 genomfördes ytterligare åtgärder för att åstadkomma en ekonomi i balans.

I samband med att den ekonomiska obalansen tydliggjorts gav regeringen i uppdrag till Ekonomistyrningsverket (ESV) den 24 januari 2008 (Fö nr 7) att identifiera problem gällande Försvarsmaktens interna styrning och kontroll samt analysera orsaker till dessa problem. ESV överlämnade sin rapport till regeringen den 15 maj 2008 (ESV 2008:19) och konstaterar i rapporten påtagliga brister i den interna styrningen och kontrollen i Försvarsmaktens högkvarter.

Med anledning av ESV:s rapport gav regeringen den 26 juni 2008 i uppdrag (Fö nr 10) åt Försvarsmakten att med stöd av ESV genomföra åtgärder för att förbättra och säkerställa Försvarsmaktens interna styrning och kontroll. Uppdraget slutredovisades den 31 augusti 2009. ESV har i sin slutrapport föreslagit en rad åtgärder inom bl.a. en sammanhållen planerings- och uppföljningsprocess, tydlig-

görande av ansvarsförhållanden, roller och befogenheter för ledande befattningshavare, förtydligande av styrande dokument och säkerställande av den ekonomiska kompetensen på nyckelfunktioner. Försvarsmakten har påbörjat implementeringen av dessa åtgärder och regeringen avser följa detta arbete nogsamt.

Som en del av en förbättrad ekonomistyrning arbetar Försvarsmakten med att stegvis implementera en insatsförbandsorienterad ekonomistyrningsmodell samt ett integrerat resurs- och ekonomiledningssystem (PRIO). Statskontoret har på regeringens uppdrag granskat införandet av PRIO (Statskontoret 2009:104). Statskontoret konstaterar att införandet inte skett i den takt som planerats och att det finns inte oväsentliga risker för kostnadsfördyringar framgent. Regeringen har erfarit att Försvarsmakten vidtagit åtgärder för att komma tillrätta med de problem Statskontoret påtalat. Regeringen menar att det är av stor vikt att arbetet med implementeringen fortlöper och att det sker inom planerade budgetramar. Regeringen kommer noggrant att följa Försvarsmaktens arbete med detta.

Regeringen vill i detta sammanhang understryka vikten av att myndigheterna lämnar rättvisande prognoser över förbrukningen på anslagen för att regeringen ska ha ett fullgott beslutsunderlag i sitt arbete med att prioritera befintliga resurser inom utgiftsområdet.

Vidare har regeringen stärkt Försvarsdepartementets kapacitet inom styrning, uppföljning och analys av myndigheterna inom utgiftsområdet främst avseende Försvarsmakten. Detta sker genom kompetensutveckling av befintlig personal samt att de personella resurserna liksom resurserna för utredningar har ökat i enlighet med budgetpropositionen för 2009, volym 1.

2.3.4 Ökad samverkan m.m.

I syfte att åstadkomma ett mer effektivt resursutnyttjande inom försvaret och samhällets krisberedskap anser regeringen att samarbete mellan myndigheter och andra bör ske så att de fördelar

som kan vinnas för enskilda samt för staten som helhet tas tillvara. Dubblering av kompetenser och resurser bör undvikas. Regeringen avser därför ge vissa myndigheter i uppdrag att inventera vilka befintliga resurser som skulle kunna användas i enlighet med ovanstående resonemang. Regeringen vill betona att ett sådant resursutnyttjande inte får vara dimensionerande för verksamheten, det vill säga en myndighet ska skaffa de resurser som behövs för att genomföra sina uppgifter.

2.3.5 Fortsatt utveckling av arbetet med samhällets krisberedskap

Regeringen överlämnade våren 2008 en proposition till riksdagen, Stärkt krisberedskap – för säkerhets skull (prop. 2007/08:92, bet. 2007/08:FöU12, rskr. 2007/08:193). I propositionen konstateras att krisberedskapen och sättet att hantera kriser måste utvecklas i takt med att hoten och riskerna i samhället förändras. Regeringen redovisar därför hur samhällets förmåga att förebygga och hantera kriser bör förbättras under de närmaste åren. Arbetets inriktning är att utveckla krisberedskapen genom att stärka ledningsförmågan, stärka samverkan mellan aktörer i Sverige, inom EU och internationellt, samt att stärka förmågan till uppföljning, utvärdering och inriktning av krisberedskapen i samhället.

Förmågan att agera och samverka utvecklas nu genom etablerandet av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och dess uppdrag att stödja samordningen av berörda myndigheters åtgärder vid en kris. Vidare stärks förmågan inom Regeringskansliet genom inrättandet av kansliet för krishantering i Statsrådsberedningen. I kapitel 4 redogör regeringen dessutom för hur anslaget 2:4 *Krisberedskap* bör effektiviseras. Nu behöver kraft läggas på att stärka säkerhetsarbetet i samhället på alla nivåer. Regeringens avsikt är att återkomma till riksdagen vad gäller den fortsatta utvecklingen av arbetet med samhällets krisberedskap.

3 Försvar

3.1 Mål och uppgifter

Riksdagen har beslutat (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292) att målet för det militära försvaret fr.o.m. 2010 ska vara att enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet, försvara Sverige och främja vår säkerhet. Detta ska ske genom att:

- hävda Sveriges suveränitet, värna suveräna rättigheter och nationella intressen,
- förebygga och hantera konflikter och krig samt
- skydda samhället och dess funktionalitet i form av stöd till civila myndigheter.

Det militära försvaret ska genomföra de insatser som riksdag och regering beslutat eller som i övrigt följer av Försvarmaktens uppgifter. Försvarmakten ska, enskilt och tillsammans med andra myndigheter, länder och organisationer, lösa följande uppgifter:

- försvara Sverige och främja vår säkerhet genom insatser på vårt eget territorium, i närområdet och utanför närområdet,
- upptäcka och avvisa kränkningar av det svenska territoriet och i enlighet med internationell rätt värna suveräna rättigheter och nationella intressen i områden utanför detta och
- med befintlig förmåga och resurser bistå det övriga samhället och andra myndigheter vid behov.

Insatsorganisationen ska utvecklas i enlighet med de krav på operativ förmåga som

riksdagen har beslutat (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292).

God försvarsförmåga ska genom planering även finnas i sådan samhällsviktig verksamhet som är väsentlig för samhällets grundläggande behov vid ett eventuellt framtida väpnat angrepp.

Forskning och utveckling ska inriktas så att den stödjer utvecklingen inom berörda delar av utgiftsområdet.

3.2 Politikens inriktning

Den nya inriktningen för försvaret

Riksdagen beslutade i juni 2009 om en ny inriktning för det militära försvaret, i enlighet med regeringens försvarspolitiska inriktningsproposition Ett användbart försvar (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292).

Beslutet innebär förändringar på flera viktiga områden syftande till att skapa ett användbart och tillgängligt försvar. Syftet med den nya inriktningen är att stärka Sveriges försvarsförmåga. I prop. 2008/09:140 Ett användbart försvar redovisar regeringen målen för vår säkerhet och hur dessa bäst ska främjas. Regeringen konstaterar att dagens hot mot fred och säkerhet avvärjs bäst i gemenskap och samverkan med andra länder och organisationer. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-medlemsland eller nordiskt land. Regeringen förväntar sig att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige

drabbas. Sverige bör ha förmågan att kunna ge och ta emot militärt stöd. Samma förband ska kunna användas i Sverige, i närområdet och utanför närområdet. Regeringen anser att Sveriges engagemang i fredsfrämjande insatser under EU:s, FN:s och Natos ledning bör öka.

Regeringen redovisade i propositionen bl.a. nya mål och uppgifter för försvaret, nya krav på operativ förmåga, en ny insatsorganisation där arméstridskrafterna i huvudsak ska kunna organiseras i behovssammansatta, fördefinierade bataljonsstridsgrupper, ett nytt personalförsörjningssystem, utvecklade principer för materielförsörjning, en utvecklad syn på civil-militär samverkan inför och under insatser internationellt samt ökad samverkan med våra grannländer. Arbetet med att säkerställa en effektiv resursanvändning i försvaret och en stärkt ekonomisk styrning av myndigheterna kommer att fortsätta. Inriktningen mot ett mer användbart och tillgängligt försvar förtydligar även behovet av en utvecklad militärstrategisk planering. Regeringen avser att under kommande år vidta ett antal åtgärder för att utveckla en förbättrad och effektivare förvaltning och styrning av försvarsområdet.

Personalförsörjningen moderniseras så att frivillighet i stället för värnplikt ska utgöra grunden för bemanningen av insatsorganisationen. Om försvarsberedskapen så kräver bör personalförsörjningen även kunna baseras på en tillämpning av lagstiftningen om totalförsvarsplikt.

Regeringen har konstaterat att utvecklingen bör ske i den takt som ekonomin medger. Resurser kommer därför att behöva frigöras genom förändringar och rationaliseringar i fråga om personal, materiel- och logistikförsörjning samt övrig stödverksamhet.

Reformering av stödverksamheten

Med utgångspunkt i riksdagens beslut om inriktningen för det militära försvaret tar nu regeringen nästa steg. Stödverksamheten, det vill säga främst verksamhet som idag bedrivs av Försvarets materielverk, Totalförsvarets forskningsinstitut, Försvarshögskolan och Totalförsvarets pliktverk men även vissa delar av verksamheter inom Försvarsmakten, reformeras för att anpassas till och skapa nödvändigt ekonomiskt utrymme för den nya inriktningen med stående och kontrakterade förband, bemannade med anställda soldater

och sjömän. Utgångspunkten för regeringens ställningstaganden inom detta område kommer att vara de förslag som Stödutredningen lämnade i sin rapport Ett användbart och tillgängligt försvar – Stödet till Försvarsmakten, i maj 2009. Samtliga remissinstansers yttranden kommer även att beaktas.

Regeringen anser att nuvarande struktur för logistik- och materielförsörjning, forskning och utveckling samt utbildning och rekrytering bör effektiviseras. Nya strukturer ska utformas så att den är anpassad till de krav som ett användbart och tillgängligt insatsförsvar med anställda soldater och sjömän ställer. Stödverksamheterna ska också anpassas till den utvecklade materielförsörjningsstrategin.

För att undvika intressekonflikter inom materielförsörjningsområdet och exporten av krigsmateriel avser regeringen att inrätta en ny myndighet för exportstöd under 2010.

Regeringens utgångspunkt är att Försvarsmakten bör få ett större ansvar för rekryteringen av sin personal, och att det bör finnas en rationaliseringspotential i test- och urvalsverksamheten med anledning av övergången till bemanning på frivillig grund. I fråga om Totalförsvarets pliktverk, och hur den framtida testverksamheten och personalredovisningen bör vara organiserad, avser regeringen att återkomma till riksdagen efter att förslagen från Utredningen om totalförsvarsplikten har remitterats, det vill säga i samband med övriga frågor om det framtida systemet för rekrytering, grundläggande utbildning och tillämpning av totalförsvarsplikten m.m.

Riksdagen beslutade (prop. 2006/07:64, bet. 2006/07:FöU9, rskr. 2006/07:193) i maj 2007 att inrätta Försvarshögskolan som högskola och att göra officersutbildningen till en högskoleutbildning. Högskoleutbildningen av officerare påbörjades under 2008 och erfarenhetsvärden för dess kostnader har nu vunnits. Regeringen anser att kostnaderna för officersutbildningen är för höga och avser därför se över hur dessa kan minska. I detta sammanhang kommer även det nordiska samarbetet att beaktas.

Försvarsmaktens centrala ledning ska rationaliseras, och besparingar ska genomföras inom logistikområdet.

Förändringar i insatsorganisationen

Under 2010 påbörjas reformeringen av insatsorganisationen. Förbanden kommer successivt att bemannas med frivillighet som grund. Under ett övergångsskede kommer förbanden att bemannas av både frivilliga och värnpliktiga soldater och sjömän. Framför allt kommer arméstridskrafterna att påverkas av förändringen i personalförsörjningen och förändringar i insatsförbanden. En huvuddel av soldaterna i arméstridskrafterna kommer vara kontraktsanställda medan huvuddelen av marin- och flygförbanden kommer att utgöras av stående förband.

Genom inrättandet av bataljonsstridsgrupper med möjlighet till komplettering med olika typer av stödjande förband kommer både tillgänglighet och användbarhet successivt att öka. Hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna kommer att få bättre utrustning och materiel samt en utökad roll i den nya organisationen. Detta innebär en betydande ambitionshöjning för hela hemvärnet. Hemvärnets framgångsrika försök med direktutbildning innebär viktiga erfarenheter för framtida soldatutbildning.

Reformeringen av insatsorganisationen med hemvärn och nationella skyddsstyrkor ska ske i takt med att nödvändigt ekonomiskt utrymme frigörs.

Den samlade insatsorganisationen kommer när den intagits att uppgå till cirka 50 000 personer och ha en beredskap som varierar mellan några timmar och cirka en vecka.

Takten i förändringen

Försvarsmaktens målsättningsdokument för förbanden måste utarbetas för att utvecklingen av insatsorganisationen ska gå snabbt. Eftersom större delen av de nya förbanden baseras på befintlig materiel, personal, infrastruktur m.m. anser regeringen att den huvudsakliga utformningen av merparten av förbanden bör kunna vara avslutad under 2010. Därefter vidtar arbetet med att bemanna förbanden med de nya personalkategorierna, öva och utbilda dem samt successivt öka tillgängligheten och användbarheten.

Det nordiska samarbetet

Det nordiska försvarsrelaterade samarbetet är sedan länge en prioriterad fråga i svensk försvarspolitik. Samarbetet omfattar i dag i

princip samtliga verksamhetsområden inom försvarspolitiken. Ett fördjupat samarbete mellan de nordiska försvarsmakterna möjliggör en förbättrad resurseffektivitet, ökad operativ förmåga och större effekt i försvarsmakternas verksamhet. Likaså bedöms samarbetet öka försvarsmakternas samverkansförmåga internationellt. Genom det nordiska samarbetet ökar ländernas möjlighet att vara aktiva deltagare i och bidragsgivare till det internationella arbetet för säkerhet i världen.

Flera konkreta nordiska samarbetsområden har sjösatts. Exempelvis har regeringen beslutat om Sveriges anskaffning av Archer tillsammans med Norge. Kostnaderna för utveckling och underhåll delas samtidigt som anskaffning av samma system ger goda förutsättningar för att samarbeta om utbildning och övning samt för att göra insatser tillsammans.

Det nordiska samarbetet ska utgå från gemensamma intressen och därav liknande mål och behov av militär förmåga. Dessa anges av respektive regeringar inom ramen för respektive lands säkerhetspolitiska linje.

Ett fördjupat nordiskt samarbete kan vidare bidra till att stärka den samlade europeiska förmågan till krishanteringsinsatser internationellt. Europas länder står inför utmaningar för att skapa och upprätthålla de militära förmågor som behövs för nationella behov, men också för gemensamma, multinationella behov inklusive för den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken. Det fördjupade nordiska samarbetet är ett sätt att på regional nivå möta dessa utmaningar, vilket kan stärka den europeiska förmågan.

Förbättrad civil-militär samverkan

Regeringen har påbörjat inrättandet av en samverkansfunktion inom Regeringskansliet med stöd av berörda myndigheter och andra aktörer för att stärka den civil-militära samverkan i samband med svenska bidrag till insatser internationellt. En förbättrad samordning innebär att den samlade effekten av vårt bidrag blir större och målen för den svenska närvaron i de områden där insatserna genomförs blir lättare att uppnå.

3.3 Beredskapskredit för totalförsvaret

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2010 utnyttja en kredit på högst 40 000 000 000 kronor i Riksgäldskontoret om krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden föreligger.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen bemyndigade regeringen att utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret på högst 40 000 000 000 kronor för 2009, om krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden föreligger. Regeringen anser att ett motsvarande bemyndigande, avseende samma belopp, bör lämnas för 2010. Beredskapskrediten ska säkerställa att en nödvändig beredskapshöjning inte förhindras eller fördröjs därför att regeringen inte disponerar nödvändiga betalningsmedel. Behöver beredskapskrediten utnyttjas, avser regeringen att återkomma till riksdagen med redovisning av behovet av medel för den fortsatta verksamheten.

3.4

Resultatbedömning och inriktning för verksamheten under 2010

3.4.1 Finansiering

I tabellen nedan redovisas Försvarmaktens utgifter som belastat anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.*, anslaget 6:2 *Materiel och anläggningar* samt anslaget 6:3 *Forskning och teknikutveckling* under 2008 för vissa så kallade verksamhetsgrenar. Metoden för detta redovisningssätt har varit under utveckling inom Försvarmakten, varför jämförelse med motsvarande siffror under föregående år kan vara missvisande. Detta innebär bl.a. att Försvarmakten har redovisat utgifter för NBG08:s beredskapsperiod inom verksamhetsgrenen internationella insatser.

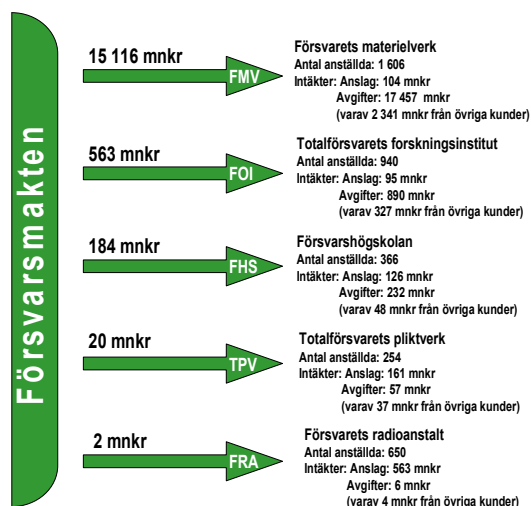
Detta har medfört att utgifterna för verksamhetsgrenen internationella insatser ökat i förhållande till de utgifter som redovisades förra året, samt att utgifterna som redovisats inom verksamhetsgrenen Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap sjunkit. I övrigt beror främst skillnader i förhållande till förra årets redovisning på förfinade redovisningsprinciper samt en lägre total anslagsbelastning.

Tabell 3.1 Försvarsmaktens utgifter under 2008

mnkr

Verksamhet	Förbandsverksamhet & pensionskostnader Anslag 6.1			Internationella insatser Anslag 6.1	Materiel & anläggningar Anslag 6.2	Forskning & teknikutveckling Anslag 6.3	Summa
	Personal	Hyror	Övrigt				
1. Insatser							
Internationella insatser	1 766	315	2 529	1 665			6 274
Nationella insatser	1 704	304	398				2 406
Totalt insatser	3 470	618	2 927	1 665			8 679
2. Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap							
Insatsorganisationen gemensamt	98	18	-117				-1
Arméförband	1 407	251	1 433		3 685		6 776
Marina förband	1 399	249	353		3 453	6	5 462
Flygvapenförband	2 786	497	492		5 453		9 228
Lednings- och underrättelseförband	456	81	121		1 686		2 345
Logistikförband	301	54	140		1 181		1 675
Nationella skyddsstyrkorna	498	89	277		8		872
Totalt insatsorganisationen/beredskap	6 946	1 238	2 701		15 465	6	26 356
3. Utveckling							
Forskning och utveckling	31	6	25			946	1 007
Materiel-/organisations-utveckling	251	45	110		801	25	1 233
Totalt utveckling	282	50	135		801	971	2 240
4. Övriga verksamheter	338	60	68				467
5. Stöd till samhället	2		26				28
Summa	11 038	1 967	5 857	1 665	16 266	978	37 771

I de utgifter som redovisas ingår beställningar som Försvarsmakten gör till andra myndigheter, främst Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Totalförsvarets forskningsinstitut, Försvarshögskolan Totalförsvarets pliktverk och Fortifikationsverket. Dessa redovisas specifikt i figuren på nästa sida.

3.4.2 Försvarmaktens operativa förmåga

Resultatanalys

Försvarmakten har godtagbar förmåga att lösa flertalet av de krav som ställts men i flera fall med begränsad uthållighet. Försvarmaktens värdering 2008 visar att den samlade operativa förmågan har nedgått jämfört med 2007 avseende exempelvis förmågan att upptäcka kränkningar av sjöterritorium och förmågan att bidra till att förebygga och hantera kriser i vår omvärld. Det beror bl.a. på att tillgången till kontrakterade markförband minskat sedan NBG08 avvecklades. Dessutom har Försvarmakten under 2008, för att nå balans mellan verksamhet och ekonomi, begränsat övningsverksamheten utan att regeringen förändrat kraven och målsättningarna för verksamheten.

Förmåga att hävda Sveriges territoriella integritet och bidra till att förebygga och hantera kriser i vår omvärld genom att medverka i fredsfrämjande insatser.

Försvarmakten bedömer förmågan som godtagbar. Resultatet av pågående och genomförda internationella insatser visar på en godtagbar förmåga. Försvarmaktens förmåga att bidra till samhällets samlade förmåga att hantera allvarliga/extraordinära händelser är godtagbar.

Förmåga att vid ett försämrat omvärldsläge kunna hantera händelseutvecklingar och hot som kan drabba Sverige samt kunna öka förmågan till internationella insatser.

Försvarmakten har bristfällig till godtagbar förmåga att uppfylla de krav som ställs. Bristerna beror främst på eftersatt planering av mobiliseringsåtgärder och problem kring materielförsörjningen avseende oklarheter i fråga om behovsättning och tillgångsredovisning, såväl som brister avseende viss materiel för förband med lägre beredskap, exempelvis fordon och mörkermateriel. Sammantaget leder detta till en begränsad handlingsfrihet i det fall omvärldsläget skulle försämrats.

Förmåga att efter allvarlig och varaktigt försämrad omvärldsutveckling och successiva beslut av regering och riksdag kunna utveckla förmåga att möta olika former av mer omfattande militära operationer som hotar Sveriges fred och självständighet.

Försvarmakten har godtagbar förmåga att uppfylla de krav som ställs. Inom en rad olika funktioner närmar sig Försvarmakten otillräckliga volymer av personal och materiel för att upprätthålla tillräcklig kompetens. Antalet övningar i högre förband har bedömts vara otillräckligt.

Det har funnits svårigheter med att göra en rättvisande utvärdering av förbanden med låg beredskap då dessa haft låg grad av verksamhet och låg nivå av resursuppfyllnad. Regeringen gör mot bakgrund av detta bedömningen att framtida värderingar kommer vara mer rättvisande då förbandens tillgänglighet ökat.

Krav på Försvarmaktens operativa förmåga

Från 2010 ökar kraven på Försvarmaktens förmåga i enlighet med den inriktning som angavs i regeringens försvarspolitiska inriktningsproposition. Därmed stärks försvarsförmågan.

Försvarmakten ska således fr.o.m. 2010 ha en operativ förmåga som möjliggör att Försvarmakten kan genomföra omvärldsbevakning, insatser och utveckling av insatsorganisationen. Denna operativa förmåga ska uppnås enskilt och tillsammans med andra. Försvarmaktens operativa förmåga ska möta kraven på ett

användbart, tillgängligt och flexibelt försvar för insatser i Sverige, i och utanför närområdet. Försvarsmakten ska, med delar av insatsorganisationen, kunna påbörja genomförandet av en insats omedelbart efter beslut.

Försvarsmakten ska avseende omvärldsbevakning ha förmåga att:

- upptäcka hot mot Sverige,
- analysera förhållanden av betydelse för Sveriges medverkan i insatser,
- skapa underlag för beslut om beredskapshöjningar och insatser samt
- skapa underlag för beslut om förändring av operativ förmåga.

Försvarsmakten ska vidare ha förmåga att enskilt eller i samverkan med andra länder och myndigheter:

- kontinuerligt följa den militära omvärldsutvecklingen,
- analysera aktörers verksamhet, förmåga och avsikter gentemot Sverige och insatser som Sverige deltar i samt
- genomföra militärteknisk omvärldsbevakning med särskild inriktning på vårt närområde.

Försvarsmakten ska avseende insatser vid kränkningar, incidenter och terrorism ha förmåga att:

- upptäcka och hantera kränkningar av Sveriges territorium,
- hantera incidenter i Sverige och i närområdet,
- följa flyg- och fartygsrörelser i syfte att upptäcka säkerhetshot eller överträdelser mot nationell eller internationell rätt,
- genomföra underrättelse- och säkerhetsoperationer,
- tidigt upptäcka CBRN¹-händelser i Sverige och i närområdet,
- förebygga och minska verkningar vid incidenter innefattande CBRN-hot,
- skydda egen verksamhet och anläggningar inkluderande skydd av Försvarsmaktens system mot IT-attacker samt
- med tillgängliga resurser stödja andra myndigheter och det övriga samhället vid kriser, katastrofer och andra händelser inklusive bidra med stöd till

polisen i samband med bekämpning av terrorism.

Försvarsmakten ska avseende insatser vid förebyggande samt hantering av konflikter och krig ha förmåga att:

- påbörja insats omedelbart efter beslut,
- verka självständigt och tillsammans med andra civila och militära aktörer för att förebygga och hantera konflikter och krig nationellt, i närområdet och utanför närområdet,
- genomföra strid i hela skalan från lågintensiva till högintensiva konfliktnivåer,
- möta såväl kvalificerade som okvalificerade aktörer, samt i en och samma insats hantera strid, stabiliseringsuppgifter och bidra med stöd till humanitära insatser,
- genomföra kortvariga insatser samt uthålligt deltaga i långvariga insatser,
- hantera såväl reguljära som irreguljära motståndare och verka nationellt och internationellt,
- uppträda stridskraftsgemensamt i samtliga typer av insatser,
- över tiden hålla cirka 2000 personer ur insatsorganisationen insatta, nationellt och internationellt,
- kontinuerligt delta i upp till fyra förbandsinsatser varav minst en ska kunna vara av bataljonsstridsgruppsstorlek,
- över tiden genomföra snabba räddnings-, evakuerings- och förstärkningsoperationer med markförband upp till kompanistorlek och stödjande resurser ur andra stridskrafter,
- periodvis ansvara för ledningen av en större multinationell insats (brigadnivå),
- periodvis upprätthålla en planerad snabbinsatsberedskap motsvarande ramnationsansvaret i EU:s stridsgruppskoncept,
- efter begränsad förberedelse tid kraftsamla insatsorganisationen för att enskilt och i samverkan med andra kunna möta ett allvarligt militärt hot,
- ta emot militärt stöd från andra länder eller organisationer för att försvara landet mot väpnat angrepp,
- ge militärt stöd till andra och
- förändra beredskapen på insatsorganisationens förband för att kunna

¹ Chemical, Biological, Radiological, Nuclear (kemiska stridsmedel, biologiska stridsmedel, radiologiska stridsmedel, kärnvapen)

hantera förändrade behov, såsom ökad hotnivå och ökat behov av snabbinsatsberedskap.

Försvarsmakten ska kunna möta förändrade krav eller en förändrad säkerhetspolitisk situation. Detta ska ske genom att Försvarsmakten kan utveckla befintliga och nya förband, nya kompetenser och förändrade krav på operativ förmåga. En sådan utveckling av operativ förmåga ska ske genom att förbanden deltar i övningar och insatser, bedriver studier och försök samt genom forskningsuppdrag till andra myndigheter, organisationer och institut.

3.4.3 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande insatser m.m.

Försvarsmakten hade under 2008 en betydande obalans mellan resurser och verksamhet, som innebar att ambitionsnivån inom förbandsverksamheten sänktes. Reduceringar innebar att förbandsverksamheten har bedrivits utifrån lägre målsättningar än planerat med bl.a. minskad utbildnings- och övningsverksamhet.

3.4.3.1 Insatser

Försvarsmaktens insatser har finansierats från anslagen 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.* samt 6:2 *Materiel och anläggningar*. Under 2009 finansieras insatserna från anslagen 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* samt 1:2 *Fredsfrämjande förbandsinsatser*.

Incidentberedskap och insatser

Resultatanalys

Försvarsmakten har upprätthållit nationell beredskap och förmåga till internationella insatser genom förband avdelade för detta ändamål. Sjöterritoriet har kontinuerligt övervakats med olika typer av sensorer. Sjöbevakningsfartyg har funnits tillgängliga för identifiering och ingripande. Frivilliga flygkåren har använts som ett komplement för identifiering. Luftrummet har övervakats av såväl fasta radarsensorer som flygburen radar. Flygplan med incidentuppgift har funnits tillgängliga under årets alla dagar.

Den svenska territorialvattengränsen har kränkts vid ett antal tillfällen under 2008. Dessa kränkningar har främst ägt rum i de västra och södra farvattnen. Även luftrummet har utsatts för ett antal kränkningar under året. Ett antal avvikelser från färdplan, regler eller tillstånd har uppmärksamats. Kränkningar och avvikelser har huvudsakligen ägt rum över södra Sverige.

Antalet kränkningar och incidenter har ökat till sjöss och i luften jämfört med 2007 års låga nivå. Inga kränkningar uppfattas ha varit medvetna provokationer. Regeringen anser att Försvarsmakten upprätthållit incidentberedskap i enlighet med gällande beredskapsorder.

Internationell beredskap

Resultatanalys

Nato:s² Planning and Review Process (PARP) erbjuder möjligheten för Sverige att utveckla och bibehålla förbandens interoperabilitet. En översyn av partnerskapsmålen och registerförbanden genomfördes under slutet av 2007 och ledde fram till att regeringen den 26 juni 2008 beslutade att anta 57 partnerskapsmål samt att anmäla förband till PARP:s styrkeregister. Vid samma beslutstillfälle fattades också beslut om att anmäla samma förband till EU:s och FN:s styrkeregister.

Sammantaget har förmågan att genomföra fredsfrämjande insatser ökat under 2008 med anledning av att registerförbanden kunnat bibehålla och utveckla sin interoperabilitet. Regeringen finner att samarbetet inom Partnerskap för fred (PFF) och EU är betydelsefullt för utvecklingen av Försvarsmaktens förmåga till fredsfrämjande insatser.

Inriktning

Regeringens bedömning: Ambitionerna för vår förmåga att genomföra insatser internationellt bör fortsatt vara höga. Sammansättningen av Sveriges anmälda förband till internationella styrkeregister bör vara sådan att den bidrar till Försvarsmaktens förmåge- och interoperabilitetsutveckling. Anmälda bidrag och dessas beredskapstider bör kontinuerligt omprövas.

² North Atlantic Treaty Organization

Skälen för regeringens bedömning: Sveriges anmälningar till internationella styrkeregister bör främst beakta den sammansättning som effektivt bidrar till Försvarsmaktens förmågeutveckling, vad som kan komma att efterfrågas och som Sverige kan komma att bidra med. Detta måste vägas mot kostnaderna för att åstadkomma och upprätthålla beredskap för detta ändamål. Försvarsmakten ska kunna delta i insatser internationellt med en bredd av olika förbandstyper. De förband som är anmälda till olika styrkeregister ska kunna användas i olika insatser internationellt, t.ex. inom ramen för FN, EU och Nato. I enlighet med den försvarspolitiska inriktningspropositionen kommer uppdelningen mellan utlandsstyrka, förband anmälda till styrkeregister och särskilda snabbinsatsförband för beredskap i EU-stridsgrupper på sikt inte längre vara aktuell. De delar av insatsorganisation som ska kunna nyttjas såväl nationellt som internationellt kommer därför på sikt kunna anmälas till styrkeregistren.

Utöver de förband som regeringen beslutade om den 26 juni 2008 är inriktningen att under 2010 nyanmäla följande förband till EU:s militära styrkeregister, till FN (UNSSAS) samt Nato (PARP) med 90 dagars beredskap:

- en transportledningspluton (MOVCON-pluton)
- ett artilleribatteri
- en elektronisk krigföringstropp (EW-tropp)
- ett logistikkompani
- en kirurgitropp
- ett helikopterförband
- en underrättelsepluton och
- en PSYOPS³-tropp (från 2011).

Med 360 dagars beredskap planeras ett ledningskompani till det tidigare anmälda (F)HQ stab att anmälas.

Internationella insatser

Resultatanalys

Under 2008 har cirka 2 150 personer tjänstgjort i utlandsstyrkan. Svenska förband har deltagit i insatser i Afghanistan, Kosovo, Tchad och Bosnien-Hercegovina. Utöver detta har

Försvarsmaktens resurser under slutet av 2008 använts för att planera inför en marin insats inom EU:s ram. I det arbetet har erfarenheterna från den marina insatsen utanför Libanon omhändertagits. Insatsen i Bosnien-Hercegovina avslutades under året. Totalt har cirka 15 000 svenskar deltagit i Försvarsmaktens insats i Bosnien sedan den inleddes 1992.

Försvarsmakten har under 2008 tillfälligt förstärkt förbandet i Afghanistan. Insatsen har utvecklat myndighetens förmåga till förstärkningsinsatser.

De förband Försvarsmakten ställt till förfogande för deltagande i olika insatser har löst sina uppgifter och erhållit mycket positiva omdömen från de chefer som de varit underställda. Myndighetens samlade bedömning är att organisation, utrustning och bemanning av utlandsstyrkan i stort har svarat mot de krav och uppgifter som varit aktuella i respektive insatsområde. Regeringen delar Försvarsmaktens bedömning.

ISAF (International Security Assistance Force), Afghanistan

I Afghanistan har den svenska kontingenten fortsatt haft ledningsansvar för en regional enhet för säkerhet och återuppbyggnad i Mazar-e-Sharif. Regeringen bedömer att den svenska styrkan inom ISAF ger god effekt. De gemensamma stabiliseringsoperationer som genomförts tillsammans med Afghan National Security Forces (afghanska nationella säkerhetsstyrkor) har påtagligt bidragit till att stabilisera och normalisera förhållandena i insatsområdet. Försvarsmaktens samverkan med andra i området verkande svenska myndigheter, främst SIDA, har fortsatt och fördjupats under året.

KFOR (Kosovo Force), Kosovo

I Kosovo har en fortsatt reduktion av den svenska styrkan ingående i Multinational Task Force Centre skett. Förbandet har trots genomförda reduktioner givit god effekt i insatsområdet, där skyttekompaniet och kvarvarande informationsinhämtningsenheter utgjort ett värdefullt tillskott till KFOR.

EUFOR (European Union Force), Tchad/CAR

Det svenska förbandsbidraget i Tchad, omfattande ett skyttekompani sammansatt ur den internationella amfibiestyrkan, har under en sammanlagd tid av cirka 6 månader verkat i

³ Psykologiska Operationer

insatsområdet. Det svenska förbandet var tidigt på plats och har givit en god operativ effekt i insatsområdet genom att lösa ett antal olika uppgifter såsom eskort av konvojer, skydd samt genom ett stort antal patrulluppdrag ökat handlingsfriheten åt EUFOR. Insatsen i Tchad har präglats av en mycket krävande logistik-situation.

Operation Atalanta

I slutet av 2008 påbörjades förberedelserna för svenskt deltagande i EU:s insats utanför Somalias kust, operation Atalanta. Sverige bidrar med ett korvettförband under 2009.

Ekonomiskt resultat

Efter det att regeringen fått riksdagens bemyndigande att delta med en väpnad styrka i en insats uppdrar regeringen åt Försvarsmakten att ställa en sådan styrka till förfogande. I uppdraget anger regeringen ett högsta belopp som Försvarsmakten får använda för sitt deltagande.

Den anslagspost som finansierade de militära internationella insatserna uppgick 2008 till 1 867 miljoner kronor, inklusive ett anslagssparande på 237 miljoner kronor från tidigare år. Detta inkluderar en omföring på 220 miljoner kronor till anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* som gjordes under hösten 2008. Tabell 3.2 visar de av regeringen beslutade insatserna och tillhörande ekonomiska ramar som totalt uppgick till 1 830 miljoner kronor 2008.

Tabell 3.2 Utfallet för anslagsposten 6:1:2 Fredsfrämjande truppinsatser 2008

tkr

Insats	Tilldelade medel	Utfall
ISAF	782 500	761 229
Utveckling av camp (ISAF)	50 000	40 259
KFOR	455 500	438 176
EUFOR, Tchad/CAR	391 000	320 301
Althea	15 000	11 705
Avveckling UNAMID	25 000	23 602
Avveckling UNMIL	14 000	14 912
Avveckling UNIFIL	20 000	19 631
ATHENA	60 000	20 732
Övrigt	17 000	14 073
Summa	1 830 000	1 664 620

Insatserna har, med ett undantag, hållit sig till de av regeringen givna ekonomiska ramarna. Det totala utfallet är drygt 165 miljoner kronor lägre än det belopp som regeringen beslutat om och anslagssparandet på anslagsposten uppgick till 203 miljoner kronor 2008.

Avvecklingskostnaderna för de avslutade insatserna i Liberia och Libanon avser fakturor för verkstadsåtgärder för återställning av materiel. Avvecklingen kopplad till insatsen i Liberia (UNMIL) har blivit något dyrare än beräknat varpå utfallet överskrider den av regeringen beslutade ekonomiska ramen.

Differensen mellan tilldelade medel och utfall för insatsen i Tchad förklaras av att utgifter för materielunderhåll och återställning kommer att falla ut 2009 och inte som ursprungligen planerat under 2008.

Anledningen till att insatsen i Kosovo underutnyttjat tilldelade medel är att viss verksamhet som budgeterats för 2008 kommer att genomföras under 2009.

Underskridandet av medel för insatsen i Afghanistan beror främst på lägre personalkostnader än beräknat. Regeringen vill dock understryka att de totala kostnaderna för insatsen blivit högre än Försvarsmaktens ursprungliga planering. Transportkostnaden, framför allt flygtransporter, har fortsatt varit en stor utgift för både insatsen i Afghanistan och de övriga insatserna.

Anledningen till att tilldelade medel avseende Athena har utnyttjats i så låg grad är att det inte beslutades om någon insats med någon av de stridsgrupper som stod i beredskap under 2008.

*FN:s säkerhetsråds resolution 1325(2000),
Kvinnor, fred och säkerhet*

Erfarenheterna har visat att genomförandet av FN-resolution 1325 bidrar till en ökad operativ effekt bl.a. genom en förbättrad kunskap om förhållandena i insatsområdet. Därmed underlättas genomförande av insatsen och uppfyllandet av de strategiska målsättningarna. All personal som förberett deltagande i insatser internationellt under 2008 har genomgått utbildning avseende FN-resolution 1325 och, inom ramen för denna, jämställdhetsperspektivet på insatser. I förberedelserna av de förband som deltagit i insatserna i Kosovo, Afghanistan och Tchad har FN-resolution 1325 varit betydelsefull. En fördjupad utbildning har genomförts av personal med nyckelpositioner inom förbanden.

Under 2008 har Försvarsmakten stöttat EUFOR Tchad/CAR med bemanning av jämställdhetsrådgivare. Försvarsmakten har även i sitt internationella arbete genomfört utbildning och utbyte med andra länder samt inlett ett fördjupat samarbete kring FN:s säkerhetsråds resolution 1325 i den nordiska kretsen. Slutsatsen är att det pågående arbetet, där den operativa verksamheten varit i fokus, bidrar till en ökad förståelse och kunskap om vad arbetet med FN-resolution 1325 tillför verksamheten. Försvarsmakten har under året beaktat den nya resolutionen 1820 (2008) om sexuellt våld i väpnade konflikter, i samband med sitt arbete i enlighet med resolution 1325. Regeringen ser positivt på Försvarsmaktens fortsatta arbete med implementeringen av FN:s resolutioner 1325 och 1820.

Inriktning

ISAF (International Security Assistance Force), Afghanistan

Sverige har ett betydande och långsiktigt engagemang i ISAF. Regeringens avsikt är att under 2010 fortsatt bidra till ISAF samt ha ledningsansvar för den regionala enheten för säkerhet och återuppbyggnad i Mazar-e-Sharif i norra Afghanistan. Det svenska bidraget planeras bestå av bl.a. chef, stab och förband. Det åligger Försvarsmakten att anpassa bidraget till de förhållanden som kan komma att råda under insatsens gång.

Regeringen avser senare i höst förelägga riksdagen förslag om fortsatt svenskt deltagande i ISAF. Regeringen har beräknat medel under anslaget 1:2 *Fredsfrämjande förbandsinsatser* för insatsen.

KFOR (Kosovo Force), Kosovo

Regeringens avsikt är att under 2010 fortsatt bidra till KFOR.

Regeringen avser senare i höst förelägga riksdagen förslag om fortsatt svenskt deltagande i KFOR. Regeringen har beräknat medel under anslaget 1:2 *Fredsfrämjande förbandsinsatser* för insatsen.

Operation Atalanta

Regeringen överväger ett svenskt bidrag till insatsen under 2010. Om så blir aktuellt avser regeringen återkomma till riksdagen angående ett svenskt engagemang i operation Atalanta under 2010.

EU:s stridsgrupper

Resultatanalys

Den nordiska stridsgruppen 2008 (NBG08) var en multinationell styrka som kunde ställas till förfogande för EU:s krishantering i enlighet med EU:s s.k. stridsgruppskoncept. Stridsgruppen stod i beredskap under första halvåret 2008 och Sverige var ramansvarig nation. Styrkan utbildades och övades under 2007. Utöver det svenska förbandsbidraget om cirka 2 350 personer bidrog följande länder med förband; Estland med cirka 50 personer, Finland med cirka 220 personer, Irland med cirka 80 personer och Norge med cirka 150 personer.

Arbetet med att organisera NBG08 hade ett starkt fokus i verksamheten vid ett antal förband, skolor och centrum. Stridsgruppen kännetecknades av välutbildad personal med eldkraftig och avancerad materiel. Under 2008 genomfördes kompletterande utbildning och samövning, främst avseende logistik- och sjukvårdstjänst. På grund av ekonomiska skäl förkortades den del av anställningstiden för personal i stridsgruppen, som gällde för tiden efter beredskapsperioden. Flertalet gavs dock möjlighet att ingå i de internationella insatser Försvarsmakten deltar i.

Erfarenheterna från förberedelsearbete och beredskap har bidragit till utformningen av regeringens förslag om ett mer användbart försvar i proposition 2008/09:140.

Regeringen bedömer att Sverige väl kunnat motsvara de åtaganden som det innebär att vara ramansvarig nation för en EU-stridsgrupp. Utgifterna för NBG08 blev dock avsevärt högre än planerat, bl.a. beroende på ett större antal anställda soldater, fler övningsdygn än planerat samt högre materielutgifter.

Inriktning

Sverige har, tillsammans med Estland, Finland, Irland och Norge, till EU anmält sin avsikt att ställa den nordiska stridsgruppen till EU:s förfogande för en ny beredskapsperiod under det första halvåret 2011 med Sverige som ramnation. Förberedelserna för denna beredskapsperiod har inletts. Erfarenheter från beredskapstiden för 2008 års nordiska stridsgrupp utnyttjas i detta arbete. Detta gäller även erfarenheterna kring utgiftsutvecklingen.

Det svenska bidraget till den nordiska stridsgruppen 2011 kommer att utgöra kärnan av

stridsgruppen och omfatta 1 600 personer. Beroende på uppdragets art ska strategiska och operativa resurser kunna tillföras. Storleken på styrkan kan därmed komma att variera beroende på uppgiftens art. Utbildning till den nordiska stridsgruppen 2011 inleds under hösten 2009, för att slutföras under 2010.

Sverige har till EU också anmält avsikten att bidra till den brittiska stridsgruppen som anmälts att stå i beredskap för EU:s krishantering det andra halvåret 2013. Utformningen av det svenska bidraget kommer att beslutas av regeringen i ett senare skede.

Säkerhetssektorreform

Resultatanalys

Försvarsmakten har fortsatt genomfört stöd till säkerhetssektorreform (SSR) i Afghanistan, Bosnien-Hercegovina, Kosovo, Serbien, Ukraina och Östafrika.

Försvarsmakten har både upprätthållit kontinuitet samt inlett flera stödinsatser inom SSR. Regeringen anser att erfarenheterna från stödet är värdefulla. Under 2008 förbrukades totalt knappt 9,2 miljoner kronor för SSR-insatser.

Inriktning

Under 2010 planeras det försvarsrelaterade SSR-stödet fortsätta genom insatser i bl.a. Afghanistan, Ukraina, Demokratiska Republiken Kongo, Östafrika och på västra Balkan. Under 2009 inledde Försvarsmakten ett bidrag till Georgien inom ramen för ett nordisk-baltiskt SSR-stöd, vilket ska fortsätta under 2010. Behov av att genomföra och stödja SSR-insatser bedöms öka inom internationell kris- och konflikthantering. Det försvarsrelaterade SSR-stödet bör vara långsiktigt för att uppnå önskad effekt. Regeringen ser därför positivt på ett fortsatt försvarsrelaterat SSR-stöd i relevanta områden.

3.4.3.2 Förbandsverksamhet och uppbyggnad av beredskap

Förbandsverksamheten och uppbyggnaden av beredskapen har finansierats från anslagen 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.*, 6:2 *Materiel och anläggningar*, 6:4 *Totalförsvarets pliktverk*, 6:5 *Officersutbildning m.m.*, 6:6 *Försvarets radioanstalt* och 6:8 *Stöd till frivilliga försvarsorganisationer*. Fr.o.m. 2009 finansieras motsvarande verksamhet från anslagen 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*, 1:2 *Fredsfrämjande förbandsinsatser*, 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar*, 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar*, 1:6 *Totalförsvarets pliktverk*, 1:7 *Officersutbildning m.m.* och 1:8 *Försvarets radioanstalt*.

Regeringens bedömning: Insatsorganisationen bör i huvudsak bestå av följande förband 2010 och 2012.

Tabell 3.3 Insatsorganisationens utveckling

Förbandstyp	2010	2012
ARMÉSTRIDSKRAFTER		
Brigadstab	2	2
Mekaniserad bataljon	6	4 1)
Lätt mekaniserad bataljon	2	2 1)
Luftburen bataljon	1	1 1)
Artilleribataljon	2	2
Luftvärnsbataljon	2	2
Jägarbataljon	1	1
Underrättelsebataljon	1	1
Säkerhetsbataljon	1	1
Ingenjörbataljon	2	2
Militärpolis kompani	2	2
CBRN-kompani	1	1
MARINSTRIDSKRAFTER		
Sjöstridsflottiljledning	2	2
Korvettdivision	2	2
Minröjningsdivision	2	2
Underhållsdivision	2	2
Röjdykardivision	1	1
Ubåtsflottilj med ledning	1	1
Signalspaningsfartyg	1	1
Amfibiebataljon	1	1 2)
Marin basbataljon	1	1
FLYGSTRIDSKRAFTER		
Stridsflygdivision	4	4
Helikopterbataljon	1	1
Ledningsflyggrupp ASC 890	1	1
Flygbasbataljon	2	2
Transportflygdivision TP 84	1	1
Central transportflygdivision	1	1
Signalspaningsflygdivision S102B	1	1
SPECIALFÖRBAND		

Specialförband	2	1
LEDNINGS- OCH UNDERRÄTTELSEFÖRBAND		
Högkvarter med stabsförband	1	1
FHQ med stabs- och sambandsförband	1	1
Taktisk sambandsbataljon	1	1
Telekrigbataljon	1	1
Ledningsplatsbataljon	-	1
Sjöinformationsbataljon	1	1
Stridslednings- och luftbevakningsbataljon	1	1
Försvarsmaktens telenät- och markteleförband	1	1
LOGISTIKFÖRBAND		
Operativ ledningsteknisk bataljon	1	1
Teknisk bataljon	1	1
Logistikbataljon	2	2
Sjukhuskompani	-	2
HEMVÄRN OCH NATIONELLA SKYDDSSTYRKOR		
Hemvärnsbataljon	60	40

Förklaring till tabellen: Tabellen visar för varje förbandstyp hur många förband som ska ingå i insatsorganisationen.

1) Utvecklas till 7 manöverbataljoner och 3 stridsvagnskompanier.

2) Utvecklas till en manöverbataljon med amfibisk förmåga.

Skälen för regeringens bedömning: Riksdagen har godkänt inriktningen för insatsorganisationens utformning 2014 (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292). Den utformning av insatsorganisationen för 2010 och 2012 som här redovisas ska ses som successiva steg mot intagandet av insatsorganisationen 2014. De nya kraven på operativ förmåga understryker behovet av att fullfölja utvecklingen mot ett tillgängligt och flexibelt försvar som är användbart här och nu. Det ställer förändrade krav på dagens förbandsstruktur med en tydligare fokusering på den operativa effekten.

Operativ ledning och logistik

Operativ ledning

Resultatanalys

Under 2008 har följande ledningsförband vidmakthållits:

- ett högkvarter med operativ insatsledning och stabsförband,
- ett telenät- och markteleförband,
- ett IT-försvarsförband,
- ett Computer Emergency Response Team,
- två specialförband,
- en taktisk sambandsbataljon,
- en telekrigbataljon samt
- tre stridsgruppstaber med stridsgruppsstabskompani.

Under 2008 pågick utveckling av en pluton för psykologiska operationer (psyops) samt fortsatt utveckling av en informationsbataljon. Avveckling har påbörjats av en operativ lednings- och sambandsbataljon.

Under 2008 var ett specialförband och ett operativt ledningsförband anmälda till internationella styrkeregister med 30 respektive 360 dagars beredskap.

Målen för grundutbildning har under året varit lågt satta. MaterIELläget inom ledningsområdet har under 2008 varit ansträngt. Försvarsmakten har under 2008 ägnat de centrala ledningsfunktionerna mycket uppmärksamhet. Försvarsmakten utvecklar ledningssystem, bl.a. genom återanvändning av systemdelar som anskaffades för NBG08. Utvecklingen sker med stöd av den befintliga kravställningen på tekniskt ledningsstöd för taktisk och operativ verksamhet som togs fram inom ramen för SWECCIS (Swedish Command Control and Information System). Vidare redovisar Försvarsmakten att utformningen av ledningssystem för NBG11 har påbörjats, liksom målsättningsarbetet för gemensamt ledningsplatsförband. Sambandsförbandet har vidare utvecklats mot ett flexibelt och modulärt förband som kan stödja med taktiskt samband i alla typer av insatser.

Försvarsmakten har deltagit i och arrangerat ledningsövningar inom ramen för både EU och Partnerskap för fred. Inriktningen för ledningsfunktionen har i stort följts. Regeringens bedömning är att läget inom ledningsförbanden utifrån rådande omständigheter är godtagbart.

Inriktning

Regeringen har i propositionen 2008/09:140 Ett användbart försvar beskrivit den övergripande inriktningen för operativ ledning. Särskild uppmärksamhet behöver ägnas åt planering och utveckling inom ledningsområdet för att uppnå en insatsorganisation som innehåller de beredskapskrav som angivits för 2014 och därtill hörande krav på metod, organisation och materiel. Regeringens inriktning innebär att Försvarsmakten bör fastställa relevanta förbandsmålsättningar under 2010.

Effektiviseringar inom den centrala ledningen påbörjas under 2010. Inom Försvarsmakten pågår en utredning om en gemensam lägescentral (GLC). Försvarsutskottet har framfört att eventuella, genomgripande förändringar av dagens organisation kopplade till detta bör ske efter godkännande av regeringen. Regeringen delar uppfattningen att ett eventuellt upprättande av en gemensam lägescentral ska underställas regeringen.

Den rörliga operativa ledningen (FHQ) utvecklas och vidmakthålls. Utvecklingen av betjäningförbanden bör leda mot en gemensam ledningsplatsbataljon och en taktisk sambandsbataljon som kan betjäna ledningsförband på olika nivåer.

Under 2009 kommer regeringen att fatta beslut om huruvida Sverige ska delta i Nato/PFF-samarbetet Air Situation Data Exchange (ASDE) för utbyte av luftlägesinformation. Det regionala samarbetet för utbyte av sjölägesinformation, Sea Surveillance Cooperation Baltic Sea (SUCBAS), bör utvecklas med beaktande av utvecklingen inom internationell civil och militär sjöövervakning. Utveckling av Nationell underrättelseenhet (NUE) fortgår. Såväl Telekrigbataljon som PSYOPS-pluton inriktas mot att i första hand stödja internationella operationer. IT-försvarsförband med s.k. computer emergency respons team vidmakthålls.

Under 2010 är ett ledningskompani till FHQ-stab och en EW-tropp anmälda till internationella styrkeregister.

Materiel

Den inriktning för ledningsstödssystem som regeringen redovisades i prop. 2008/09:140 Ett användbart försvar ska fortsatt vara styrande. Utveckling, anskaffning och vidmakthållande av ledningsstödssystemen ska stödja ledning här och nu. Vid utveckling av nya system ska Försvarsmakten utgå från de system som idag används inom Försvarsmakten, till exempel de system som levererades till NBG08.

Logistik

Resultatanalys

Under 2008 har följande förband vidmakthållits:

- en MOVCON⁴ ledning,
- tre MOVCON-plutoner,
- en teknisk bataljon,
- en operativ transportbataljon,
- två underhållsbataljoner,
- två tunga transportkompanier samt
- en operativ ledningsteknisk bataljon.

Vidare har utvecklingen påbörjats av följande förband:

- två logistikbataljoner,
- tre sjukhuskompanier,
- tre sjukvårdsförstärkningskompanier samt
- tre nationella logistikenheter (National Support Element, NSE).

Under 2008 har en omfattande förändring av logistikorganisationen påbörjats med utveckling av avancerad sjukvårdsförmåga och utveckling av logistikbataljonerna. Vid uppförande av logistikbataljonerna avvecklas transportbataljonen och underhållsbataljonerna. Därutöver har utvecklingen av en anpassad logistikenhet för NBG 11 påbörjats.

Försvarsmakten har under 2008 genomfört ett projekt med uppgiften att redovisa förslag till en optimerad lösning inom logistikområdet. Uppdraget omfattade bl.a. att beskriva en gemensam process för logistik

⁴ Movement Control; transportledning

inklusive materielförsörjning. I avvaktan på den s.k. Stödutredningens resultat har Försvarsmakten påbörjat genomförandet av ett antal prioriterade närtidsåtgärder, exempelvis uppdatering av regler och instruktioner för transportförsörjning och tydliggörande av hur logistikaspekterna tidigt kan säkerställas i planeringsprocessen.

Inriktningen av logistikförbanden har i stort följts. Läget inom logistikfunktionen bedöms som godtagbart.

Inriktning

För att åstadkomma en effektiv resursanvändning inom försvarsområdet behöver logistik- och materielförsörjningen fortsatt reformeras. Regeringen överväger bl.a. möjligheten att lägga samman huvuddelen av Försvarets materielverks verksamhet inom materielförsörjningen med den logistikverksamhet som bedrivs inom Försvarsmakten. Regeringen har för avsikt att återkomma till formerna för den framtida logistiken.

Regeringen har i propositionen 2008/09:140 Ett användbart försvar beskrivit den övergripande inriktningen för logistikförbanden. Särskild uppmärksamhet ska under 2010 ägnas sjukvårdskedjan. Regeringens inriktning innebär även att Försvarsmakten bör fastställa relevanta förbandsmålsättningar under 2010.

Former för samordning och samverkan avseende logistik med andra länder och institutioner bör utvecklas.

Utvecklingen av logistikförbanden ska ske med beaktande av utvecklingen inom civil och internationell militär logistikutveckling.

Inför NBG11 ska så långt som är möjligt befintliga förband användas. Logistikledning integreras i övrig ledning i syfte att kunna leda behovssammansatta logistikförband.

Logistikbataljonen ska utvecklas för att svara för behovsanpassade logistik tjänster till insatsförbanden. Övriga insatsförband innehar kapacitet att omhänderta erhållit stöd (personal och materiel) samt viss försörjningsförmåga.

Förband för teknisk tjänst utvecklas så att behovsanpassade delar uthålligt kan nyttjas för internationella insatser. Utveckling av förband för kommunikationstjänst fortgår. MOVCON-förbanden (ledning och plutoner) utvecklas i syfte att kunna stödja transporter till och från insatsområde samt genomföra

mottagning, rangering och gruppering för fortsatt tilltransport, s.k. Reception Staging and Onward Movement, av enheter.

Förmågan till förebyggande hälso- och sjukvård omfattande åtgärder före, under och efter en insats i syfte att bevara personalens hälsa och stridsduglighet bör utvecklas.

Den påbörjade utvecklingen avseende förmågan till avancerad vård av skadade och sjuka (Role 2) samt omhändertagande och evakuering (MEDEVAC) ska fortsätta. Olika metoder för att tillgodose behovet av legitimerad sjukvårdspersonal bör vidareutvecklas.

Under 2010 är en MOVCON-pluton, ett logistikkompani samt en kirurgitropp anmälda till internationella styrkeregister.

Materiel

Materiel anskaffas för insatsförbandens fältnära logistik avseende hantering av drivmedel, förplägnad, vattenproduktion m.m. Anskaffning påbörjas av transportresurser för taktiska logistiktransporter omfattande olika fordonsystem som till del är min- och splitterskyddade och möjliggör transport i väglös terräng.

Arméstridskrafter

Resultatanalys

Under 2008 har följande förband vidmakthållits:

- en underrättelsebataljon,
- en jägarbataljon,
- en säkerhetsbataljon,
- tre luftvärnsbataljoner,
- sex mekaniserade bataljoner,
- två lätta mekaniserade bataljoner,
- en luftburen bataljon,
- en artilleribataljon,
- tre ingenjörbataljoner,
- sextio hemvärnsbataljoner,
- ett artillerilokaliseringsradarkompani,
- två militärpolis kompanier samt
- ett CBRN-kompani.

Försvarsmakten redovisar att målen i huvudsak uppnåtts. Det kan dock noteras att förbandsutbildningen har bedrivits utifrån en sänkt ambitionsnivå. Den lägre målsättningen innebär att de utbildade förbanden har begränsningar i fråga om bland annat strid i

mörker och förmåga till samordning av flera kompanier, dvs. strid inom bataljons ram. I syfte att så långt möjligt genomföra utbildningsverksamheten har även utvecklingsverksamheten fått stå tillbaka under året.

Förbandsproduktionen uppvisar ett relativt stort underutnyttjande av tilldelade medel. Underutnyttjandet gäller samtliga markförband. Till största delen beror underutnyttjandet på ambitionssänkningen inom övnings- och utbildningsverksamheten samt den förkortade anställningstiden för NBG08.

Under året har bland annat följande materiel tillförts markstridsförbanden:

- fortsatt leverans har skett av min- och splitterskyddad personterrängbil 6 (Galten),
- splitterskyddad bandvagn 309 har slutlevererats,
- inledande leveranser har skett av robot 57 (NLAW) och
- inledande leveranser har skett av CBRN-utrustning i form av indikeringsinstrument och C-skyddsdräkter.

Leveransen av min- och splitterskyddade fordon har förbättrat skyddsnivån för markförbanden. Robot 57 innebär tillsammans med ny ammunition till granatgevär 48/86 en förbättring i fråga om handburna system för pansarbekämpning m.m. Under 2008 var följande förband med 30 dagars beredskap anmälda till internationella styrkeregister:

- en artillerilokaliseringsradargrupp,
- en jägarpluton,
- ett ingenjörkompani,
- en CBRN-insatsstyrka,
- ett mekaniserat kompani och
- en mekaniserad pluton.

Dessutom har ett mekaniserat kompani, en lätt mekaniserad bataljon och en luftvärnspluton varit anmälda till internationella styrkeregister med 90 dagars beredskap.

De markstridsförband och delar av förband som ingått i NBG08 under första halvåret 2008 har fullgjort sin beredskap med gott resultat.

Regeringen anser att inriktningen av markstridskrafterna i stort följs. Läget bedöms i huvudsak som godtagbart.

Inriktning

Regeringen har i propositionen 2008/09:140 Ett användbart försvar beskrivit den övergripande inriktningen för markstridskrafterna. För perioden 2010 till 2014 är uppsättandet av användbara och tillgängliga arméförband en prioriterad uppgift, där arméstridskrafterna i huvudsak ska kunna organiseras i behovsammansatta, fördefinierade bataljonsstridsgrupper. Regeringens inriktning innebär att Försvarsmakten bör fastställa relevanta förbandsmålsättningar under 2010. Den förbandsutveckling avseende markstridskrafterna som sker till följd av den försvarspolitiska inriktningen bör enligt regeringens mening i huvudsak kunna genomföras före 2015.

Markstridskrafterna fortsätter att utveckla en ökad förmåga till insatser såväl i som bortom närområdet. Regeringens inriktning innebär bland annat att de mekaniserade och lätta mekaniserade bataljonerna samt den luftburna bataljonen ersätts av modulära manöverbataljoner. Inom ramen för en bataljonsstridsgrupp ska manöverbataljoner kunna leda flera ingående funktionsförband av kompanistorlek, utöver i manöverbataljonen ingående förband. Stridsvagnskompanierna organiseras utanför manöverbataljonerna. De förbereds för att normalt förstärka vissa på förhand utpekade manöverbataljoner, men kan även förstärka andra förband vid behov.

I enlighet med regeringens försvarspolitiska inriktning kommer den övervägande delen av arméförbanden på sikt att bemannas av soldater som tjänstgör tidvis. Oavsett om ett förband huvudsakligen består av kontinuerligt tjänstgörande eller tidvis tjänstgörande personal kommer förbanden dock att vara kompletta i fråga om materiel och utbildad personal samt ha en god nivå i fråga om utbildning och övning.

Materiel

I enlighet med den tyngdpunktsförskjutning som ska ske, från dagens tunga och medeltunga stridsfordon mot lättare splitterskyddade fordon, kommer antalet stridsvagnar och stridsfordon 90 att reduceras till det antal som motsvaras av manöverbataljonernas, stridsvagnskompaniernas och förbandsreservens behov. I takt med utvecklingen av manöverbataljoner, och utifrån tillgängligt

ekonomiskt utrymme, avvecklas äldre pansarbandvagnar och ersätts av splitterskyddade hjulfordon och bandvagnar.

Fortsatt renovering och modifiering sker av Haubits 77 B (Archer), vilket tillsammans med anskaffningen av precisionsammunition (Excalibur) innebär en förstärkning av förmågan till indirekt bekämpning med lång räckvidd.

I fråga om lätta och tunga hjulfordon sker en fortsatt anskaffning utifrån insatsorganisationens behov.

Marinstridskrafter

Under 2008 har följande förband vidmakthållits:

- en ubåtsflottilj,
- två sjöstridsflottiljer,
- en amfibiebataljon,
- en sjöinformationsbataljon samt
- en marin basbataljon.

Försvarsmakten redovisar att målen i huvudsak uppnåtts och att utbildningen av förbanden har inriktats mot att prioritera förmågan på kompani- och fartygsnivå. Det kan dock konstateras att förbandsutbildningen har bedrivits utifrån en sänkt ambitionsnivå jämfört med föregående år. Den begränsade övningsverksamheten under 2008 har till del uppvägts av insatsuppgifter internationellt.

Under 2008 har bl.a. följande materiel-system modifierats eller tillförts marinstridskrafterna:

- ett minröjningsfartyg av Kosterklass samt
- två skolfartyg.

Under 2008 var följande marina förband med 30 dagars beredskap anmälda till internationella styrkeregister:

- ett sjöminröjningsförband,
- ett korvettförband,
- ett ubåtsförband samt
- del av en amfibiebataljon.

Av dessa har under perioden februari 2008 till oktober 2008 del av amfibiebataljonen deltagit i EU:s insats i Tchad och Centralafrikanska republiken. Korvettförbandet påbörjade i december 2008 förberedelser för att kunna delta i EU:s insats utanför Somalias kust.

Regeringen anser att inriktningen av marinstridskrafterna i stort följts och läget bedöms som godtagbart.

Inriktning

Regeringen har i propositionen 2008/09:140 Ett användbart försvar beskrivit den övergripande inriktningen för marinstridskrafterna. Regeringens inriktning innebär att Försvarsmakten bör fastställa relevanta förbandsmålsättningar under 2010.

Marinstridskrafterna ska med ytstridsfartyg, minröjningsfartyg, ubåtar, amfibie- och sjöinformationsförband vidmakthålla och utveckla förmågan till kvalificerad ytstrid, ubåtsjakt, minröjning, luftförsvar och underrättelseinhämtning. Primärt ska dessa förmågor kunna nyttjas i vårt närområde för att skydda svenska intressen till havs.

Marinstridskrafterna ska även kunna delta i lämpliga insatser utanför vårt närområde i syfte att tillsammans med andra bidra till skydd av sjöfart, annan maritim verksamhet samt att från fartyg kunna stödja markoperationer.

Marinstridskrafterna ska i huvudsak utgöras av stående förband.

Genom internationell övningsverksamhet och deltagande i insatser ska Försvarsmakten fortsätta utveckla sin förmåga att verka inom ramen för en multinationell sjöstyrka.

Två sjöstridsflottiljledningar och en ubåtsflottilj med ledning, två korvettdivisioner, två minröjningsdivisioner, två underhållsdivisioner och en röjdykardivision ska vidmakthållas.

Vidare kommer under året amfibiebataljonen att inleda arbetet med omorganisation till en manöverbataljon med amfibisk förmåga. Amfibiebataljonen ska utvecklas i nära samverkan med övriga manöverbataljoner.

Materiel

Under året tillförs de första korvetterna av Visbyklass insatsorganisationen. Dessa fartyg kommer kunna användas i marinens insatsverksamhet. Förmågan till bl.a. kvalificerad ytstrid, ubåtsjakt samt minröjning kommer, i takt med att fler fartyg införs, successivt att öka. Till 2014 kommer samtliga fem fartyg att ha levererats till Försvarsmakten. Halvtidsmoderniseringen av minröjningsfartyg av Landsortklass, som efter modifieringen kallas

Kosterklass, slutförs. Amfibebataljonens materiella förnyelse kommer att anpassas till omorganisationen mot en manöverbataljon med amfibisk förmåga.

I prop. 2008/09:140 anförde regeringen att den avsåg pröva om ubåtsförmågan ska vidmakthållas genom livstidsförlängning eller genom nyanskaffning. Regeringen beslutade i december 2007 om konstruktionsfasen av nästa generations ubåt. I augusti 2009 fattade regeringen ett nytt beslut med innebörden att konstruktionsfasen ska fullföljas i enlighet med det ursprungliga beslutet från 2007. Under hösten 2009 kommer regeringen att begära in kompletterande underlag för att i tilläggsbudget under våren 2010 ta ställning till nästa steg. Underlaget ska beakta de av regeringen fastställda principerna för materielförsörjning liksom i möjligaste mån regeringens mål om en öppnare och effektivare försvarsmaterielmarknad.

För att fortsatt ha tillgång till fartygsburen signalspaning efter 2014 påbörjas under året byggnation av ett nytt signalspaningsfartyg.

Under året påbörjas produktdefinitionsstudie av nytt stödfartyg. Med hjälp av stödfartyg kan den operativa nyttan av befintliga förband och fartyg öka jämfört med idag. Ersättning av de befintliga stödfartygen påbörjas i den takt ekonomin medger.

Flygstridskrafter

Flygförband

Resultatanalys

Under 2008 har bl.a. följande flygförband vidmakthållits:

- en stridslednings- och luftbevakningsbataljon,
- två flygbasbataljoner,
- fyra stridsflygdivisioner JAS 39,
- en transportflygdivision (Tp 84),
- en central transportflygdivision (Tp 102),
- en signalspaningsflygdivision (S 102B) samt
- två regionala transportflygdivisioner (Tp 100).

Huvuddelen av målsättningarna på flygförbanden har uppnåtts. Det kan dock konstateras att förbandsutbildningen har

bedrivits utifrån en sänkt ambitionsnivå jämfört med föregående år. Det ekonomiska läget under 2008 resulterade i reduceringar i flygtidsuttaget. Detta har bl.a. lett till att verksamheten vid vissa förband begränsats och att tillförseln av flygförare i insatsorganisationen försenats.

Flygförbanden deltog under 2008 bl.a. i övningarna Red Flag 08 i Nevada, USA samt Joint Warrior 08 i Storbritannien. Övningarna genomfördes med gott resultat.

Förmågan till taktisk flygtransport har vidmakthållits. Det har varit en fortsatt hög belastning på transportflygdivisionen under 2008. Parallellt har personella resurser avsatts till det multilaterala samarbetet för strategiska flygtransporter, Strategic Airlift Capability (SAC). Förbandet är baserat i Ungern och utrustas med flygplan av typen C-17.

Till stridsflygdivisionerna har sex st. flygplan JAS 39 C/D levererats under 2008. En stridsflygdivision har omskolats till JAS 39 C/D under året. Tre av fyra stridsflygdivisioner var således ombeväpnade till JAS 39 C/D vid utgången av 2008.

Regeringen ska, i enlighet med riksdagens beslut från 1982 om riktlinjer för utveckling och anskaffning av JAS 39 Gripen-systemet, årligen redovisa läget inom projektet för riksdagen (prop. 1981/82:102, bil. 2, bet. 1981/82:FöU18, rskr. 1981/82:374). Objektsskramen omfattade tiden fr.o.m. 1997 till t.o.m. 2008. Vid Försvarsmaktens slutredovisning av objektsskramen den 14 maj 2009 (Fö2008/1515/MIL) hade 99 procent av det ekonomiska värdet av verksamheten i objektsskramen levererats till Försvarsmakten. Kvarvarande verksamhet bedöms vara levererad till Försvarsmakten senast vid utgången av 2011. I och med avslutningen av objektsskramen kommer åtgärder för vidareutveckling och vidmakthållande av JAS 39 Gripen-systemet att beslutas av riksdagen och regeringen.

Under 2008 var följande flygförband anmälda till internationella styrkeregister med 30 dagars beredskap:

- en division JAS 39,
- ett transportflygförband Tp 84, samt
- ett signalspaningsflygförband S 102B.

Därutöver var en flygbasenhets anmäld till internationella styrkeregister med 90 dagars beredskap.

Regeringen anser att inriktningen av flygstridskrafterna i stort har följts och läget bedöms som godtagbart.

Inriktning

Regeringen har i propositionen 2008/09:140 Ett användbart försvar beskrivit den övergripande inriktningen för flygstridskrafterna. Regeringens inriktning innebär att Försvarsmakten bör fastställa relevanta förbandsmålsättningar under 2010. Regeringens anser att flygstridskrafterna bör utvecklas mot en hög tillgänglighet med en kvalificerad förmåga att genomföra strid i hela skalan från lågintensiva till högintensiva konfliktnivåer.

Flygstridskrafterna bör utveckla förmågan att självständigt, och i internationell samverkan, genomföra insatser i Sverige och i vårt närområde. Insatser ska även kunna genomföras utanför närområdet i de fall de lämpar sig för de svenska förbanden.

I enlighet med det regeringen angav i inriktningspropositionen bör tillgängligheten av de JAS 39-divisioner med lägst beredskap successivt öka. Förmågan till taktiska och strategiska flygtransporter är av stor betydelse för många av Försvarsmaktens insatser och bör därför utvecklas, t.ex. genom livstidsförlängande åtgärder på transportflygplan Tp 84, samt fördjupat nordiskt och internationellt samarbete.

Materiel

Under 2010 förbandssätts den luftburna stridslednings- och luftbevakningsplattformen ASC 890. Detta medför en förbättrad förmåga att periodvis utöka radartäckning och stridsledningskapacitet.

Ombeväpningen av insatsorganisationen från JAS 39 A/B till JAS 39 C/D fortskrider enligt handlingsplanen för Gripen-systemet. Fortsatta vidareutvecklings- och vidmakthållandeåtgärder på JAS 39 genomförs.

Samtidigt som åtgärder för förbättrad interoperabilitet genomförs på JAS 39 C/D, inom ramen för den avslutade objektsramen, etableras en interoperabel markbaserad stridsledningsfunktion för utbildning. Den nya stridsledningsfunktionen är baserad på befintlig operativ struktur.

Helikopterförband

Resultatanalys

Under 2008 har helikopterbataljonen varit under fortsatt utveckling. Försvarsmaktens helikoptrar har lämnat stöd till samhället under flera insatser under året.

Helikopter 9 och helikopter 10 har under året vidmakthållits. Leverans och förbandsättning av helikopter 15 har fortskridit med i huvudsak gott resultat. Planerad avveckling av helikopter 4 har avbrutits i enlighet med regeringens inriktning.

Regeringen konstaterar att ursprunglig planering avseende helikopterverksamheten inte kunnat följas på grund av leveransförseningar och brister i nya och modifierade helikoptersystem, främst vad gäller helikopter 10B (för medicinsk evakuering) och helikopter 14. Bristerna har inneburit förändringar i verksamhet och insatsplaneringen.

Inriktning

Regeringen anser att helikopterbataljonens förmåga att understödja arméförband och marina förband med helikopterenheter i flera fall är av stor betydelse för Försvarsmaktens användbarhet. Helikopterbataljonen bör därför utveckla förmågan att i samverkan med svenska och utländska förband verka i en internationell miljö till stöd för pågående och planerade insatser.

Regeringen tillsatte den 18 december 2008 en särskild utredare (Fö 2008:07) för att se över hur förmågan att understödja Försvarsmaktens insatsförband med helikoptrar ska bibehållas respektive förbättras, samt vilka krav det ställer på dimensionering och organisation av helikopterförbanden (direktiv 2008:118, samt tilläggsdirektiv 2008:148 och 2009:27). Den 7 juli 2009 redovisade utredaren delrapporten Försvarsmaktens helikopter 4 (SOU 2009:67), där en avveckling av systemet föreslås. Delrapporten remissbehandlas för närvarande. Därefter kommer regeringen ta ställning till helikopter 4-systemet. Utredaren ska redovisa sin slutrapport senast den 1 mars 2010.

Materiel

Helikopterverksamheten inom Försvarsmakten ska långsiktigt baseras på helikopter 14 och helikopter 15. Under 2010 planeras

fortsatt modifiering av den markoperativa versionen av helikopter 15. Vissa exemplar av helikopter 14 kommer enligt nuvarande planering att levereras under året i en grundversion för påbörjande av utbildning.

Helikopter 10 kommer att vidmakthållas fram till dess att helikopter 14 är fullt operativ eller längre. Förbandssättning av helikopter 10B, med förmåga till medicinsk evakuering, bedöms komma att genomföras under 2010. Ytterligare modifiering av två stycken helikopter 10 kommer enligt nuvarande planering att genomföras under året.

Personalförsörjning

Regeringen har i prop. 2008/09:140 Ett användbart försvar, givit sin syn på den framtida personalförsörjningen. En bärande princip är att den ska bygga på frivillighet. Förändringarna inom personalförsörjningsområdet är av stor omfattning och kommer att ta tid att genomföra i sin helhet.

Olika utredningar utgör underlag för att utforma ett nytt system. Veteransoldatutredningen har haft som uppgift att ge förslag till en svensk veteranpolitik, dvs. ansvaret för personalen före, under och efter insatser internationellt. Utredningen har redovisat sitt förslag i betänkandet SOU 2008:91. Utredningen om totalförsvarspikten, med uppdrag att bland annat utforma förslag som möjliggör frivillig rekrytering och utbildning, redovisade i oktober 2008 ett antal principiella förslag i fråga om framtidens frivilliga grundläggande militära utbildning vilka har behandlats av regeringen i prop. 2008/09:140. Den slutliga redovisningen har lämnats i juni 2009 i betänkandet Totalförsvarspikt och frivillighet (SOU 2009:63) och är nu föremål för remiss. Den nyligen tillsatta Personalförsörjningsutredningen (dir. 2009:58) ska skapa förutsättningar för en säker bemanning av insatser, ge möjligheter till tidsbegränsad anställning samt ge förutsättningar för att anställa och kontraktera soldater.

Stödutredningen har i sin rapport i maj 2009 även lämnat förslag med förändringar av personalförsörjningen avseende officersutbildning.

Riksdagens beslut om den försvarspolitiska inriktningen skapar förutsättningar för att

påbörja reformeringen av personalförsörjningssystemet. Resultatet från det ovan beskrivna utredningsarbetet kommer att ge underlag för den närmare utformningen av olika delar av det nya systemet. Inriktningen kan komma att behöva justeras så snart som vunna erfarenheter blir tillgängliga. Regeringen avser att återkomma till inriktningen i dessa delar.

Soldatförsörjning

Resultatanalys

Under 2008 påbörjade cirka 7 900 totalförsvarspiktiga värnpliktsutbildning. Under vårterminen utbildades även huvuddelen av de totalförsvarspiktiga som påbörjat sin utbildning under 2006 (cirka 5 000 personer). Andelen kvinnor av de totalförsvarspiktiga ligger kvar på 5,3 procent. Vid sidan av värnpliktsutbildningen har ungefär 700 personer genomfört direktutbildning inför tjänstgöring i hemvärnet.

Totalförsvarets pliktverk har fortsatt att redovisa goda resultat av den nya lämplighetsundersökning inför mönstringen som infördes 2007. Av de mönstringskyldiga männen har 98 procent svarat på frågorna i lämplighetsundersökningen.

För första gången har även kvinnorna i åldersklassen aktivt bjudits in av Totalförsvarets pliktverk att delta i lämplighetsundersökningen. Av kvinnorna har 27 procent – eller drygt 16 000 personer – valt att frivilligt svara på frågorna i undersökningen. Jämfört med tidigare år innebär detta att mångfald fler kvinnor kommit i kontakt med försvarets rekrytering. Regeringen ser positivt på denna utveckling. Det intresse som visats kan komma att innebära att en väsentligt högre andel kvinnor än tidigare kommer att genomgå grundläggande militär utbildning under de närmaste åren.

Myndigheten har under 2008 lämplighetsprövat drygt 2 600 kvinnor som anmält intresse för antagningsprövning och drygt 70 000 mönstringspiktiga män. Av dessa har cirka 24 000 män genomgått mönstring och 1 000 kvinnor antagningsprövning. Cirka 6 800 män och cirka 460 kvinnor har skrivits in till värnplikt.

Inriktning

Regeringens bedömning: Reformeringen av soldatförsörjningen i fråga om rekrytering och grundutbildning bör ta sin början den 1 juli 2010.

Skälen för regeringens bedömning:

Regeringen tillsatte 2007 en kommitté (Utredningen om totalförsvarsplikten, Fö2008:01) med uppdrag att bland annat utforma förslag som möjliggör frivillig rekrytering och utbildning av sådan personal som under nuvarande förhållanden tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt (dir. 2007:147). Kommittén redovisade i oktober 2008 i SOU 2008:98 ett antal principiella förslag i fråga om framtidens frivilliga grundläggande militära utbildning vilka har behandlats i den försvarspolitiska inriktningspropositionen. Kommittén har därefter redovisat sina slutliga förslag i juni 2009 (SOU 2009:63). För närvarande är förslagen föremål för remiss. Regeringen avser därefter att återkomma till riksdagen. Regeringens målsättning är som tidigare att reformeringen av soldatförsörjningssystemet ska ta sin början den 1 juli 2010. Övergången bör ske enligt de principer som redovisats av Utredningen om totalförsvarsplikten.

Ansvarig myndighet för tester, urval och personalredovisning m.m.

Regeringen redovisade i propositionen (2008/09:140) Ett användbart försvar bedömningen att personalförsörjningen av alla personalkategorier i Försvarsmakten bör vila på frivillighet. I linje med detta bör även Försvarsmakten få ett större ansvar för rekryteringen av sin personal. Enligt regeringens mening innebär en rekrytering baserad på frivillighet vidare att det bör finnas utrymme för att åstadkomma en utifrån dagens behov mer rationell ordning i fråga om test- och urvalsverksamhet.

Stödutredningen har i sin rapport i maj 2009 föreslagit bland annat att Totalförsvarets pliktverk avvecklas senast den 31 december 2011, och att Försvarsmakten övertar ansvaret för rekrytering, inklusive prövning och uttagning av myndighetens samtliga personal-

kategorier, samt personalredovisning. Förslaget har remitterats.

Utredningen om totalförsvarsplikten har i sitt slutbetänkande Totalförsvarsplikt och frivillighet (SOU 2009:63) föreslagit att Försvarsmakten ska vara huvudman för rekrytering av soldater och sjömän som tjänstgör på frivillig grund och ansvara för bland annat marknadsföring, urval samt beslut om vilka tester som bör föregå grundläggande militär utbildning. Vidare har kommittén föreslagit att Försvarsmakten under en övergångsperiod bör åläggas att från Totalförsvarets pliktverk köpa sådana tester som föregår urval, och att den konkurrensbegränsning som detta innebär ska utvärderas efter en övergångsfas. Totalförsvarets pliktverk bör enligt kommitténs uppfattning även vara ansvarig myndighet för totalförsvarets centrala personalredovisning.

Efter att förslaget från utredningen om totalförsvarsplikten har remitterats avser regeringen att återkomma till riksdagen om hur testverksamheten bör vara organiserad, i samband med övriga frågor om det framtida systemet för rekrytering, personalredovisning, grundläggande utbildning och tillämpning av totalförsvarsplikten m.m.

Officerare

Resultatanalys

Det beslutade tvåbefälssystemet är under införande. Under 2008 har 279 specialistofficerare anställts och läsåret 2008/2009 påbörjade 271 individer utbildning till specialistofficerare. Regeringen anser att viktigt första steg tagits i och med anställandet av specialistofficerare.

Försvarsmakten har inlett tillämpningen av ett karriärväxlingssystem. Under 2008 har elva officerare lämnat Försvarsmakten med hjälp av karriärväxlingsverktyg. Detta var mindre än hälften jämfört med förväntat utfall.

Andelen kvinnliga officerare har ökat marginellt de senaste åren och legat på knappt 5 procent. Regeringen har dock noterat att andelen antagna kvinnor till den aspirantutbildning som startade under 2008 är nära 30 procent och ser positivt på utvecklingen.

Inriktning

I den fortsatta uppbyggnaden av specialistofficerskåren bedömer regeringen att det är angeläget att så långt som möjligt fylla specialistofficersbefattningar med redan anställda officerare.

Regeringen anser att ett fungerande karriär-växlingssystem är en viktig förutsättning för att kunna skapa och vidmakthålla önskvärd kompetens- och åldersstruktur i Försvarsmakten. Regeringen anser därför att Försvarsmakten bör intensifiera sina ansträngningar för att skapa ett fungerande karriärväxlingssystem.

För att stärka personalförsörjningen i det reformerade försvaret menar regeringen att ansträngningar måste göras för att både män och kvinnor ska utgöra en självklar bas vid rekrytering av personal. Regeringen anser att andelen kvinnor i Försvarsmakten måste öka.

Personalförsörjningssituationen i Försvarsmakten

Resultatanalys

Försvarsmakten har en ogynnsam ålders-, kompetens- och könsfördelning på sin personal. I det korta perspektivet går detta inte att avhjälpa. Införandet av tvåbefälssystemet, där flertalet specialistofficerare endast bedöms arbeta en del av sitt yrkesverksamma liv i Försvarsmakten, kommer dock att på sikt medföra en förändrad ålders- och kompetensstruktur.

Regeringen menar att Försvarsmakten för att kunna ställa om sin personalförsörjning från plikt till frivillighet måste öka sin attraktionskraft samt effektivisera sin rekryteringsförmåga. Regeringen anser att den viktigaste frågan för att säkerställa detta är att Försvarsmakten, liksom andra statliga myndigheter, fortsatt framstår som en trovärdig och attraktiv arbetsgivare.

I tabell 3.4 redovisas hur antalet anställda har förändrats under 2008 och under det första halvåret 2009. Siffror inom parentes visar antalet årsarbetare.

Tabell 3.4 Personella förändringar i Försvarsmakten

	2007-12-31	2008-12-31	2009-06-31
Officerare	9 700 (8 900)	9 100 (8 400)	9 000 (8 500)
Specialistofficerare	-	280 (140)	310 (190)
- varav kvinnor	440	440	440
Civilanställda	7 300 (6 500)	6 500 (6 200)	6 537 (6 280)
- varav kvinnor	2 900	2 500	2 549
Reservofficerare	9 600 (220)	9 300 (80)	9 100 (40)
- varav kvinnor	180	180	160
Förstärknings- och beredskapssoldater [1]	1 720 (1 590)	330 (1 200)	70 (600)
- varav kvinnor	100	20	(60)
Befälsförstärkningsavtalet [1]	100 (110)	10 (140)	- -
- varav kvinnor	15	0	-
Totalt	28 400 (17 300)	25 600 (16 200)	25 700 (15 600)
- varav kvinnor	3 450	3 100	3 200

[1] den första kolumnen visar läget i januari 2008

Under 2008 ökade genomsnittsåldern för yrkesofficerare från 41,7 år till 42,2 år och för civilanställd personal från 46,8 år till 47,7 år. Ökningen är i huvudsak en konsekvens av den försvarspolitiska beslutet 2004 med de rationaliseringar, personalreduktioner och utbildningsstopp som följde.

I tabell 3.5 nedan redovisas Försvarsmaktens löne- och avvecklingsutgifter.

Tabell 3.5 Löneutgifter i Försvarsmakten

Alla anslag, miljoner kronor, 2008 års priser

År	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Lön och arvoden	10 403	10 010	9 372	9 104	9 030	8400
Fasta löne-tillägg	493	429	382	504	430	420
Totalt	10 896	10 439	9 754	9 608	9 460	8 820

Inriktning

På kort sikt bör Försvarsmakten fortsätta införandet av det nya personalförsörjningssystemet, bl.a. innefattande det beslutade tvåbefälssystemet, med tillgänglig personal. Det kommer att krävas åtgärder för att säkerställa inflöde av personal, dvs. av såväl kontrakterade som anställda soldater och sjömän respektive officerare. Omställningen

förutsätter även att personal lämnar Försvarsmakten. Karriärväxlingsverktyget kan här spela en betydande roll. Regeringen avser därför att ge Försvarsmakten i uppgift att redovisa åtgärder för att skapa ett bättre fungerande karriärväxlingssystem samt i övrigt för att förbättra ålders- och kompetensstrukturen i Försvarsmakten.

I syfte att skapa en effektivare användning av sin personal anser regeringen, i likhet med det Riksrevisionen framfört i rapporten Försvarsmaktens personalförsörjning - med fokus på officersförsörjningen (RiR 2009:11), att Försvarsmakten har problem med hög personalrotation. Regeringen avser ge Försvarsmakten i uppgift att vidta åtgärder som leder till ökad kontinuitet på befattningar.

Frivillig försvarsverksamhet

Resultatanalys

Den frivilliga försvarsverksamheten, som har en fortsatt viktig roll, har inom det militära försvaret bl.a. bedrivits med inriktning på att bemanna befattningar inom hemvärnet. Därutöver har vissa organisationer kunnat ställa instruktörer med specialkompetens till förfogande för utbildningsverksamheten. Stöd har också lämnats till Försvarsmaktens övningsverksamhet.

Av anslaget 6:8 *Stöd till frivilliga försvarsorganisationer* har Försvarsmakten förbrukat 45 583 000 kronor. Förbrukningen inom ramen för krisberedskapsområdet har uppgått till 23 083 000 kronor.

Av de 82 600 000 kronor som regeringen ställde till Försvarsmaktens förfogande för ersättning till frivilligorganisationerna för deras utbildningsverksamhet m.m. har 66 395 976 kronor förbrukats.

Inriktning

Regeringen redovisade i prop. 2008/09:140 Ett användbart försvar sin syn på utvecklingen avseende den frivilliga försvarsverksamheten. Bland annat anförde regeringen att frivillig verksamhet ofta är ett kostnadseffektivt sätt för samhället att tillgodose resursbehov som kan vara tillfälliga men omfattande. Effektiviteten i verksamheten bör dock ökas genom att det statliga stödet i ökad omfattning bör utgå till verksamheter i stället

för organisationer. Regeringen ansåg dock att organisationsbidraget bör finnas kvar, men att omfattningen av och inriktningen för det bör ses över. Regeringen föreslår därför att anslaget 1:10 *Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret* inte längre ska finnas uppfört på statsbudgeten.

Regeringen bedömde också att de behov som finns i olika sektorer av samhället och som är direkt kopplade till verksamheten i framtiden bör utgöra grund för uppdrag som myndigheter, kommuner och andra ger till frivilliga försvarsorganisationer.

Enligt regeringens uppfattning kommer de frivilliga försvarsorganisationerna att även fortsättningsvis spela en viktig roll för både det militära försvaret och inom ramen för krisberedskapen. När det gäller det militära försvaret anser regeringen att frivilligorganisationerna har sin huvudsakliga roll när det gäller bemanningen av vissa befattningar i hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna. Denna inriktning stöds av Försvarsberedningen i den senaste rapporten Försvar i användning (Ds 2008:48). Detta leder till att de frivilliga försvarsorganisationernas roller och därmed förutsättningarna för deras verksamhet kan komma att förändras. Frivilliga försvarsorganisationer har emellertid en fortsatt viktig roll att spela genom att ge folklig förankring och möjlighet att tillvarata det personliga engagemanget.

Som nämnts ovan kräver Försvarsmaktens försörjning med soldater och sjömän och rekryteringen till de nationella skyddsstyrkorna särskild uppmärksamhet. Mot denna bakgrund anser regeringen att de frivilliga försvarsorganisationerna kan spela en viktig roll när det gäller att bidra till Försvarsmaktens rekrytering av intresserade och lämpliga ungdomar till sin verksamhet. Organisationerna kan inom ramen för sin ungdomsverksamhet främja intresset för Försvarsmaktens verksamhet. Enligt regeringens uppfattning bör denna typ av verksamhet utgöra en viktig uppgift för de frivilliga försvarsorganisationer som kommer att få uppdrag av Försvarsmakten.

Grundorganisation m.m.

Resultatanalys

Avvecklingen av organisationsenheter och andra förändringar i grundorganisationen med anledning av 2004 års försvarspolitiska beslut är slutförd sedan tidigare. En del av de nyinvesteringar som aviserades i det försvarspolitiska beslutet återstår däremot. En översyn av Försvarsmaktens fastighetsplan har genomförts.

Under 2008 har omorganisationen av Högkvarteret slutförts, innefattande att Operativa staben samt Armétaktiska, Marintaktiska och Flygtaktiska staberna har omlokaliseras från Uppsala till Stockholm. Likaså har Fjärde sjöstridsflottiljen omlokaliseras inom Haninge kommun från Muskö till Berga. Rekryteringscentrum lades ned vid utgången av 2008 och den nya organisationsenheten Försvarsmaktens HR-centrum inrättades den 1 januari 2009.

Avvecklingen fortsätter av övnings- och skjutfält som Försvarsmakten inte längre behöver. Avvecklingstakten är dock lägre än den ursprungligen planerade. Detta beror enligt myndigheten på att det är fråga om stora arealer och brist på viss nyckelpersonal såsom ammunitionsröjare och miljöklassificeringsteam. Under 2008 slutförde Försvarsmakten och Fortifikationsverket ett helhetsbaserat program för avveckling av fält. Programmet tillämpas vid avvecklingen av Grytans skjutfält i Östersund. Detta är ett pilotprojekt om alternativ användning av skjutfältsmark för vindkraftutbyggnad. Under 2008 har Försvarsmakten fört över viss museiverksamhet till Statens försvarshistoriska museer och Statens maritima museer (jfr prop. 2007/08:1, vol. 5, s. 52). På grund av infrastrukturella skäl och vissa personalansvarsfrågor har några enheter, bl.a. Fästningsmuseet i Karlsborg, inte kunnat föras över ännu. Merparten av dessa återstående museiverksamheter bedöms kunna föras över under innevarande år.

Försvarsmaktens totala hyreskostnad uppgick 2008 till 2 125 miljoner kronor, vilket är en viss minskning jämfört med året innan.

Försvarsmakten har fortsatt att utveckla sitt miljöarbete. Genom arbetet med strategiska miljöbedömningar har miljöperspektivet tydligare än hittills innefattats i perspektivstudiearbetet. Under 2008 utarbetades en ny

miljöpolicy, liksom nya miljömål. Miljömålen har anpassats till de områden där Försvarsmakten har störst påverkan på miljön. För att visa klimatfrågans betydelse för Försvarsmaktens kärnverksamhet anordnade Försvarsmakten våren 2008 en klimatdag för försvarssektorn.

Försvarsmakten medverkar aktivt i vindkraftprocessen. Det innebär bl.a. att om en föreslagen vindkraftanläggning påverkar försvarsintresset negativt – t.ex. genom höga objekt i närheten av en flygplats eller störningar av försvarets sensorsystem – försöker Försvarsmakten i sitt remissvar till prövningsmyndigheten i allmänhet ange alternativ lokalisering för vindkraftanläggningen.

Även det internationella försvarsmiljö-samarbetet har utvecklats vidare. I Kiev, Ukraina, genomförde Försvarsmakten hösten 2008 ett högnivåseminarium med stora delar av den ukrainska försvarsledningen. Under den kommande åren ska Försvarsmakten genomföra riktade utbildningsinsatser på miljöområdet vid en ukrainsk flygbrigad.

Inriktning

Regeringens bedömning: Försvarsmusikcentrum bör läggas ned vid utgången av 2009 och verksamheten inordnas i Livgardet.

Skälen för regeringens bedömning: I sitt budgetunderlag för 2010 har Försvarsmakten föreslagit att organisationsenheten Försvarsmusikcentrum ska läggas ned och att verksamheten inordnas i Livgardet. Försvarsmusikcentrum är lokaliserat till Livgardets område i Upplands-Bro/Kungsängen.

Försvarsmakten har utrett den framtida militärmusiken. Förslaget att integrera Försvarsmusikcentrum i Livgardet är enligt myndigheten inte att betrakta som en traditionell grundorganisationsförändring utan enbart som en förändring av ledningen för musikverksamheten. Genom förändringen kan Försvarsmusikcentrums administrativa ledning samordnas med och effektiviseras i Livgardets ledningsfunktion. Sammanlagt innebär förändringen en rationalisering om cirka fem befattningar. Musikverksamheten påverkas inte.

Regeringen anser att förändringen vore ändamålsenlig och att den därför bör genom-

föras. Den kommer att skapa en mer rationell verksamhet i Kungsängen och den kommer att leda till vissa besparingar för Försvarsmakten sammantaget utan att Livgardets verksamhet eller musikverksamheten försämras. Försvarsmusikcentrum bör därför läggas ned den 31 december 2009 och verksamheten under 2010 inordnas i Livgardet.

Regeringen framförde i prop. 2008/09:140 att inga organisationsenheter ska läggas ned under innevarande mandatperiod. Skälet för förändringen avseende Försvarsmusikcentrum är inte att genomföra verksamhetsförändringar utan att forma en mer rationell verksamhet för musikverksamheten och för Försvarsmakten sammantaget. Det är därför inte fråga om en sådan förändring som enligt prop. 2008/09:140 inte ska ske under mandatperioden. Genom att verksamheten inordnas i den större organisationsenhet som finns i Kungsängen uppnås en bättre effektivitet vid utnyttjandet av de tillgängliga resurserna i Kungsängen och för myndigheten. Livgardet svarar redan i dag för den statsceremoniella verksamheten, se prop. 2004/05:43 s. 48. Denna uppgift kommer kvarstå. En viktig del av denna ceremoniella verksamhet är försvarsmusiken. Genom att musikverksamheten inordnas i Livgardet skapas enligt regeringen en tydligare och mer logiskt utformad verksamhet. Förändringen gäller således rationaliserings- och effektiviseringsåtgärder som kan och bör vidtas löpande. Sådana åtgärder vidtas också av Försvarsmakten inom de befogenheter myndigheten har.

I budgetunderlaget för 2010 redovisar Försvarsmakten förslag till utveckling av internationell militär test-, utbildnings- och övningsverksamhet i Sverige (ITÖ). Det intresse utländska försvarsmakter visar att utnyttja svensk övningsinfrastruktur bör enligt myndigheten tas tillvara för att nyttiggöra Försvarsmaktens överkapacitet. Regeringen vill i detta sammanhang också erinra om Försvarsmaktens och Försvarets materielverks redovisning i juni 2008 av resultatet av den då avslutade två och ett halvåriga försöksverksamheten med ITÖ.

Syftet med ITÖ är att använda den överkapacitet som tidvis finns vid Försvarsmaktens och Försvarets materielverks anläggningar och områden genom att erbjuda andra staters försvarsmakter möjlighet att utbilda och öva

förband. På detta sätt blir det en utjämnad beläggning på olika anläggningar samtidigt som myndigheterna får en viss inkomst och Försvarsmakten i en del fall möjlighet att samöva med andra förband.

ITÖ kan bedrivas överallt i landet och inom samtliga försvarsgrenar. En tyngdpunkt kommer dock att vara övning med mark- och flygförband i Norrland. De stora, glest befolkade områdena i Norrland är attraktiva för militär övningsverksamhet, särskilt när det gäller övning och utbildning i subarktiskt klimat med snö, mörker och kyla.

Regeringen ser positivt på ITÖ. Det ska genomföras inom ramen för svensk miljölagstiftning och beslutade miljötillstånd för t.ex. övnings- och skjutfält. Försvarsmakten ska ta ut avgift vid ITÖ. Huvudregeln är att om Försvarsmakten inte själv deltar i verksamheten ska avgiften svara mot full kostnadstäckning. Det är angeläget att myndigheterna marknadsför ITÖ, företrädesvis genom samordnade marknadsföringsinsatser. Inom Försvarsmakten leds ITÖ av Högkvarteret. Det är myndigheterna som bestämmer den inre organisationen av verksamheten.

Enligt regeringen bör ITÖ, som hittills bedrivits i försöks- eller projektform, permanentas. Med utgångspunkt i ITÖ-redovisningen i juni 2008 och Försvarsmaktens förslag till inriktning i budgetunderlaget bör Försvarsmakten och Försvarets materielverk fortsätta att utveckla dels formerna för samarbetet dem emellan, dels den närmare utformningen av ITÖ. Det bör också vara de två myndigheterna som med hänsyn till tillgänglig kapacitet och resurser i övrigt bestämmer ambitionsnivån för verksamheten.

Regeringen har i april 2009 tillsatt två utredningar rörande den statliga fastighetsförvaltningen. Den ena gäller översyn av statens fastighetsförvaltning (dir. 2009:45). En särskild utredare ska utvärdera statens fastighetsförvaltning. Syftet med översynen är att analysera grunderna för och organisationen av den nuvarande fastighetsförvaltningen och lämna förslag till en mer effektiv fastighetsförvaltning inom staten. I uppdraget ingår att utifrån Försvarsmaktens framtida fastighetsbehov göra en översyn av försvarets fastighetsförvaltning och föreslå nödvändiga föränd-

ringar. Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2010.

Den andra utredningen gäller en översyn av förordningarna för statens fastighetsförvaltning (dir. 2009:45). En särskild utredare ska lämna förslag till en samlad, förenklad reglering innefattande förvärv och investering. Denna utredning ska vara klar senast den 1 december 2009.

Försvarsunderrättelseverksamhet

Resultatanalys

Försvarsunderrättelseverksamhet bedrivs av Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt, Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut.

En högt prioriterad del av försvarsunderrättelseverksamheten har varit att ta fram beslutsunderlag för, och stödja, svenskt deltagande i internationella insatser. Stöd har getts bland annat till svenska enheter i västra Balkan, Afghanistan och Tchad. Formerna för underrättelsestöd på förbandsnivå är inte fullt utvecklade även om de förbättrats under 2008.

Försvarsmaktens enhet för militär underrättelse- och säkerhetstjänst (MUST) har under 2008 bedrivit försvarsunderrättelseverksamhet och därvid tagit fram efterfrågade underlag för regeringens, Regeringskansliets och Försvarsmaktens samt andra myndigheters behov. MUST har även lämnat stöd till EU:s militära stab och EU:s situationscenter (EU SITCEN). MUST har också genomfört ett antal säkerhets- och administrativa signalskyddskontroller inom olika delar av Försvarsmakten och ett antal övriga myndigheter.

Försvarets radioanstalt har under 2008 driftsatt en ny beräkningsdator. Den ger myndigheten stor beräkningskraft vilket är en förutsättning för att kunna ligga på framkant inom kryptoområdet. Försvarets radioanstalt har vidare utfört ett antal avgiftsbelagda IT-säkerhetsanalyser åt olika myndigheter. Verksamheten vid myndigheten har under året till stor del präglats av lagstiftningen om en anpassad försvarsunderrättelseverksamhet och möjligheten att bedriva signalspaning i kabel.

Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut har inom sina kompetens-

områden bidragit till försvarsunderrättelseverksamheten.

Som en följd av att riksdagen den 18 juni 2008 antog lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet inledde Signalspaningsnämnden och Signalspaningskontrolldelegationen sin verksamhet den 1 januari 2009. Signalspaningskontrolldelegationen, ett beslutsorgan inom Försvarets underrättelsenämnd, ska kontrollera att lagen om signalspaning följs. Slutligen har ett integritetsskyddsråd inrättats vid Försvarets radioanstalt.

Inriktning

De yttre förutsättningarna för försvarsunderrättelseverksamheten har under längre tid genomgått stora förändringar från huvudsakligen militära hot i närområdet till ett brett spektrum av nya hot och risker. En stor del av det underrättelseflöde som efterfrågas är i dag följaktligen knutet till civila företeelser snarare än militära. Det innebär att den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten inom Försvarsmakten har kommit att till stor del rapportera om icke-militära förhållanden. Som en följd av bl.a. detta har andra frågeställningar rörande avvägning och struktur synliggjorts.

Regeringen bedömer att en översyn av försvarsunderrättelseverksamheten på sikt är nödvändig.

Försvarsunderrättelseverksamhet bör även fortsättningsvis inriktas mot de krav utrikes-, säkerhets- och försvarspolitikerna ställer. Hög prioritet bör ges till stöd för genomförandet av det svenska deltagandet i fredsfrämjande insatser, såväl civila som militära sådana. Förmågan att flexibelt kunna arbeta med olika geografiska områden, beroende på läget i omvärlden, bör vara hög.

3.4.3.3 Materiel och anläggningar

Verksamheten har finansierats av anslagen 6:2 *Materiel och anläggningar*, 6:7 *Totalförsvarets forskningsinstitut* och 6:10 *Internationellt materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.*

Från och med 2009 finansieras Materiel och anläggningar av anslagen 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar*, 1:4 *Vidmakthållande*,

utveckling m.m. av materiel och anläggningar, 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut, 1:11 Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.

Resultatanalys

I budgetpropositionen för 2008 angav regeringen att ett mer flexibelt insatsförsvaret kräver en ny syn på materielförsörjningen. Försvarmaktens operativa behov ska styra med en tydlig balans mellan vad som är mål respektive medel. Ledtider och ekonomiska bindningar i materielförsörjningen ska minska samtidigt som handlingsfriheten ska öka.

Under 2008 har Försvarmakten tillsammans med Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut fortsatt arbetet med att utveckla materielförsörjningen enligt denna inriktning.

Ett av de mer betydande resultaten är ett nytt samordningsavtal mellan Försvarmakten och Försvarets materielverk. Avtalet omfattar samordning mellan myndigheterna, reglerar ansvarsområden, processer och rutiner samt den fortsatta implementeringen av strategin för, och förbättrad ledningen av, Försvarmaktens materielförsörjning. Dessutom har materielprocessen anpassats till ISO standard 15288 samt till Natostandard AAP48.

För att bättre kunna hantera omedelbara behov som uppkommer inför och i samband med en pågående insats har under 2008 en beredning påbörjats av den integrerade materielledningen. Ledtider och ekonomiska bindningar i materielförsörjningen avspeglas i utnyttjande av det bemyndigande som minskat under flera år i rad. Minskningen beror främst på att planerade anskaffningar i högre grad än tidigare genomförs stegvis och att delserie 3 av JAS 39 Gripen slutlevererats.

Upparbetaingsgraden gällande anskaffning av materiel och anläggningar har under 2008 varit lägre än planerat. Avvikelser i planeringen beror bl.a. på produktionsförseningar av helikopter 14 samt ominriktningar från regeringen avseende materielanskaffning.

Planerad upphandling av tjänster inom materielförsörjningsområdet prövas löpande mot strategier enligt Offentlig Privat Samverkan (OPS) för att öka Försvarmaktens fokus på kärnverksamheten.

Inriktning

Regeringen redovisade i prop. 2008/09:140 Ett användbart försvar sin syn på materielförsörjningen.

Handlingsfrihet och graden av flexibilitet

Förmågan att hantera förändrade behov i olika tidsperspektiv förutsätter en tillräcklig grad av handlingsfrihet, inte minst ekonomisk handlingsfrihet. Detta innebär bl.a. att såväl ledtider som ekonomiska bindningar i materielförsörjningen bör fortsätta att reduceras. Regeringen har tidigare redovisat inriktningen att minska bredden av materielutvecklingsåtgärder till förmån för anskaffning av beprövade system från marknaden. När färdiga system anskaffas och långsiktiga bindningar i materielförsörjningen minskar, kan ledtiderna för att få system i operativ drift reduceras och den ekonomiska flexibiliteten i materielplaneringen öka. Långsiktiga utvecklingsåtgärder bör därför minska i omfattning.

Ökad vidareutveckling och vidmakthållande samt minskad nyanskaffning

Överväganden om materiell förnyelse ska vägas mot möjligheterna att till en lägre kostnad vidmakthålla befintliga system. Eventuella möjligheter att sänka materielkostnaderna genom att livstidsförlänga äldre system bör därmed ställas mot behovet av ny materiel för att realisera de operativa kraven. Omsättningstakten av Försvarmaktens materielssystem kommer därmed att minska och nyttan av redan genomförda investeringar att öka. Följande principer bör tillämpas:

- vidmakthållande och uppgradering av befintlig materiel bör, om det över tid är ekonomiskt försvarbart och operativa krav kan uppnås, väljas före nyanskaffning,
- nyanskaffning bör, när sådan är nödvändig, i första hand ske av på marknaden befintlig, färdigutvecklad och beprövad materiel och
- utveckling bör genomföras först när behoven inte kan tillgodoses enligt ovan.

Tillräckligt bra materielssystem

Kopplingen mellan utvecklingen av operativ förmåga och materielförsörjningen bör öka. Därvid bör omedelbart användbara förband

prioriteras framför högsta modernitet och spetsprestanda. Det är viktigare att materieln är interoperabel, tekniskt mogen, funktions-säker och tillgänglig än att den har allra högsta tekniska prestanda.

Fokus bör läggas på anskaffning av materiel som krävs för att göra system och förband kompletta och användbara eller för att ersätta uttjänt materiel. I fråga om större investeringar bör dessa även fortsättningsvis baseras på antaganden om insatsorganisationens utformning i ett längre perspektiv.

Tillgänglighetsåtaganden

Möjligheterna att utnyttja olika former av tillgänglighetsåtaganden bör alltid prövas. Möjligheterna till samverkan med civila offentliga aktörer och näringslivet bör utnyttjas för att åstadkomma ett effektivt och ändamålsenligt resursutnyttjande. Inriktningen bör vara att genom exempelvis partnerskapsavtal av typ OPS med civila aktörer, frigöra resurser för fortsatt utveckling av Försvarsmaktens kärnverksamhet där så är möjligt och lämpligt. Avtalskonstruktionen ska utformas så att affärsmässighet kan bibehållas över tid. Att lägga över verksamhet på privata aktörer får dock inte leda till att svårbrytbara monopolförhållanden skapas eller till att lagar och förordningar om finansiering av statlig verksamhet överträds.

En huvudprincip ska vara att alla möjligheter ska granskas för att finna kostnads-effektiva lösningar och där så är lämpligt ska verksamheten upphandlas på den konkurrensutsatta marknaden.

Internationellt försvarsmaterielsamarbete

Resultatanalys

Det totala antalet bilaterala samarbeten inom ramen för tecknade samförståndsavtal på regeringsnivå uppgår idag till cirka 30 stycken. Utöver det bilaterala försvarssamarbetet har Sverige även deltagit i det s.k. sexnations-samarbetet, Framework Agreement/Letter of Intent (FA/LoI) där Frankrike, Italien, Spanien, Storbritannien och Tyskland är samarbetspartner.

De internationella samarbetena omfattar bl.a. informations- och erfarenhetsutbyte på försvars- och försvarsmaterielområdet,

gemensam anskaffning och utveckling av system, kunskaps- och teknologiöverföring, forsknings- och teknikutvecklingssamarbete, gemensamma övningar och utbildning, erfarenhetsutbyte (prov, drift, logistik), etc. Under 2008 har Försvarsdepartementet, med stöd från försvarsmyndigheterna, genomfört ett 15-tal bilaterala möten med andra länder i syfte att fördjupa materiel- och forsknings-samt teknikutvecklingssamarbetet.

Sveriges har deltagit i de olika samarbetsprojekt som den europeiska försvarsbyrån (EDA) bedriver. Sverige har också medverkat till att påverka EDA:s förutsättningsskapande åtgärder, till exempel framtagande av forsknings- och teknikutvecklingssamarbetet samt strategin för internationella materielsamarbeten, och i implementeringen av den europeiska försvarsindustristrategin samt förmågeutvecklingsplanen.

Inriktning

Regeringen anser att det internationella materielsamarbetet spelar en viktig roll för materielförsörjningen till det svenska försvaret. Internationellt samarbete bör därför fortsatt vara en utgångspunkt för materiel-försörjningen med syfte att sänka kostnader och öka systemlikheter med andra länder. Samarbete inom multilaterala ramverk ger enligt regeringen störst utdelning vad avser resursutnyttjande ur ett europeiskt perspektiv och för en mer harmoniserad och förbättrad europeisk och transatlantisk samverkans-förmåga. EDA och Nato/PFF samarbetet utgör härvid grundbultar tillsammans med LoI/FA-samarbetet och det nordiska samarbetet. Natos forsknings- och materielsamarbete är av särskild vikt vad gäller standardiserings- och interoperabilitets-utveckling. Antalet samarbetsgrupper (f.n. cirka 500) som Sverige deltar i bör dock, enligt regeringen, kraftigt begränsas såväl vad avser områden som form. Regeringen avser därför att ge berörda myndigheter i uppdrag att föreslå en strategi med förslag till prioriteringar för deltagande i internationella samarbetsgrupper.

Vidare anser regeringen att bilateralt samarbete i vissa fall kan vara mer effektivt än det multilaterala och betydelsefullt inte minst för teknologiöverföring. Framför allt USA utgör en för Sverige viktig samarbetspartner.

Exportstöd

Resultatanalys

Omfattningen av den statliga exportfrämjande verksamheten har ökat under 2008. Export av försvarsmateriel bidrar till att Sverige bl.a. ska kunna öka möjligheterna till att dela kostnader för vidmakthållande och vidareutveckling med andra länder.

Efterfrågan på de statliga aktörernas medverkan har ökat. De växande behoven i kombination med ett alltmer trångt resursläge hos berörda statliga myndigheter har dock under 2008 lett till krav på hårdare prioriteringar för att undvika att strategiska partnerskap för Sverige drabbas.

Verksamheten och koordineringen av den statliga exportfrämjande verksamheten har fortsatt under året. Försvarsdepartementet och försvarsmyndigheterna har under 2008 fortsatt att på ett strukturerat och samordnat sätt delta i exportstödet. Verksamheten har ur exportkontrollsynvinkel godkänts av Inspektionen för strategiska produkter (ISP).

Inriktning

Regeringens bedömning: En myndighet med ansvar för exportstöd och försäljning av övertalig materiel bör inrättas under 2010.

Stödutredningens förslag: En särskild myndighet bör inrättas under Försvarsdepartementet med ansvar för exportstöd och försäljning av övertalig materiel.

Remissinstanserna: Ett antal remissinstanser, bl.a. Statskontoret och Inspektionen för strategiska produkter (ISP), anser att en ny myndighet till stöd för exporten skulle ge fördelar genom att stödet skulle kunna ges mer effektivt och samordnat. Statskontoret tillstyrker förslaget då intressekonflikter och risker för sammanblandning av roller bör kunna begränsas och affärsmässigheten förstärkas. ISP tillstyrker skapandet av en ny myndighet. Flera remissinstanser, bl.a. Försvarsmakten, anser att förslaget ger möjlighet att tydliggöra exportstödsverksamheten men avvisar en myndighet. Även Försvarets materielverk avvisar inrättandet av en ny

myndighet. Totalförsvarets forskningsinstitut har inte några principiella synpunkter på bildandet av en ny exportstödsmyndighet.

Skälen för regeringens bedömning:

Regeringen bedömer att exportfrämjande verksamhet för försvarsmateriel kan bidra till en rationell och effektiv svensk materiel-försörjning bl.a. genom att skapa möjligheter till kostnadsdelning för vidmakthållande och vidareutveckling av system, samordning av utbildning och underhåll samt utbyte av erfarenheter om materielens användning.

Inom Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) har en utredning, Stödutredningen (Fö 2009:A), bl.a. sett över hur stödet till Försvarsmakten bör organiseras. I rapporten *Ett användbart och tillgängligt försvar – Stödet till Försvarsmakten i maj 2009* har förslag lämnats på att en myndighet med ansvar för exportstöd och försäljning av övertalig materiel bör inrättas. Rapporten har remissbehandlats. Remissyttrandena och en sammanställning av dessa finns tillgängliga i Försvarsdepartementet (dnr Fö2008/3334/MIL).

Regeringen avser att under 2010 inrätta en exportstödjande myndighet för försvarsmaterielåfrågor. Försvarsmaterielexport är per definition politiska frågor. Export kan inte ske med mindre än att tillstånd lämnats. De flesta försvarsmaterielåffärer kräver någon form av försvarspolitiskt samarbete. Det är sällan länder endast anskaffar en produkt, utan att söka samarbete kring utbildning eller garantier för vidareutveckling av systemet. Genom en ny myndighet till stöd för exporten kan stödet ges mer effektivt och samordnat med öppnare processer, tydligare roller och en klarare ansvarsfördelning. En ny myndighet ger också ökad öppenhet och transparens vilket är en förutsättning för att få ökat folkligt stöd och förtroende för försvarsmaterielexport.

3.4.3.4 Forskning och teknikutveckling

Verksamheten har finansierats från anslagen 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande insatser m.m.* och 6:3 *Forskning och teknikutveckling*. Från och med 2009 finansieras Forskning och teknikutveckling från anslagen 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*, 1:3 *Anskaffning av materiel och*

anläggningar, 1:5 Forskning och teknikutveckling och 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut.

Resultatanalys

Utvecklingsverksamheten inom Försvarsmakten genomgår för närvarande förändringar, från att tidigare varit inriktad mot att skapa långsiktig handlingsfrihet är fokus nu att i första hand stödja den fortsatta förändringen och inriktningen av Försvarsmakten.

Leveranser och resultat från verksamheten bedöms ha hög kvalitet. Det internationella samarbetet, såväl bi- som multilateralt, fortsätter att öka.

Under 2008 har verksamheten allt mer inriktats mot att leverera stöd och slutresultat till insatsorganisationen. Leveranser sker till såväl förband som till materieförsörjningsprocessen. Exempel på sådan överföring till insatsorganisationen är:

- CBRN-metoder till mobila analyslaboratorier,
- kompetens och kunskap om hot och hotutveckling C-IED,
- direktstöd till internationella insatser,
- anpassad teknikutveckling och systemstöd till förband i Afghanistan.

Ett forsknings- och teknologitransferprogram har inletts för att öka effekten i resultatöverföring till insatsorganisationen.

Försvarsmaktens medverkan i det nationella flygtekniska forskningsprogrammet har fortsatt bidra till ett ökat civil-militärt merutnyttjande för statligt satsade FoU-medel.

En försvarsmaktsgemensam enhet för konceptutveckling och experiment har inrättats för att nå högre resultat- och leveranseffekt i utvalda delar av forskningen och teknikutvecklingen.

Inriktning

Regeringen har i propositionen Ett användbart försvar (prop. 2008/09:140) redovisat principer för materieförsörjningen som innebär att andelen materiel med inslag av utveckling bör minska. En förändrad materieförsörjning, med mindre andel egenutveckling medför enligt regeringen att den materiellnära forskningen och teknikutvecklingen kan reduceras.

Som framgår av avsnitt 3.7.1 och 3.7.5 kommer medel från forskning och teknik-

utveckling att överföras till förbandsverksamheten. För att möjliggöra överföringarna genomförs ytterligare prioriteringar av viktiga kompetensområden. Rapporten från utredningen Ett användbart och tillgängligt försvar – Stödet till Försvarsmakten föreslår en rad organisatoriska förändringar i linje med en minskad ambition inom forskningen och teknikutvecklingen.

En ökad samordning av forskningsverksamheten skapar förutsättningar för att bibehålla kompetens och skapa rationalitet i forskningen genom att harmonisera och i större grad integrera resurser för forskning, teknikutveckling, förmågeutveckling och omvärldsanalys. För att uppnå detta undersöks möjligheterna att ytterligare utveckla samarbetet, främst med de nordiska länderna.

3.5 Stöd till Försvarsmaktens verksamhet avseende logistik- och materieförsörjning samt forskning och utveckling

Stödutredningen föreslår att Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut avvecklas senast den 31 december 2011 samt att kvarvarande verksamhet vid Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut överförs till en ny stödmyndighet, som inrättas senast den 1 januari 2012.

Flertalet remissinsatser, bl.a. *Försvarsmakten, Försvarets materielverk* och *Totalförsvarets forskningsinstitut*, anser att utgångspunkterna för utredningen är bra.

Flera remissinstanser anser att det är riktigt och möjligt att rationalisera stödverksamheten och att använda frigjorda resurser för att förstärka Försvarsmaktens operativa verksamhet. Likaså finns ett stöd för den angivna storleken på effektiviseringspotentialen i verksamheterna.

Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut är dock kritiska till Stödutredningens förslag om avveckling av de två myndigheterna och tillskapandet av en ny stödmyndighet. Bland de skäl som framförs är att synergieffekterna är begränsade och därmed även besparingspotentialen samt att det är olämpligt att sammanföra en beställar- och utförarkompetens under samma myndighet.

Statskontoret tillstyrker skapandet av en ny stödmyndighet och menar att det medför förbättrade möjligheter för effektivisering inom stödet till Försvarmakten. *Försvarmakten* är positiv till att antalet stödmyndigheter reduceras men förespråkar en sammanhållen logistik- och materielltjänstenhet. Även andra remissinstanser anser att bl.a. logistikförsörjningen bör beaktas vid ett inrättande av en ny stödmyndighet.

Regeringen anförde i proposition 2008/09:140 Ett användbart försvar att ytterligare åtgärder bör genomföras för att skapa en mer effektiv och ändamålsenlig förvaltning och för att frigöra medel i syfte att finansiera en fortsatt reformering av försvaret. Förvarsberedningen ansåg i sin rapport Försvaret i användning (Ds 2008:48) i juni 2008 att en mer användbar och flexibel Försvarmakt ställer förändrade krav på de grundläggande strukturerna, inkl. stödverksamheten. Stödmyndigheternas verksamhet måste anpassa till en relevant ambitionsnivå för att stödja insatsorganisationen och dess operativa behov genom rationaliseringar, omorganisation eller avveckling för att kunna omfördela resurser från stödverksamhet till operativ verksamhet.

Inom Regeringskansliet (Förvarsdepartementet) har en utredning, Stödutredningen (Fö 2009:A), sett över hur stödet till Försvarmakten bör organiseras. I rapporten Ett användbart och tillgängligt försvar – Stödet till Försvarmakten i maj 2009 har utredningen lämnat förslag på hur materiel- och logistikprocessen och de s.k. stödmyndigheterna kan effektiviseras och rationaliseras. Rapporten har remissbehandlats. Remissyttrandena och en sammanställning av dessa finns tillgängliga i Förvarsdepartementet (dnr Fö2008/3334/MIL). Rapporten ingår i beslutsunderlaget för regeringens fortsatta omstrukturering av stödverksamheten.

Ett ökat operativt fokus kräver en förändrad materielförsörjning. En förändrad materielförsörjning med mindre andel egenutveckling och högre andel upphandlingar av färdigutvecklad materiel tillsammans med internationella samarbetspartners medför att kraven på den materielnära forskningen och utvecklingen förändras. En fortsatt effektivisering, prioritering och rationalisering av forskning och utveckling kan ske med

bibehållet fokus på nytta för försvarets operativa förmåga. Som en följd av detta bör kostnaderna minska och resurser frigöras för att öka Försvarmaktens operativa verksamhet. Regeringens bedömning är därför att Försvarmaktens kostnader för forskning och utveckling för myndighetens behov bör minska.

Regeringen menar vidare att logistik- och materielförsörjningen måste anpassas till de behov försvarets nya inriktning ställer och i större utsträckning än hittills samordnas för att möjliggöra ökad effekt och samtidigt möjliggöra kostnadsminskningar. Mot bakgrund av detta anser regeringen att nuvarande struktur inom logistik- och materielförsörjning respektive forskning och utveckling bör omstruktureras och effektiviseras.

Regeringen avser att återkomma om hur den framtida strukturen för försvarets logistik- och materielförsörjning respektive forskning och utveckling bör organiseras inom ramen för den genomförandekommitté som tillsätts.

3.6 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har lämnat revisionsberättelser utan invändning för Försvarmakten, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Totalförsvarets forskningsinstitut och Totalförsvarets pliktverk.

För 2007 fick Försvarmakten en invändning i sin revisionsberättelse med anledning av att anslagsposten 6:2.4 Materielnära verksamhet överskreds med 3 347 miljoner kronor. Försvarmakten har för att komma tillrätta med detta under 2008 bland annat förbättrat definitionerna av vilken verksamhet som ska bedrivas på vilken anslagspost inom materielanslaget. Myndigheten har också tätare uppföljning av verksamheten och ekonomin.

Riksrevisionens granskning avseende 2008 pekar på att Försvarmakten bör förbättra rutinerna för att i årsredovisningen informera om händelser av väsentlig betydelse, t.ex. avseende effekterna av regeringens beslut föregående år om att avbryta och reducera ett antal materielprojekt. Försvarmakten bör dessutom vidareutveckla rutiner för kvalitetssäkring kopplat till myndighetens

resultatredovisning avseende värderingen av operativ förmåga samt indikatorer avseende effektivitet och god hushållning. Slutligen bör Försvarsmakten fortsätta arbetet med att förbättra rutiner för intern styrning och kontroll och finansiell redovisning. Regeringen avser att följa myndighetens arbete med att åtgärda dessa brister.

3.7 Budgetförslag

3.7.1 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tabell 3.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	20 526 335	Anslags-sparande	696 595
2009	Anslag	19 998 151 ¹	Utgifts-prognos	18 844 794
2010	Förslag	19 882 368		
2011	Beräknat	21 077 165 ²		
2012	Beräknat	21 612 322 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 20 601 678 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 20 710 543 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslagets ändamål är att finansiera utbildnings- och övningsverksamhet för utvecklingen av insatsorganisationen, planering, insatser samt försvarsunderrättelseverksamhet. Anslaget används även för stöd till frivilliga försvarsorganisationer. Anslaget används till stöd till i Sverige verksam försvarsindustri genom exportstödande verksamhet, Försvarsmaktens säkerhetsfrämjande samarbete med andra länder, samt avveckling av materiel. Även utgifter för multinationella samarbeten såsom SALIS (Strategic Airlift Interim Solution) och Strategic Airlift Capability (SAC) finansieras från detta anslag. Vidare finansierar anslaget den verksamhet som krävs för genomförandet av ordförandeskapet i EUMC. Anslaget finansierar även Sveriges bidrag till den internationella helikopterfonden.

Anslagssparandet från 2008 är främst hänförligt till förbandsverksamheten och beror på de åtgärder Försvarsmakten genomförde för att komma tillrätta med den ekonomiska obalansen. Det uppstod även ett anslags-

sparande på den tidigare anslagsposten för fredsfrämjande truppinsatser.

Regeringens överväganden

Regeringen har för 2010 beräknat medel under anslaget för en genomförandekommitté med uppdrag att lämna förslag på hur stödet till Försvarsmakten ska vara närmare utformat.

Anslaget har i förhållande till 2009 beräknats enligt följande.

15,9 miljoner kronor har återförts anslaget efter att tillfälligt under 2007-2009 ha beräknats under anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskered och andra naturolyckor*.

För finansiering av driftstödet till det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel har anslaget minskats med 2,5 miljoner 2010. Totalt har därmed 112,6 miljoner kronor i stället beräknats under anslaget 2:5 *Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet*. Från och med 2011 beräknas de 112,6 miljoner kronorna åter under anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*.

Med anledning av riksdagens beslut om högskoleutbildning av officerare m.m. (prop. 2006/07:64, bet. 2006/07:FöU9, rskr. 2006/07:193) minskas anslaget med 28,9 miljoner kronor fr.o.m. 2010. Beloppet beräknas i stället under anslaget 1:7 *Officersutbildning m.m.*

För att uppnå balans mellan verksamhet och ekonomi inom förbandsverksamheten ökades i enlighet med budgetpropositionen för 2009 anslaget engångsvis med 594 miljoner kronor 2009 och 320 miljoner kronor 2010. Beloppen har till och med budgetåret 2008 beräknats under det tidigare anslaget 6:2 *Materiel och anläggningar* och anslaget 1:5 *Forskning och teknikutveckling*. Differensen mellan 2009 och 2010 beräknas nu åter under anslagen 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* respektive 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* varför anslaget minskats med 285,5 miljoner kronor 2010. Från och med 2011 beräknas återstoden av de tillfälliga förstärkningarna åter under anslagen 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar*, 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* samt 1:5 *Forskning och teknikutveckling*.

Anslaget har ökat med 129,8 miljoner kronor 2010 och 668,6 miljoner kronor fr.o.m. 2011 för den fortsatta ominriktningen av försvaret. Beloppen har tidigare beräknats under anslagen 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* respektive 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar*.

Anslaget har ökat med 32,7 miljoner kronor fr.o.m. 2010 för att delvis finansiera förbandsreserven. Beloppet har tidigare beräknats under anslaget 1:2 *Fredsfrämjande förbandsinsatser*.

Anslaget har ökat med 30 miljoner kronor 2010 och 300 miljoner kronor fr.o.m. 2011 för finansiering av reformeringen av personalförsörjningssystemet. Beloppet beräknades tidigare under anslaget 1:5 *Forskning och teknikutveckling*.

Anslaget har ökat med 45,3 miljoner kronor fr.o.m. 2010 för finansiering av stöd till frivilliga försvarsorganisationer. Beloppet beräknades t.o.m. 2009 på det tidigare anslaget 1:10 *Stöd till frivilliga försvarsorganisationer* (se avsnitt 3.4.3.2. sid. 40).

Anslaget har engångsvis minskats med 1,5 miljoner kronor 2010-2012 för att delvis finansiera att den nedskjutna och bärgade DC 3:an ska kunna visas på Statens försvarshistoriska museers Flygvapenmuseum i Linköping. Beloppen beräknas i stället under utgiftsområde 17, anslaget 8:1 *Centrala museer: Myndigheter*.

Tabell 3.7 Härlledning av anslagsnivån 2010-2012, för 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	19 866 051	19 866 051	19 866 051
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	464 750	933 985	1 349 994
Beslut	-81 129	508 574	518 745
Överföring till/från andra anslag	16 352	16 729	17 064
Övrigt ³	-383 656	-248 174	-139 532
Förslag/beräknat anslag	19 882 368	21 077 165	21 612 322

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmissig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

3.7.2 1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser

Tabell 3.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor			
2008	Utfall		Anslags-sparande 0
2009	Anslag	2 480 000 ¹	Utgifts-prognos 2 049 297
2010	Förslag	2 537 312	
2011	Beräknat	2 590 715 ²	
2012	Beräknat	2 642 529 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 537 312 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 537 312 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget finansierar särutgifter för den fredsfrämjande verksamhet med förband utomlands som Försvarsmakten genomför efter beslut av riksdag och regering. Vidare används anslaget för Sveriges del av de gemensamma kostnader som kan komma att uppstå i samband med EU-ledda insatser internationellt, som finansieras via den s.k. ATHENA-mekanismen.

Beredskap för fredsfrämjande förbandsinsatser

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att besluta om en anslagskredit på högst 300 000 000 kronor för anslaget 1:2 *Fredsfrämjande förbandsinsatser*.

Skälen för regeringens förslag: Regeringens ambition att förstärka Försvarsmaktens möjligheter att delta i insatser internationellt ligger fast.

För att bland annat möjliggöra förstärknings- och evakueringsinsatser som inte kunnat förutses bör ekonomiskt utrymme finnas för sådana insatser. Regeringen har därför sedan ett antal år tillbaka beslutat om en anslagskredit om 300 miljoner kronor för fredsfrämjande förbandsinsatser. Även framgent behövs en kredit av denna storlek.

Enligt 6 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten får regeringen tillfälligt överskrida ett ramanslag genom att ta i anspråk en anslagskredit motsvarande högst tio procent av anvisat anslag. Det föreslagna anslagsbeloppet för 2010 innebär att en kredit om 300

miljoner kronor motsvarar knappt 12 procent. Regeringen behöver därför riksdagens bemyndigande.

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2009 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har minskats med 32,7 miljoner kronor fr.o.m. 2010 för att delvis finansiera förbandsreserven. Beloppet beräknas i stället under anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*.

Vidare har anslaget engångsvis minskats med 1,5 miljoner kronor 2010-2012 för att delvis finansiera att den nedskjutna och bärgade DC 3:an ska kunna visas på Statens försvarshistoriska museers Flygvapenmuseum i Linköping. Beloppen beräknas i stället under utgiftsområde 17, anslaget 8:1 *Centrala museer: Myndigheter*.

Regeringen har beräknat medel under anslaget för bl.a. fortsatta insatser avseende ISAF och KFOR, se avsnitt 3.4.3.1.

Tabell 3.9 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	2 480 000	2 480 000	2 480 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	91 512	145 635	198 147
Beslut	-34 200	-34 920	-35 618
Förslag/beräknat anslag	2 537 312	2 590 715	2 642 529

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.7.3 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tabell 3.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	0
2008			
2009	Anslag	8 802 340 ¹	Utgifts- prognos 8 394 643
2010	Förslag	10 847 912	
2011	Beräknat	9 985 936 ²	
2012	Beräknat	10 060 033 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 9 897 080 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 9 917 079 tkr i 2010 års prisnivå.

Ändamålet med anslaget är att finansiera anskaffning av materiel och anslagsfinansierade anläggningar. Vidare används anslaget för finansiering av förstagångsanskaffning av beredskapsvaror.

Även utgifter för det multinationella samarbetet Strategic Airlift Capability (SAC) finansieras från detta anslag.

Investeringsplan och bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Förslaget till investeringsplan för Försvarsmakten 2010–2012 godkänns (tabell 3.11).

Regeringen bemyndigas att under 2010 för ramanslaget 1.3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* besluta om beställningar som inklusive tidigare gjorda beställningar medför behov av framtida anslag på högst 28 500 000 000 kronor efter 2010 (tabell 3.13).

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att regeringen under 2010 får besluta om anskaffning av ny radarjaktrobot, utveckling och uppgradering av JAS 39 Gripen C/D, anskaffning av taktisk obemannad flygfarkost (TUAV) samt i övrigt får fatta nödvändiga beslut beroende på oförutsedda förändrade förutsättningar.

Tabell 3.11 Investeringsplan

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Budget 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012
Materiel och anläggningar	10 010	8 395	10 848	9 986	10 060
Summa investeringar	10 010	8 395	10 848	9 986	10 060
Anslag	10 010	8 395	10 848	9 986	10 060
Summa finansiering	10 010	8 395	10 848	9 986	10 060

Tabell 3.12 Redovisning av särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för äldreanslaget 6:2 Materiel och anläggningar

Tusental kronor

	Utfall 2008
Ingående åtaganden	40 217 431
Nya åtaganden	8 584 520
Infriade åtaganden	- 15 904 691
Utestående åtaganden	32 897 260
Erhållet/förslaget bemyndigande	40 540 000

Tabell 3.13 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tusental kronor

	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012–
Ingående åtaganden	21 491 874	29 134 268		
Nya åtaganden	15 742 394	7 319 589		
Infriade åtaganden	- 8 100 000	- 8 000 000	- 7 989 346	- 20 494 511
Utestående åtaganden	29 134 268	28 483 857		
Erhållet/förslaget bemyndigande	29 500 000	28 500 000		

Skälen för regeringens förslag: Investeringsplanen är regeringens förslag till inriktning för materielförsörjningen 2010–2012. Regeringen anser att förslaget bör ses i ett helhetsperspektiv kopplat till målen för utgiftsområde Försvar, kraven på operativ förmåga och delförmåga, funktionernas och insatsorganisationens utveckling samt behovet av kompetens.

Materielsystem som kräver riksdagens godkännande

De system som ingår i regeringens förslag avseende 2010 är av särskild betydelse p.g.a. storleken på de ekonomiska åtagandena för staten samt deras komplexitet och dignitet för insatsorganisationens utveckling. Om regeringen under 2010 finner det lämpligt att besluta om beställning av objekten, krävs att regeringen fått riksdagens godkännande att göra så.

Långräckviddig flygburen radarjaktrobot

JAS 39 Gripen är idag utrustad med en radarjaktrobot vars livslängd kommer att uppnås kring 2015. Vapnet är avgörande för flygsystemets operativa effekt och bör därför ersättas med tiden.

Utveckling och uppgradering av JAS 39 Gripen C/D

Som en följd av att objektsram och i huvudsak all verksamhet kopplad till beslutet om delserie tre av JAS 39 nu avslutats avser regeringen att under 2010 fatta beslut om fortsatt vidmakthållande och utveckling av JAS 39 Gripen C/D syftande till att bibehålla handlingsfriheten att kunna operera med flygsystemet till 2040 i enlighet med Handlingsplan JAS 39 Gripen.

Saab AB överlämnade den 2 februari 2009 en offert till Brasilien avseende 36 nyproducerade JAS 39 Gripen. Erbjudandet bygger på, att om Brasilien anskaffar Gripensystemet, att JAS 39 E/F samutvecklas av Sverige och Brasilien samt att svenska JAS 39 C/D flygplan uppgraderas till JAS 39 E/F. Regeringen har uttryckt sitt stöd för denna inriktning.

Brasiliens offertförfrågan medför att Sverige har fått en möjlighet att pröva förutsättningarna för att dela vidareutvecklings-, vidmakthållande- och underhållskostnader för flygsystemet med ett partnerland. Genom samarbetet med Brasilien skulle ett flygsystem kunna erhållas med högre operativ effekt, lägre vidmakthållandekostnader och bättre exportmöjligheter. Brasilien kan fatta beslut om nytt flygsystem senare under 2009 varefter förhandlingar kan påbörjas. Om annat land än Brasilien blir aktuellt som partnerland för Sverige gäller motsvarande förutsättningar. Förutsatt att Brasilien, eller annat land, väljer att gå vidare med förhandlingar om ett avtal

avseende JAS 39 E/F behövs riksdagens bemyndigande för utveckling och uppgradering av upp till 10 JAS 39 C/D till JAS 39 E/F.

Oaktat beslut i Brasilien eller i annat land, kommer ett ställningstagande att krävas hur fortsatt vidmakthållande och utveckling av flygsystemet ska ske. Den operativa livslängden med dagens JAS 39 C/D bedöms vara uppnådd i perioden 2020-2025. Ett mer omfattande förmågelyft kommer därför att krävas om flygsystemets operativa effekt ska kunna bibehållas. Ett beslut om långsiktig inriktning av flygsystemet bör fattas av regeringen, om samarbetet med Brasilien eller annat land uteblir. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i denna fråga.

Anskaffa taktisk obemannad flygfarkost (TUAV)

Anskaffning av nytt UAV-system som ersättning av UGGLAN. UAV är ett system av stor betydelse för underrättelsebataljonens förmåga att inhämta information vid nationella såväl som internationella insatser. I budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1, vol. 5, sid. 59) var anskaffning av TUAV angivet som ett av de materielprojekt som skulle avbrytas i enlighet med den s.k. genomförandegruppens förslag. I enlighet med vad regeringen angav i prop. 2008/09:140 Ett användbart försvar (sid. 63) behöver dock TUAV anskaffas för att underrättelsebataljonen ska kunna verka inom ramen för den nya inriktningen för försvaret.

Övrig materieförsörjning

För att ge en överblick över pågående och planerade materielärenden redovisar regeringen nedan exempel på större anskaffningar som redan är beställda, som återstår att beställa under 2009 och som enligt Försvarmaktens planering, avses beställas under 2010. Investeringarna är en följd av den operativa inriktning som riksdag och regering har beslutat för Försvarmakten.

De anskaffningar som redan har beställts är bland andra följande:

- taktiskt tält
- sjukvårdsenhet ROLE 2
- visuell målutpekning markmål
- pansarvärnsmateriel och ammunition (inför BG11)

- ”Blue force tracking” system för BG 11
- funktionsutveckling HKP 15

Anskaffningar som återstår att beställa under 2009 är bland andra följande:

- hjulgående splitterskyddat fordon AWV (se 2009 års proposition om höstilläggsbudget)
- signalspaningsfartyg (se 2009 års proposition om höstilläggsbudget)
- halvtidsmodifiering Gotland
- utveckling ersättare undervattensvapen
- uppgradering JAS 39 C/D (MS 20)
- terränggående lastbilar
- taktiska datalänkar
- vapenstation (Protector)
- utbildningscenter HKP 14
- funktionsutveckling del 2, HKP 15
- identifierings- och igenkännings-system ny (IK NY)
- omsättning stridsradiosystem FV
- patrullbilar (ersätter bl.a. Tgb 11/13)

Utöver de verksamheter för vilka regeringen begär riksdagens bemyndigande planeras beställningsbeslut för bl.a. följande investeringar under 2010:

- Bas/ Integration/ VoV 10-14 (Lednings- och ingenjörresurser på Saab och FMV för simuleringar, prov, försök och validering av JAS 39 C/D.)
- splitterskyddad bandvagn (delserie 5 och 6)
- underhållsutrustningar HKP 14
- halvtidsmodifiering stridsbåt 90
- interoperabilitet marin förmåga (Intop steg 2)
- produktdefinitionsfas (PDF) stridsstödsfartyg (L10)
- uppgradering av markbaserad luftvärnsförmåga

Beslut om utveckling och anskaffning under 2010 kan, utöver planerade beslut, komma att omfatta sådana anskaffningar som regeringen angivit som kvar att beställa under 2009 men där möjlig beslutstidpunkt passerar budgetårsskiftet. Det kommer under löpande verksamhet, t.ex. i pågående materielprojekt, att uppstå beslutssituationer som inte kunnat förutses i samband med att regeringen lämnar sin årliga budgetproposition till riksdagen. Hantering av denna typ av beslut kommer att ske inom ramen för beslutade ekonomiska villkor för anslaget.

Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Förslaget till bemyndigande för 2010 baseras på ovanstående. I förslaget ingår objekt med ekonomiskt utfall från och med 2011 som redan beställts (Utestående åtaganden vid årets början) och objekt som planeras beställas under 2010 (Nya åtaganden). Vilka år de utestående åtagandena vid slutet av 2010 beräknas infrias framgår av tabell 3.13.

Med anledning av att utgifterna under det tidigare anslaget 6:2 *Materiel och anläggningar* fr.o.m. 2009 beräknas under föreliggande anslag och anslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* krävs ett beställningsbemyndigande för respektive anslag. Det sammanlagda utfallet för 2008 redovisas i tabell 3.12.

Tabell 3.14 innehåller verksamheter som ingår i Försvarmaktens planering. Vissa av dessa har Försvarmakten regeringens bemyndigande att genomföra. Andra verksamheter kräver regeringens eller riksdagens bemyndigande.

Tabell 3.14 Anskaffning av materiel och anläggningar**Redan ingångna åtaganden**

Arméstridskrafter	Marinstridskrafter	Flygstridskrafter	Operativ ledning och logistik
Mod. av Haubits 77B (REMO 77 B Archer)	Ansk kv VISBY	Handlingsplan GRIPEN	Ansk fältutrustning (ansk nytt uniforms-system)
Ansk NLAW (Nytt pansarskott)	HTM mröj typ Ldo (modifiering minröjftg)	JAS 39 C/D MS 19 (modifiering till version MS19)	
Ansk ingenjörsvagn (lng bandvagn 120)	Konstruktionsfas NGU (utveckling ny ubåt)	Ansk HKP 14	REMO RR- anl 870 (modifiering radarsystem)
Kompl. anskaffning RG 32 (splitterskyddat patrullfordon)	Ansk lednsyst till Ubåt	SAC (samarbete strategiska flygtransporter)	Anskaffa GTRS (anskaffning mjukvaruradio)
Ansk ers ra 195 (handburen radio)	Oms PS 615 (spaningsradar)	Ansk HKP 15	Ansk EH2R (ny handhållen radio)
Oms taktiskt Internet (routrar, servrar etc)	ILS HKP 14 (underhållsutr, utbytesenheter)	Modifiering IOP (interoperabilitetsåtg.)	
Ansk Excalibur steg 1 (precisions granat)		METEOR (utveckling ny radarjakt- robot)	
		Mod TP 84 (modifiering transportflygplan)	

Nya större åtaganden 2010

Arméstridskrafter	Marinstridskrafter	Flygstridskrafter	Operativ ledning och logistik
Anskaffa insatsförmåga luftvärn (modifiering av enheter i lv-system)	PDF L 10 (definitionsfas stridsstödfartyg)	Anskaffning radarjaktrobot	Anskaffning GTRS steg 2 (anskaffning mjukvaruradio)
Anskaffa splitterskyddad bandvagn (delserie 5+6)	HTM strb 90 HS (modifiering stridsbåt)	Fortsatt vidareutveckling JAS 39 C/D	Anpassning TI/TS (anp taktisk internet/telesystem till mjukvaruradio)
Anskaffa granatspruta		Modifiering HKP 10C	Anskaffning SLB etapp 2 (ledningssystem bataljon)
Anskaffa personlig NBC skydd (anskaffning nytt system)	Anskaffning ASV minröj (autom svepminröj)	Modifiering och anskaffning egenskydd HKP 14	Anskaffning SWECCIS (ledningssystem)
Anskaffa systemmtrl strv 122	Anskaffning marina ledningssystem	Anskaffning basmateriel HKP organisation	Anskaffning taktisk datalänk
	HTM ledningssystem amfbat (modifiering ledningssystem)	Anskaffning IOP fpl 102 (interoperabilitets åtg för fpl 102)	Utv telekrigbataljon
			Anskaffning EH2R (ny handhållen radio)

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2009 beräknat anslaget enligt följande.

Från och med 2009 finns två anslag för försvarsmateriel uppförda på statsbudgeten i stället för det äldre anslaget 6:2 *Materiel och anläggningar*. Den effektivisering och förändrade inriktning av materielförsörjningen som riksdagen beslutat om i 2008 respektive 2009 års statsbudget har beräknats med det äldre anslaget som bas (prop. 2008/09:1, vol.5, s.61). Med anledning av uppdelningen på två anslag har anslaget ökat med 1 153,8 miljoner kronor 2010, 414,8 miljoner kronor 2011 och 417 miljoner kronor fr.o.m. 2012.

De medel som under 2009 beräknades under anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* för att komma till rätta med den ekonomiska obalansen i förbandsverksamheten återförs 2010 och 2011. För den fortsatta ominriktningen av försvaret minskas anslaget 2010 och 2011. Sammantaget innebär detta att anslaget ökas med 168,3 miljoner kronor 2010 och minskas med 40,4 miljoner kronor fr.o.m. 2011.

Anslaget har engångsvis minskats med 20 miljoner kronor 2010 och 2011. Beloppen beräknas i stället under anslaget 2:1 *Kustbevakningen*.

Tabell 3.15 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	8 802 340	8 802 340	8 802 340
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	743 510	829 213	881 113
Beslut	148 254	-60 389	-40 426
Överföring till/från andra anslag	1 153 808	414 772	417 007
Förslag/beräknat anslag	10 847 912	9 985 936	10 060 033

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.7.4 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar

Tabell 3.16 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall		Anslags-sparande	0
2009	Anslag	6 795 637 ¹	Utgifts-prognos	6 251 265
2010	Förslag	5 976 563		
2011	Beräknat	6 573 433 ²		
2012	Beräknat	6 637 135 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 6 514 941 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 6 542 821 tkr i 2010 års prisnivå.

Ändamålet med anslaget är att finansiera vidmakthållande och avveckling av materiel och anslagsfinansierade anläggningar. Anslaget används vidare för kostnader för den europeiska försvarsbyrån (EDA) och för det säkerhetsfrämjande samarbetet med andra länder samt till åtgärder för att främja den i Sverige verkamma försvarsindustrins exportverksamhet.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2010 för ramanslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* besluta om beställningar som inklusive tidigare gjorda beställningar medför behov av framtida anslag på högst 12 850 000 000 kronor efter 2010 (tabell 3.17).

Tabell 3.17 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar

Tusental kronor

	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012–
Ingående åtaganden	12 153 772	12 612 625		
Nya åtaganden	7 157 853	7 200 000		
Infriade åtaganden	- 6 699 000	- 7 000 000	- 7 000 000	- 5 812 625
Utestående åtaganden	12 612 625	12 812 625		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	12 750 000	12 850 000		

Skälen för regeringens förslag: Anskaffningar inom anslaget hänför sig till vidmakthållande och avveckling av tidigare investeringar i materiel. Verksamheten omfattar bland annat underhåll av Försvarsmaktens materiel och anläggningar som inte är av löpande eller driftskaraktär samt utfasning av förbrukad eller utsliten materiel. Verksamheten bidrar därmed till att uppfylla målen för utgiftsområde Försvar, kraven på operativ förmåga och delförmåga samt till funktionernas och insatsorganisationens utveckling.

Med anledning av utgifterna under det tidigare anslaget 6:2 *Materiel och anläggningar* fr.o.m. 2009 beräknas under föreliggande anslag och anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* krävs ett beställningsbemyndigande för respektive anslag. Det sammanlagda utfallet för 2008 redovisas under anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* (tabell 3.12).

I förslaget till bemyndigande för 2010 ingår objekt med ekonomiskt utfall från och med 2011 som redan beställts (Utestående åtaganden vid årets början) och objekt som planeras beställas under 2010 (Nya åtaganden). Vilka år de utestående åtagandena vid slutet av 2010 beräknas infrias framgår av tabell 3.17. Av tabell 3.18 framgår större projekt och deras fördelning mellan redan ingångna och nya åtaganden.

Tabell 3.18 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar

Redan ingångna åtaganden

Arméstridskrafter	Marinstridskrafter	Flygstridskrafter	Operativ ledning och logistik
Vidmakthållande AK 5	MFI och uh- åtg KOSTER (renovering minröjftg)	Vidmakthålla JAS 39 (teknisk stöd, uh åtgärder m.m)	Anskaffning fältutrustning (kompletteringsanskaffning av uniformer mm.)
Vidmakthållande målflyg	Vidmakthållande ubåtsbatterier	Vidmakthålla stridsledningscentraler	Vidmakthålla FTN (Försvarets telenät)
Kompletteringsanskaffning BG 11 (uppfyllnad lager-beredskapsvaror)	Vidmakthållande sjömin- amröj	Vidmakthålla system 890 (Flygburen spaningsradar)	
Vidmakthållande stridsfordon	Modifiera 57 mm MK 2 (pjäser på korvett)	Vidmakthålla HKP 14	
Vidmakthållande stridsvagn	Vidmakthållande korvettsystem	Vidmakthålla tp- o specflyg Vidmakthålla flygbasmtrl	

<i>Nya större åtaganden 2010</i>			
Armétridskrafter	Marinétridskrafter	Flygétridskrafter	Operativ ledning och logistik
Vidmakthållande finkaliber	Vidmakthållande sjöinformationssystem	Vidmakthållande (Stridsledningscentral)	STRIC Anskaffning fältutrustning (kompletteringsanskaffning av uniformer mm.)
Renovering djupminröjning	Vidmakthållande ubåt Upd och Hnd	Vidmakthållande FSR 890 (Flygburen spaningsradar)	Vidmakthållande FM drift och underhållssystem
Vidmakthållande målflyg	Vidmakthållande URF (Ubåtsråddnftg)	Vidmakthållande flygsäkerhetsmtrl	Vidmakthållande personligt ballistiskt skydd
Renovering psg 90 (prickskyttegevär)	Vidmakthållande undervattensvapen		Vidmakthållande FM informationsstruktur Vidmakthållande taktiskt tältsystem

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2009 beräknat anslaget enligt följande.

Från och med 2009 finns två anslag för försvarsmateriel uppförda på statsbudgeten i stället för det äldre anslaget 6:2 *Materiel och anläggningar*. Den effektivisering och förändrade inriktning av materielförsörjningen som riksdagen beslutat om i 2008 respektive 2009 års statsbudget har beräknats med det äldre anslaget som bas (prop. 2008/09:1, vol.5, s.61). Med anledning av uppdelningen på två anslag har anslaget minskats med 1 491,1 miljoner kronor 2010, 755,1 miljoner kronor 2011 och 759,2 miljoner kronor fr.o.m. 2012.

De medel som under 2009 beräknades under anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* för att komma till rätta med den ekonomiska obalansen i förbandsverksamheten återförs 2010 och 2011. För den fortsatta ominriktningen av försvaret minskas anslaget 2010 och 2011. Sammantaget innebär detta att anslaget ökas med 120,8 miljoner kronor 2010 och minskas med 88 miljoner kronor fr.o.m. 2011.

Anslaget har engångsvis minskats med 20 miljoner kronor 2010 och 2011. Beloppet beräknas i stället under anslaget 2:1 *Kustbevakningen*.

Tabell 3.19 Härlledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	6 969 637	6 969 637	6 969 637
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	670 545	739 139	780 678
Beslut	100 843	-107 953	-88 246
Överföring till/från andra anslag	-1 491 104	-755 096	-759 165
Övrigt ³	-273 358	-272 294	-265 768
Förslag/beräknat anslag	5 976 563	6 573 433	6 637 135

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmiss avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

3.7.5 1:5 Forskning och teknikutveckling

Tabell 3.20 Anslagsutveckling

		Tusental kronor	
2008	Utfall	977 884	Anslags-sparande 4 093
2009	Anslag	979 271 ¹	Utgifts-prognos 908 522
2010	Förslag	864 450	
2011	Beräknat	826 385 ²	
2012	Beräknat	842 913 ³	

¹ Inklusiv tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 803 483 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 803 483 tkr i 2010 års prisnivå.

Ändamålet med anslaget är att finansiera forskning och teknikutveckling. Anslaget finansierar vidare det nationella flygtekniska forskningsprogrammet (NFFP), deltagande i det internationella teknikutvecklingsprogrammet ETAP inom flygområdet, verksamhet vid luftstridssimuleringscentrum (FLSC), forskning avseende skydd mot kemiska, biologiska, radiologiska och kemiska stridsmedel (CBRN) samt övrig flygteknisk forskning. Anslaget finansierar också forsknings- och utvecklingsverksamhet som genomförs inom ramen för det svenska deltagandet i den europeiska försvarsbyrån (EDA).

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2009 beräknat anslaget enligt följande.

För att uppnå balans mellan verksamhet och ekonomi inom förbandsverksamheten har anslaget minskats med 100 miljoner kronor 2010. Totalt har därmed 207,3 miljoner kronor i stället beräknats under anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*. Från och med 2011 beräknas de 207,3 miljoner kronorna åter under anslaget 1:5 *Forskning och teknikutveckling*.

Anslaget har minskats med 30 miljoner kronor 2010 och 300 miljoner kronor fr.o.m. 2011 bl.a. för finansiering av den nya personalförsörjningen. Beloppet beräknas i stället under anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*.

Tabell 3.21 Härlledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:5 Forskning och teknikutveckling

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	979 271	979 271	979 271
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	15 179	43 525	63 981
Beslut	-130 000	-196 411	-200 339
Förslag/beräknat anslag	864 450	826 385	842 913

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Försvarsmaktens avgiftsbelagda verksamhet m.m.

För 2010 beräknar regeringen att Försvarsmakten kommer att disponera avgiftsinkomster om cirka 900 miljoner kronor.

Av dessa utgör inkomster enligt 4 § avgiftsförordningen (1992:191) 260 miljoner kronor och övriga avgiftsinkomster 640 miljoner kronor.

Därutöver disponerar myndigheten även inkomster för royalties, övertalig materiel m.m. som för 2010 beräknas uppgå till 109 miljoner kronor.

3.7.6 1:6 Totalförsvarets pliktverk

Tabell 3.22 Anslagsutveckling

År	Utfall	161 385	Anslags-sparande	5 058
2009	Anslag	171 235 ¹	Utgifts-prognos	155 131
2010	Förslag	166 894		
2011	Beräknat	171 900 ²		
2012	Beräknat	177 946 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 168 567 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 171 074 tkr i 2010 års prisnivå.

Ändamålet med anslaget är att finansiera mönstring, antagningsprovning, inskrivning och stöd under grundutbildning samt enskilda ärenden inom området. Vidare används anslaget till att finansiera den av Totalförsvarets pliktverks bedrivna verksamhet med att ge myndigheter och andra med bemanningsansvar inom totalförsvaret stöd och service avseende bemanning med totalförsvarspliktiga.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.23 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008 (varav tjänsteexport)	55 428	69 392 ¹	-13 964
Prognos 2009 (varav tjänsteexport)	59 000	57 000	2 000
Budget 2010 (varav tjänsteexport)	59 000	57 000	2 000

¹ I kostnaderna för uppdragsverksamheten 2008 ingår avvecklingskostnader och avsättningar för dubbla hyror. Dessa är anledningen till det stora negativa utfallet.

Regeringens överväganden

Tabell 3.24 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:6 Totalförsvarets pliktverk

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	171 235	171 235	171 235
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	5 174	8 662	12 260
Övrigt ³	-9 515	-7 997	-5 549
Förslag/beräknat anslag	166 894	171 900	177 946

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmissig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

3.7.7 1:7 Officersutbildning m.m.

Tabell 3.25 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	108 363	Anslags- sparande	31 049
2009	Anslag	221 329 ¹	Utgifts- prognos	219 955
2010	Förslag	275 452		
2011	Beräknat	281 998 ²		
2012	Beräknat	287 846 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 275 599 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 275 799 tkr i 2010 års prisnivå.

Ändamålet med anslaget är att finansiera genomförandet av det treåriga officersprogrammet vid Förvarshögskolan. Vidare finansierar anslaget forskning och utveckling

m.m. inom vissa av högskolans kompetensområden samt övergripande ämnesansvar för, respektive grundutveckling av, officersutbildningens ämnen. Anslaget finansierar även kurser inom ramen för Partnerskap för fred (PFF) samt viss forskning och analysstöd för regeringens behov.

Regeringens överväganden

Med anledning av riksdagens beslut om högskoleutbildning av officerare m.m. (prop. 2006/07:64, bet. 2006/07:FöU9, rskr. 2006/07:193) ökas anslaget med 28,9 miljoner kronor fr.o.m. 2010. Beloppet har tidigare beräknats under anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*.

Tabell 3.26 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:7 Officersutbildning m.m.

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	239 329	239 329	239 329
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	7 623	13 357	18 410
Överföring till/från andra anslag	28 920	29 591	30 183
Övrigt ³	-420	-280	-76
Förslag/beräknat anslag	275 452	281 998	287 846

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmissig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

3.7.8 1:8 Försvarets radioanstalt

Tabell 3.27 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	563 110	Anslags- sparande	1 105
2009	Anslag	647 822 ¹	Utgifts- prognos	627 554
2010	Förslag	694 961		
2011	Beräknat	732 852 ²		
2012	Beräknat	747 245 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 717 443 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 717 190 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för signalspaning och informationssäkerhetsverksamhet m.m. som Försvarets radioanstalt bedriver och kapitalkostnaden för den teknikutveckling som behövs för dessa verksamheter. Anslaget används även för Försvarets radioanstalts bidrag till att ge förvarning om förändrade förhållanden i vår omvärld samt myndighetens lämnande av stöd vid fredsfrämjande internationell verksamhet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.28 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008 (varav tjänsteexport)	8 181	8 258	-77
Prognos 2009 (varav tjänsteexport)	5 908	5 773	135
Budget 2010 (varav tjänsteexport)	7 000	7 000	0

Den avgiftsfinansierade verksamheten omfattar uppdrag som genomförs för att lämna stöd till myndigheter m.m. samt uppdrag för att genomföra IT-säkerhetsanalyser. Intäkterna disponeras av myndigheten.

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2009 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har ökat med 24 miljoner kronor 2010 och med 46 miljoner kronor fr.o.m. 2011 för finansiering av utökad verksamhet med anledning av lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.

För finansiering av administration av viss signalskyddsverksamhet har anslaget ökat med 5,3 miljoner kronor fr.o.m. 2010. Medlen har tidigare beräknats under anslaget 2:7 *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* respektive anslaget 2:4 *Krisberedskap*.

Regeringen har uppdragit åt Datainspektionen att följa den personuppgiftsbehandling som tillämpningen av lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet föranleder hos Försvarets

radioanstalt. Medel motsvarande kostnaden för verksamheten kommer Datainspektionen att rekvirera från Försvarets radioanstalt. Anslaget har därför engångsvis ökat med 0,5 miljoner kronor 2010 och 2011.

Tabell 3.29 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:8 Försvarets radioanstalt

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	644 522	644 522	644 522
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	21 952	36 266	49 882
Beslut	29 800	52 440	52 968
Övrigt ³	-1 313	-376	-127
Förslag/beräknat anslag	694 961	732 852	747 245

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

3.7.9 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut

Tabell 3.30 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	63 049	Anslags-sparande	-599
2009	Anslag	60 361 ¹	Utgifts-prognos	58 319
2010	Förslag	62 454		
2011	Beräknat	63 802 ²		
2012	Beräknat	65 078 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 62 454 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 62 454 tkr i 2010 års prisnivå.

Ändamålet med anslaget är att finansiera internationell verksamhet inom försvarsmateriel- och forskningsområdet samt åtgärder för att främja den svenska försvarsindustrins exportverksamhet. Anslaget finansierar även forskning och analysstöd för regeringens behov.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.31 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	890 400	874 180	16 220
(varav tjänsteexport)	12 352	11 819	713
Prognos 2009	908 900	877 900	31 000
(varav tjänsteexport)	10 000	9 000	1 000
Budget 2010	911 700	902 700	9 000
(varav tjänsteexport)	10 000	9 000	1 000

Den avgiftsfinansierade verksamheten omfattar forskning samt teknik- och metodutveckling för bl.a. Försvarmakten, Försvarets materielverk, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt andra kunder. Totalförsvarets forskningsinstitut får disponera intäkterna.

Regeringens överväganden

Tabell 3.32 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009 ¹	60 361	60 361	60 361
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning ²	2 093	3 441	4 717
Förslag/beräknat anslag	62 454	63 802	65 078

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.7.10 1:10 Nämnder m.m.

Tabell 3.33 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2008	6 377		4 123
2009	Anslag	23 601 ¹	27 055
2010	Förslag	27 201	
2011	Beräknat	27 701	
2012	Beräknat	27 701	

¹ Inklusiva tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för den verksamhet som bedrivs av vissa mindre nämnder samt bidrag till exempelvis Svenska Röda Korset och Centralförbundet Folk och Försvar. Vidare används anslaget för finansiering av Försvarets underrättelsenämnd som avses omvandlas till Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten samt Signalspaningsnämnden som avses omvandlas till Försvarsunderrättelsedomstolen (förutsatt riksdagens beslut kopplat till prop. 2008/09:201).

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2009 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har ökat med 14,9 miljoner kronor fr.o.m. 2010 och ytterligare 0,5 miljoner kronor fr.o.m. 2011. Medlen ska finansiera verksamhet hos de två nya organisationerna för kontroll respektive tillståndsgivning, med avseende på lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet, lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet samt lagstiftningen om behandling av personuppgifter i försvarsunderrättelseverksamheten.

Tabell 3.34 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:10 Nämnder m.m.

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009 ¹	12 301	12 301	12 301
Förändring till följd av:			
Beslut	14 900	15 400	15 400
Förslag/beräknat anslag	27 201	27 701	27 701

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.7.11 Försvarets materielverk

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Försvarets materielverk är, med undantag av det nedan behandlade anslaget 1:12 *Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.*, en avgiftsfinansierad myndighet vars främsta uppgift är att anskaffa, vidmakthålla och avveckla materiel och förnödenheter på uppdrag av Försvarmakten och andra kunder. Myndigheten bistår Försvarmakten i fråga om

långsiktig materielförsörjningsplanering och materielsystemkunskap. För de enskilda uppdragen utformar Försvarets materielverk offerter utifrån Försvarets materielplan. Försvarets materielverk gör sedan kundbeställningar gentemot Försvarets materielverk. Kundbeställningarna utgör ett åtagande för Försvarets materielverk gentemot kunden och är grunden för uppföljning av myndighetens verksamhet.

Försvarets materielverk får disponera intäkterna från den avgiftsbelagda verksamheten.

Tabell 3.35 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	17 458 805	17 447 455	11 350
(varav tjänsteexport)	19 841	18 578	12 63
Prognos 2009	17 938 000	17 938 000	0
(varav tjänsteexport)	20 386	19 088	1 298
Budget 2010	18 086 000	18 086 000	0
(varav tjänsteexport)	20 554	19 246	1 308

Tabell 3.36 Investeringsplan

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Budget 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012
Investeringar	80	81	77	55	55
Summa investeringar	80	81	77	55	55
- Lån i Riksgäldskontoret	80	81	77	55	55
Summa finansiering	80	81	77	55	55

Rörelsekapital

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2010 låta Försvarets materielverk disponera en kredit i Riksgäldskontoret på högst 18 500 000 000 kronor för att tillgodose behovet av rörelsekapital.

Skälen för regeringens förslag: Försvarets materielverk behöver ett rörelsekapital för att finansiera utstående förskott till industrin och övrigt behov av rörelsekapital.

3.7.12

1:11 Internationella materiel-samarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.

Tabell 3.37 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2008	Utfall	103 711	2 984	
2009	Anslag	105 438 ¹		103 813
2010	Förslag	108 925		
2011	Beräknat	111 375 ²		
2012	Beräknat	113 602 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 108 925 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 108 925 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Försvarets materielverks tillhandahållande av resurser inom teknik- och materielförsörjning, inklusive forskning för stöd till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet). Anslaget används även, inom ovan nämnda område, till Försvarets materielverks förvaltningskostnader. Resurser definieras enligt följande: kompetens, ledningsförmåga och analyskapacitet avseende försvarsrelaterad industri, kompetenser/nischer, internationella materielsamarbeten samt statens materieförsäljning och exportstöd. Anslaget används även till Försvarets materielverks etablerande

av ett system för certifiering av IT-säkerhetsprodukter.

Regeringens överväganden

Tabell 3.38 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:11 Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd, m.m.

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	105 438	105 438	105 438
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	3 487	5 937	8 164
Förslag/beräknat anslag	108 925	111 375	113 602

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4 Samhällets krisberedskap

4.1 Omfattning

En kris avser en händelse som drabbar många människor och stora delar av samhället. Händelsen avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver därmed skyndsamma insatser. För att samhället ska kunna förebygga, förbereda, motstå och hantera en sådan situation krävs att det finns en krisberedskapsförmåga. Förmågan byggs upp genom utbildning, övning och andra åtgärder som genomförs före, under och efter en kris.

Samhällets grundläggande stabilitet och flexibilitet är avgörande när det gäller möjligheten att klara en allvarlig händelse. Samhällets krisberedskap byggs därför främst av de åtgärder som genomförs i den normala verksamheten för att hantera störningar och olyckor som bränder, olyckor med transportmedel, översvämningar, kortare eller längre avbrott i elförsörjning, IT-incidenter etc. Vad som orsakat en störning eller olycka spelar mindre roll, avgörande är såväl förmågan att kunna motstå störningar och olyckor som att kunna hantera konsekvenserna av det inträffade. Med detta som grund måste sedan förmågan att hantera mer omfattande kriser byggas upp. Detta lägger också grunden för förmågan vid höjd beredskap för det civila försvaret, dvs. den verksamhet som ska bedrivas vid den yttersta krisen, dvs. i händelse av krig.

Arbetet med samhällets krisberedskap utgår från ansvarsprincipen dvs. den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden

har motsvarande ansvar under kris- och krigssituationer. Ansvarsprincipen innebär också ett ansvar för varje aktör att samverka med andra. Krisberedskapsförmågan byggs därmed upp hos många olika aktörer i samhället, både inom offentlig och privat verksamhet. En kris påverkar ofta flera samhällssektorer och därmed verksamheter, vilket gör att förberedelser måste ske både inom en sektor och över sektorsgränser. Detta ställer krav på samverkan och samordning mellan olika aktörer.

Strukturen för krishantering avser både sektors- och områdesperspektiv. Med områdesperspektiv avses ett geografiskt område med ett organ som ansvarar för att inrikta, prioritera och samordna tvärssektoriella åtgärder som behövs vid en given situation. Områdesansvaret finns på kommunal nivå (lokalt), på länsstyrelse- och landstingsnivå (regionalt) samt på central myndighetsnivå och regeringsnivå (nationellt).

Myndigheter ska enligt förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap, vidta förberedelser för att skapa förmåga att hantera en kris och för att förebygga sårbarhet och motstå hot och risker. För att stödja samordningen före, under och efter en kris har regeringen inrättat en ny myndighet från den 1 januari 2009, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

4.2 Mål

Med utgångspunkt i de övergripande målen för vår säkerhet, som berör alla områden, är målen för arbetet med samhällets krisberedskap att

- minska risken för och konsekvenserna av allvarliga störningar, kriser samt olyckor,
- trygga hälsan och den personliga säkerheten för barn, kvinnor och män samt
- hindra eller begränsa skador på egendom och miljö.

Arbetet bör även bidra till att minska lidande och skadeverkningar av allvarliga olyckor och katastrofer i andra länder.

4.3 Politikens inriktning

Hoten mot vår säkerhet är föränderliga, gränslösa och komplexa. Vissa är svåra att förutse och kan uppstå plötsligt, medan andra är mer långsiktiga och växer fram successivt. Konsekvenserna kan i många fall vara allvarliga. Samhället behöver därför en god krisberedskap för att kunna förebygga och hantera hot och risker genom att kunna agera snabbt, effektivt och samordnat. Det krävs sektorsövergripande samverkan och att ledning och kommunikation fungerar mellan de aktörer som ska hantera händelsen.

Det är viktigt att bibehålla en öppenhet för vad som kan komma att bli hot, och vara förberedd på det oväntade genom samarbete och åtgärder nationellt och internationellt. Risken för sektorsövergripande kriser ökar i omfattning, med större krav på samverkan och förmåga till samordning. Även ömsesidiga beroenden som kopplingen mellan det nationella och internationella krisberedskapsarbetet behöver tydliggöras, liksom arbetet inom ramen för EU.

De förändringar som skett i samhällsstrukturen och i säkerhetsmiljön samt erfarenheter av allvarliga olyckor och katastrofer av olika slag, både i Sverige och i omvärlden, visar att allt fler behöver involveras och ta ansvar för arbetet med samhällets säkerhet. Ett samhället synsätt krävs för att effektivt kunna förebygga och minska sårbarheten, för att

förbereda sig inför det oväntade och mildra effekterna av olyckor och kriser, för att genomföra insatser, för att utvärdera och lära samt slutligen för att återställa.

Det är av yttersta vikt att samhällsviktig verksamhet fungerar även under störda förhållanden. Robusthetshöjande åtgärder i samhällsviktig verksamhet inklusive kritisk infrastruktur är därmed en viktig del av krisberedskapsarbetet och bygger på långsiktighet och samverkan mellan olika aktörer.

Sveriges säkerhet och trygghet bygger på gemenskap och samverkan med andra länder. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller en kris skulle drabba ett annat medlemsland i EU eller ett nordiskt land. Regeringen förväntar sig att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas.

Solidaritet är också grunden för utveckling av civilskyddssamarbetet inom EU. Utvecklingen av EU:s kapacitet för att hantera kriser och katastrofer bör inkludera hela kedjan från förebyggande åtgärder och beredskap till insatser och återuppbyggnad. Utgångspunkten för samarbetet bör vara att medlemsstaterna utvecklar sina nationella resurser som på frivillig basis och i ökad utsträckning kan användas på ett samordnat sätt för att åstadkomma största möjliga effekt i hanteringen av kriser och katastrofer såväl nationellt som inom och utom unionen. Regeringen anser att det är viktigt att Sverige fortsatt har en förmåga att stödja vid kriser och att genomföra internationella räddnings- och katastrofinsatser.

4.4 Resultatbedömning och inriktning

Krisberedskapen i Sverige berör alla samhällsområden och kräver en samlad syn och ett tvärsektorielt perspektiv på säkerhetsarbete.

I följande avsnitt redovisas regeringens resultatanalys och bedömning samt inriktning av arbetet indelat i fyra delar

- Förebyggande och förberedande arbete,
- Samordning och stöd inför och vid olyckor och kriser,

- Uppföljning, utvärdering och lärande samt
- Kustbevakning.

Sammanfattande resultatbedömning

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har lämnat en redovisning av samhällets samlade krisberedskapsförmåga för 2008. Myndighetens bedömning är att *samhällets krisledningsförmåga* i huvudsak är god men har vissa brister. Myndigheter med särskilt ansvar för krisberedskapen klarar överlag att leda, samverka och informera, men det finns brister i uthålligheten om en kris varar längre än några dagar. Få myndigheter klarar av att bemanna en ledningsfunktion dygnet runt i en veckas tid. MSB bedömer att myndigheterna har en genomgående god förmåga att larma vid en kris. När det gäller sektorer respektive län är förmågan att larma inte lika god, men hos de flesta aktörer finns kontaktvägar för larm och samordning av insatser, särskilt hos kommunerna.

Samhällets *operativa förmåga* och *förmåga att i samhällsviktig verksamhet motstå allvarliga störningar* är enligt myndighetens bedömning bristfällig. Bland annat finns brister i kunskapen om ansvarsfördelning vid en kris samt i övningsverksamheten. Redovisningen visar också att många aktörer inte har tillräcklig kunskap om sina beroenden av andra aktörer vid en kris. Detta gör att aktörernas förberedelser för att motstå allvarliga störningar inte alltid räcker till. Vidare är det få verksamheter som har grundläggande säkerhetsnivåer fastställda vilket innebär att det saknas konkreta mål för vad verksamheten bör kunna klara av vid en kris. Med grundläggande säkerhetsnivåer menas den lägsta möjliga nivå som en verksamhet kan bedrivas på för att medborgarna ska få det grundläggande, dvs. miniminivåer för att upprätthålla funktionaliteten i samhällsviktig verksamhet.

Då samhällets samlade krisberedskapsförmåga är beroende av samtliga aktörers förmåga konstaterar regeringen att redovisningen bör utvecklas till att mer heltäckande omfatta samtliga aktörers förmåga.

Finansieringen av insatser för att stärka samhällets krisberedskap utgår från ansvarsprincipen. Vissa satsningar för att stärka krisberedskapen, genomförda av aktörer både

inom och utanför utgiftsområde 6, har finansierats över anslaget 2:4 *Krisberedskap*. Krisberedskapsförmågan är dock i stor grad beroende av de insatser som varje aktör gör, varför satsningar med anslaget 2:4 *Krisberedskap* endast kan få marginell effekt på den totala förmågan. Anslaget uppgick 2008 till 1 334 068 000 kronor (inklusive anslags-sparande på 32 517 000 kronor).

En överenskommelse mellan staten och Svenska Kommunförbundet träffades i juni 2004, den s.k. kommunöverenskommelsen. Överenskommelsen preciserar kommunernas uppgifter i samhällets krishanteringssystem och statens ersättning till kommunerna för dessa uppgifter. Uppgifterna reglerades sedermera i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap som trädde i kraft i september 2006.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges Kommuner och Landsting har tillsammans gjort en avstämning av kommunernas genomförande av de nya uppgifterna som har ägt rum under en treårig uppbyggnadsperiod fr.o.m. 1 januari 2006. Avstämningen visar på att kommunernas genomförande av de nya uppgifterna tar längre tid än vad parterna förutsåg. Flera av referenskommunerna är fortfarande bara i början av processen. Avstämningen visar vidare på att det s.k. storstadstillägget inte fungerar optimalt. Storstadskommunerna har t.ex. inte skapat forum för samverkan över kommungränserna. En stor majoritet av kommunerna anser att ersättningen bör vara specialdestinerad. Man påpekar att den riktade ersättningen medverkat till en klar kvalitetsförbättring.

Regeringen konstaterar att måluppfyllelsen avseende kommunernas arbete att förbättra krisberedskapsförmågan under 2008 trots detta ökade för andra året i rad sedan kommunöverenskommelsen trädde ikraft. Dock är det fortfarande ett stort antal kommuner som endast delvis når upp till målen. Mot bakgrund av hittills genomfört arbete i kommunerna är det regeringens bedömning att kommunerna kommer att kunna genomföra uppgifterna enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

En uppföljning av landstingens och regionernas krisberedskapsarbete visar bl.a. att samtliga 20 landsting och regioner har en fastställd krishanteringsplan. Vidare har 18 av dessa en krisledningsnämnd utbildad för uppgiften att i händelse av kris ta över uppgifter från ordinarie verksamheter.

Mot bakgrund av det som anges ovan och regeringens beslut att inrätta såväl Kansliet för krishantering i Regeringskansliet som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bedömer regeringen att förutsättningarna för samhällets förmåga att hantera kriser förbättrats.

Regeringen bedömer att insatsverksamheten internationellt och på EU-nivå genomförs på ett effektivt sätt och med god kvalitet. Insatserna har medverkat till ett minskat lidande för människor i konflikt- och katastrofdrabbade länder. Det finns vissa synergier mellan de nationella räddningsinsatserna och de insatser som genomförs inom ramen för EU- och internationella insatser, vilket skapat mervärde för Sveriges krisberedskap och förmåga till krishantering. I genomförda insatser har vidare stort fokus riktats på kvinnors rättigheter och möjligheter i katastrofsituationer i enlighet med FN:s säkerhetsråds resolutioner 1325 och 1820.

Sammanfattande inriktning

Regeringen har tidigare i propositionen Stärkt krisberedskap – för säkerhets skull (prop. 2007/08:92, bet. 2007/08:FöU12, rskr. 2007/08:193) redovisat hur arbetet med samhällets krisberedskap (skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar) bör utvecklas.

Arbetet kan sägas vara uppdelat i två delar med målsättning om ett robust samhälle respektive en god förmåga att kunna hantera allvarliga olyckor och kriser inklusive höjd beredskap.

För att nå målet om det robusta samhället bör berörda aktörer vidta förebyggande och sårbarhetsreducerande åtgärder. Åtgärder som bör leda fram till att antalet olyckor och kriser samt effekterna av dessa kan minimeras. Samhällsviktiga system bör byggas, underhållas och drivas på ett robust och motståndskraftigt sätt.

De sårbarheter som finns i olika samhällsfunktioner kan dock inte helt förebyggas eller

byggas bort. Därför bör det finnas en god förmåga i samhället att hantera kriser. Förmågan att tidigt upptäcka kriser, larma, analysera och koordinera bör fortsatt utvecklas. Även rutiner för att följa upp, utvärdera och analysera både händelser och övningar bör utvecklas för att dra erfarenheter och öka lärandet. Berörda myndigheter och andra aktörer bör agera snabbt, effektivt och samordnat. Åtgärder som vidtas av ansvariga aktörer, bör vara samordnande och därför baseras på en helhetssyn och en delad lägesbild.

Under 2010 bör verksamheten för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) inriktas på att utveckla det tvärsektorieella perspektivet för att snabbt kunna ta den stödjande rollen före, under och efter en kris. Att hålla samman det nationella informationssäkerhetsarbetet för samhällsviktiga verksamheter och tydliggöra olika aktörers ansvar inom området blir en viktig uppgift för MSB.

Arbetet inom EU för stärkandet av gemenskapens krisberedskapsförmåga bör fortsätta att utvecklas. Under det svenska ordförandeskapet ligger fokus särskilt på att utveckla arbetet med att förebygga naturkatastrofer och katastrofer som orsakas av människan, t.ex. av teknologisk art. Klimatfrågorna är i detta sammanhang av särskild vikt.

Det senaste decenniets utveckling har inneburit att frågor som rör krisberedskap och katastrofhantering har hamnat högt upp på agendan inom såväl FN-systemet, Nato/PFF som EU. FN, och då särskilt Office for Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) har ett övergripande ansvar för koordineringen av internationella humanitära katastrofinsatser. Sverige kommer fortsatt att verka för att stärka FN i denna roll. Dessutom har både Nato/PFF och EU utvecklat resurser för krisberedskap. Sveriges deltagande inom ramen för Nato/PFF samt medlemskapet i EU främjar utvecklingen mot ett konstruktivt, komplementärt och effektivt samarbete mellan Nato och EU.

Internationellt samarbete inom krisberedskapsområdet syftar till att stärka den samlade förmågan och bidra till säkerheten i omvärlden. Internationella räddnings- och katastrofinsatser syftar till att hjälpa människor i nöd. Sverige bör ha en god

förmåga att kunna stödja andra länder vid internationella kriser och katastrofer. Denna förmåga bygger i allt väsentligt på nationell kompetens och erfarenhet, ett välutvecklat internationellt nätverk för samarbete samt förmåga att agera snabbt och effektivt. Arbetet med att integrera relevanta delar av det nationella och internationella krisberedskapsarbetet bör därför fortsätta. I integrationsarbetet bör de särskilda behov värnas som bl.a. den internationella biståndsfinansierade verksamheten har, t.ex. att insatser baseras på reella behov hos mottagarlandet och att beslutsprocessen präglas av snabbhet.

För Sverige är det viktigt att fortsatt bidra till de processer som inletts med att förstärka och utveckla arbetet med att förebygga och reducera effekten av katastrofer. Sverige vill även främja utvecklingen av samarbetet kring utbildning och övning samt samarbetet i olika regioner och med internationella organisationer. Vidare bör arbetet med att stödja FN:s och andra internationella organisationers humanitära insatser fortsätta att utvecklas, liksom arbetet med att skapa nationella moduler för användning vid insatser inom ramen för FN, EU-samarbetet och andra internationella organisationer. Arbetet med att förebygga, upptäcka och hantera CBRN-händelser kommer att fortsätta utvecklas baserat på det arbete som är under förhandling i rådet.

Ett första möte mellan nordiska ministrar, med ansvar för samhällsskydd och beredskap hölls i Sverige i april 2009. Under mötet antogs den s.k. Hagadeklarationen som bl.a. innehåller en avsiktsförklaring om vilka områden som ska undersökas och konkretiseras för att fördjupa samarbete framöver. Områdena är räddningstjänst, övning och utbildning, beredskap för kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen, kriskommunikation till befolkningen, användandet av frivilliga samt forskning och utveckling. Det nordiska samarbetet erbjuder dessutom, enligt regeringen, i många avseenden en bra bas för ett vidare samarbete inom bl.a. Östersjöregionen.

I avsnitt 4.2 anges de övergripande målen för samhällets krisberedskap. Mål- och resultatstyrningen inom området behöver utvecklas. De övergripande målen bör brytas ner till inriktningar och mål för olika områden och för ansvariga aktörer inom dessa områden.

Uppföljning och utvärdering bör göras utifrån uppställda mål och fokusera på resultat och effekt.

I dag redovisas samhällets krisberedskap huvudsakligen genom en sammanfattande förmågebedömning i regeringens budgetproposition i avsnittet Samhällets krisberedskap under utgiftsområde 6. Denna redovisning rör främst de insatser och effekter som härrör från verksamhet finansierad med medel ur anslaget 2:4 *Krisberedskap*. Krisberedskapsförmågan byggs emellertid huvudsakligen upp genom åtgärder som en stor mängd aktörer vidtar i sin ordinarie verksamheten och som därmed inte finansieras via anslaget 2:4 *Krisberedskap*.

En mer samlad bedömning av samhällets förmåga att motstå och hantera kriser bör redovisas. Redovisningen bör också omfatta vilka förbättringsåtgärder som har vidtagits och deras effekter samt vilka åtgärder som planeras. Regeringen ansluter därmed till Försvarsutskottets ståndpunkt i betänkandet 2008/09:FöU6 om att riksdagen löpande hålls informerad om samhällets krisberedskap och de förhållanden som kan påverka samhällets säkerhet och att riksdagen löpande bör hållas informerad i de fall allvarliga händelser inträffar.

Arbetet med samhällets krisberedskap bör ha bred förankring och vila på verksamhetsutförarna enligt ansvarsprincipen. Det gäller nu att fortsätta utvecklingen av en flexibel och effektiv verksamhet med tydliga mål och god styrning. Regeringen anser att det är viktigt för den fortsatta utvecklingen av samhällets krisberedskap att på ett effektivt sätt foga samman arbetet med grundläggande säkerhetsnivåer, risk- och sårbarhetsanalyser, beroendeanalyser och förmågebedömningar till en helhet. Helheten bör omfatta samtliga aktörer och samtliga skeden.

4.4.1 Anslaget 2:4 Krisberedskap

I propositionen Stärkt krisberedskap – för säkerhets skull (prop. 2007/08:92, bet. 2007/08:FöU12, rskr. 2007/08:193) angav regeringen att anslaget 2:4 *Krisberedskap* ska användas för särskilda satsningar som ligger utöver varje myndighets ansvar för att säkerställa att samhällsviktig verksamhet kan

bedrivs även vid allvarliga händelser eller vid kriser. Regeringen uppdrog hösten 2008 åt Krisberedskapsmyndigheten att genomföra en översyn av anslaget i syfte att effektivisera anslagets användning. Uppdraget innebar även att föreslå justeringar av nuvarande ändamål och principer för fördelning av anslaget. Uppdraget slutredovisades av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap den 16 mars 2009.

Anslagets ändamål

Regeringen anser att ändamålet för anslaget 2:4 *Krisberedskap* bör vara att finansiera åtgärder som stärker samhällets samlade beredskap och förmåga att hantera allvarliga kriser och deras konsekvenser. Anslaget bör i viss utsträckning även finansiera åtgärder som syftar till att skapa eller vidmakthålla en grundläggande försvarsförmåga och förmågan för att ta emot stöd från andra länder vid allvarliga kriser. Anslaget bör fördelas i enlighet med angivna principer och villkor.

Principer för anslaget 2:4 Krisberedskap

I enlighet med ansvarsprincipen har den myndighet eller utförare som har ansvaret för verksamhet under normala förhållanden även ansvaret i en krissituation. Mot bakgrund av regeringens mål för samhällets säkerhet anser regeringen att verksamhetsansvarig aktör inom respektive sektor bör identifiera och fastslå den grundläggande förmåga som ska upprätthållas vid allvarliga händelser och kriser. Åtgärder för att upprätthålla denna förmåga bör finansieras inom ramen för myndighetens ordinarie verksamhet. Under vissa förutsättningar kan dock medel från anslaget beviljas under en begränsad period för att förstärka effekten av samhällets samlade krisberedskap eller den samlade förmågan att hantera kriser och dess konsekvenser.

Regeringen anser vidare att anslaget endast bör finansiera direkta merkostnader för åtgärder och inte exempelvis kostnader för administration och löner. Anslaget bör inte heller finansiera kostnader för den operativa hanteringen av en pågående kris eller hanteringen av dess konsekvenser.

De myndigheter som anges i bilagan till förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap eller som pekats ut efter

särskilt beslut av regeringen eller MSB bör kunna ansöka om medel från anslaget.

Följande villkor bör emellertid uppfyllas för att en myndighet ska kunna tilldelas medel från anslaget:

- Det ska finnas en analys av behovet av föreslagna åtgärder och de ska ha påvisbara effekter på samhällets samlade krisberedskap eller den samlade förmågan att hantera kriser och dess konsekvenser.
- Ansökningar om medel ska vara förenliga med eventuella beslut av regeringen om inriktningen för anslaget.
- Åtgärder som genomförs ska vara väl avgränsade samt uppföljningsbara. Medför åtgärder framtida löpande kostnader ska ansvarig myndighet redovisa finansieringen av dessa.

I det fall utvärdering visar att erhållna bidrag inte används i enlighet med finansieringsprinciperna bör medlen återföras till anslaget.

Förändringarna av nuvarande finansieringsprinciper kommer att påverka valet av projekt som framöver kommer att beviljas medel ur anslaget. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bör därför fastställa en plan för hur denna förändring ska genomföras för att myndigheterna ska kunna anpassa sin verksamhet inom området till de nya förutsättningarna.

4.4.2 Avveckling av myndigheter

Regeringen beslutade den 15 maj 2008 att en särskild utredare skulle ansvara för avvecklingen av Statens räddningsverk (SRV), Krisberedskapsmyndigheten (KBM) och Styrelsen för psykologiskt försvar (SPF). Utredaren skulle under 2008 förbereda avvecklingen i samarbete med de berörda myndigheterna. På sedvanligt sätt låg ansvaret för avvecklingen till och med den 31 december 2008 hos respektive berörd myndighet. Den 1 januari 2009 bildades Avvecklingsmyndigheten (AVM) för SRV, KBM och SPF.

Avvecklingsmyndigheten ska ansvara för att genomföra avvecklingen av de tre myndigheterna. Det innebär att

- fullgöra arbetsgivarens uppgifter enligt trygghetsavtalet och så långt möjligt aktivt medverka till att den övertaliga personalen kan få nytt arbete eller finna en annan acceptabel lösning i enskilda fall,
- vidta övriga administrativa åtgärder, t.ex. avveckla och återställa lokaler och utrustning,
- verkställa slutlig arkivläggning samt
- avsluta alla kontrakt eller andra åtaganden.

Resultatanalys

Avvecklingen omfattar såväl verksamhet som praktiska frågor.

Avvecklingsmyndigheten har framgångsrikt arbetat för att utbildning och andra verksamheter även fortsättningsvis kan bedrivas vid de skolor SRV hade i både Rosersberg och Skövde, utan att göra avkall på regeltillämpning och affärsmässighet. På övningsfälten i Rosersberg och Skövde etableras under 2009 verksamhet i privat regi.

Avvecklingsmyndigheten har därmed tagit sikte på att underlätta för den uppsagda personalen att få nya anställningar samt att i övrigt ta tillvara statens intressen, bl.a. för att stödja den inriktning som anges i regeringens proposition Stärkt beredskap – för säkerhets skull. I propositionen anges att räddningstjänstutbildningen bör utvecklas så att en beställare - utföraremodell används genom att anlita olika utbildningsaktörer. Vidare anges i propositionen att målet är att öka tillgängligheten av utbildningen. Att privata aktörer finns i västra Sverige och i Stockholmsområdet medverkar till att tillgängligheten ökat. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har i april 2009 upphandlat utbildning för deltidsbrandmän av privata aktörer i såväl Rosersberg som Skövde.

Det praktiska avvecklingsarbetet är både kostsamt och omfattande. Detta gäller inte minst SRV:s skolor i Rosersberg och Skövde. Vid skolorna finns, förutom förhyrda byggnader, anläggningar och markområden, även en betydande mängd statlig lös egendom i byggnader och på övningsfält som successivt avyttras av AVM, antingen genom att egendomen överläts till annan statlig myndighet eller, om den inte behövs för statlig verksamhet, försäljs affärsmässigt. MSB har

tagit över den lösa egendom, främst utbildningsmateriel, som myndigheten behöver för verksamheten vid skolorna i Revinge och Sandö.

Den signalskyddsverksamhet som bedrevs av KBM i Sollefteå har överförts till Försvarets Radioanstalt (FRA). Personalen inom signalskyddsverksamheten vid KBM i Sollefteå hade verksamhetsövergång till FRA som övertog ansvaret för verksamheten från årsskiftet. Verksamheten överfördes i sin helhet som planerat den 1 januari 2009 utan avbrott i produktionen.

Kostnaderna och tiden för avvecklingen överensstämmer i stort med den uppskattning som utredningen om en ny myndighet för olyckor och kriser gjorde i sitt betänkandet Alltid redo! En ny myndighet mot olyckor och kriser (SOU 2007:31). En stor del av kostnaderna var att hänföra till avvecklingen av två räddningsskolor.

Regeringens bedömning är att avvecklingen hittills har fungerat väl.

4.4.3 Förebyggande och förberedande arbete

Ansvariga aktörer bör vidta förebyggande och sårbarhetsreducerande åtgärder med syftet att antalet olyckor och kriser samt effekterna av dessa bör minimeras. System som är samhällsviktiga bör byggas, underhållas och drivas på ett hållbart sätt.

4.4.3.1 Risk- och sårbarhetsanalyser

Resultatanalys

Risk- och sårbarhetsanalyserna syftar till att identifiera brister och ge underlag till vilka åtgärder som bör vidtas för att stärka såväl aktörernas egna som samhällets samlade krisberedskapsförmåga. Myndigheters, kommuners och landstings arbete med risk- och sårbarhetsanalyser har utvecklats och förbättrats under 2008.

Kommunernas uppgift att sammanställa en verksamhetsövergripande risk- och sårbarhetsanalys anges i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Kommunerna har sedan 2006

erhållit finansiellt stöd från Krisberedskapsmyndigheten för denna verksamhet. Andelen kommuner som har en verksamhetsövergripande risk- och sårbarhetsanalys har stadigt ökat, från en tredjedel 2006 till över hälften 2007 och drygt 60 procent 2008. Antalet kommuner som hade utsett en person som har ansvaret att hålla samman och driva processen med risk- och sårbarhetsanalyser har ökat och utgjorde under 2008 mer än 95 procent. Länsstyrelserna har utgjort ett stöd till kommunerna i deras arbete med risk- och sårbarhetsanalyser.

I enlighet med regeringens intentioner i propositionen Stärkt krisberedskap – för säkerhets skull har länsstyrelserna i regleringsbrev för 2009 fått i uppdrag att göra en översiktlig regional sammanställning, analys och värdering av kommunens bedömning av krisberedskapsförmågan enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Syftet med uppdraget är att förbättra uppföljningen av samhällets krisberedskap. Under 2008 har flera myndigheter genomfört satsningar i syfte att öka kunskapen om vilka hot och risker som kan komma att påverka krisberedskapsförmågan ur ett sektorsövergripande perspektiv. Flera av myndigheterna har även arbetat för att utveckla metoder och handböcker för sektorernas risk- och sårbarhetsanalyser.

Regeringens bedömning är att vidtagna åtgärder inom risk- och sårbarhetsanalysarbetet bidragit till att såväl förbättra kvaliteten som att öka aktörernas kännedom om både sin egen förmåga och samhällets samlade förmåga. Regeringen anser att myndigheternas arbete med risk- och sårbarhetsanalyser och förmågebedömningar emellertid behöver utvecklas ytterligare för att på ett bättre sätt utgöra underlag för en samlad bedömning av samhällets förmåga att motstå och hantera kriser.

Inriktning

Vid bildandet av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) beslutade regeringen att ge MSB möjlighet att utfärda föreskrifter gällande myndigheters arbete med risk- och sårbarhetsanalyser. Myndigheten har också i sitt regleringsbrev för 2009 fått i uppdrag att redovisa hur arbetet med

risk- och sårbarhetsanalyser och förmågebedömningar kan utvecklas för att kunna utgöra ett bättre underlag för en sammantagen bedömning av samhällets krisberedskap. Detta arbete bör fortgå under 2010.

4.4.3.2 Skydd mot olyckor, barn och ungas säkerhet samt naturolyckor

Resultatanalys

Statens räddningsverk (SRV) genomförde tillsammans med andra aktörer åtgärder för att förebygga olyckor och minimera konsekvenser av olyckor.

Statens räddningsverk arbetade med att höja säkerheten vid hantering av fyrverkerier. Genom det allmänna råd som gavs ut beträffande försäljning av fyrverkeriartiklar till konsumenter skapades förutsättningar för en förbättrad säkerhet vid försäljningsplatserna.

Inom det brandförebyggande området gjordes ett flertal insatser som sammantaget bedöms minska brandriskerna. Allmänna råd om brandskydd i hotell, pensionat, vandrarhem och liknande anläggningar, broschyr om brandsäker camping och informationsmaterial om eldstäder och brasor togs fram. Dessutom uppmärksammades brandskydd i äldres bostäder särskilt.

Statens räddningsverks tillsyn i enlighet med lagen (2003:778) om skydd mot olyckor inriktades mot länsstyrelsernas planläggning för uppgifterna att svara för räddningstjänst och sanering vid utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnteknisk anläggning samt mot länsstyrelsernas planering för att kunna ta över ansvaret för kommunal räddningstjänst. SRV:s tillsyn visade att länsstyrelsernas planläggning för sin tillsyn generellt behöver utvecklas. Det har medfört att flera länsstyrelser har påbörjat revidering av planerna. SRV:s sammantagna bedömning var att länsstyrelsernas tillsyn utvecklats och ökat i omfattning.

Under 2008 har ett utkast till nationell handlingsplan för barns säkerhetsarbetet tagits fram. Tre problemområden har identifierats;

- drunkning bland barn 0-6 år i hemmiljön,
- behovet av utveckling av statistikunderlag samt

- alkohol som bakgrundsfaktor vid olyckor med barn och unga.

En myndighetsgemensam grupp har arbetat med frågor om hur barns och ungas inflytande bör säkerställas inom rådet för barnsäkerhet som funnits vid SRV.

Inom ramen för den nationella plattformen för arbete med naturolyckor har de samverkande myndigheterna och organisationerna fastställt en gemensam inriktning med mål och handlingsplan. Det övergripande målet för arbetet inom den nationella plattformen är att förebygga och mildra effekterna av naturolyckor genom förbättrad samordning på lokal, regional och nationell nivå. Arbetet bedrivs mot fastställda strategiska mål inom följande tre prioriterade områden

- samverkan och samordning mellan myndigheter och organisationer,
- effektiv dataförsörjning och
- forskning, utveckling och kunskapsförsörjning.

Risker för skred, ras och erosion har mot bakgrund av klimatförändringen varit högaktuella frågor. Karteringar längs vattendrag samt övriga stabilitetskarteringar har fortsatt och SRV lämnade underlag till berörda kommuner.

Från anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* betalade SRV 28 791 000 kronor i bidrag till 12 kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor inom bebyggda områden. Regeringen gav den 18 juni 2008 (Fö2008/1939/SSK) SRV i uppdrag att utarbeta förslag, efter samråd med Naturvårdsverket, till hur Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/60/EG om bedömning och hantering av översvämningsrisker ska hanteras i Sverige. Uppdraget redovisades i en rapport den 10 oktober 2008. Rapporten har remissbehandlats och förslagen bereds f.n. inom Regeringskansliet.

Regeringens bedömning är att förmågan att förebygga olyckor och minimera konsekvenser av inträffade olyckor stärktes genom MSB:s (tidigare SRV:s) och andra myndigheters arbete. Vidare är bedömningen att samordningen på lokal, regional och nationell nivå för att förebygga och mildra effekterna av naturolyckor har förbättrats genom den nationella plattformen.

Inriktning

Arbetet med att minimera antalet olyckor och kriser samt effekterna av dessa bör fortsätta att utvecklas. En sådan utveckling kräver att berörda aktörer på alla nivåer och även enskilda personer vidtar förebyggande och sårbarhetsreducerande åtgärder. Det är av stor vikt att både identifiera behov av stöd och anpassa stödet till olika målgrupper för att öka deras förmåga att arbeta förebyggande.

En arbetsgrupp har tillsatts inom Regeringskansliet, (Fö:2009:B) för uppföljning av den reform av räddningstjänstlagstiftningen som lagen (2003:778) om skydd mot olyckor har inneburit. I arbetet ingår att beskriva, analysera och värdera hur reformen, som har varit i kraft i fem år, har förverkligats i första hand i kommunerna och i vilken grad intentionerna bakom reformen har uppnåtts. Arbetsgruppen fick sitt uppdrag i april 2009 och redovisar sitt resultat 15 september 2009. Som en följd av den tragiska branden i Rinkeby i juli 2009 har regeringen bl.a. givit arbetsgruppen tilläggsdirektiv. Av direktiven framgår att arbetsgruppen bl.a. ska beskriva, analysera och värdera hur arbetet med att stärka människors förmåga avseende brandskydd kan utvecklas med betoning på informationsfrågor till såväl enskilda som organisationer.

En gemensam syn på och samordning av barnsäkerhetsarbetet är viktigt för att lyckas med det skadeförebyggande arbetet rörande barn och ungas säkerhet. Barnskadeutvecklingen bör fortsätta analyseras och följas upp och arbetet med den nationella planen för barnsäkerhet bör fortsätta. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) arbetar under 2009, på regeringens uppdrag, med att utveckla sitt samordningsansvar för barnsäkerhetsfrågor i samråd med berörda myndigheter och aktörer.

Behovet av att utveckla arbetet med att förebygga och hantera naturolyckor kommer att öka, bl.a. för att sådana olyckor kan komma att inträffa oftare som en konsekvens av klimatförändringen. Genom att analysera och bedöma samhällets resurser att kunna hantera olika typer av naturolyckor och deras samhällskonsekvenser skapas bättre förutsättningar att hantera de naturolyckor som uppstår. MSB bör upprätthålla en förmåga att

kunna stödja samhällets aktörer under t.ex. extrema väderhändelser som stormar, skogsbränder, översvämningar, ras och skred. Förmågan ska bestå av såväl organisatoriska, personella som materiella resurser. Det allmännas resurser är dock begränsade. Det är därför viktigt att dessa används på ett effektivt sätt både vid nationella och internationella händelser.

Regeringen föreslår i propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik, (prop. 2008/09:162) att bidragsprocenten under anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* bör ändras från 80 procent till 60 procent av åtgärdskostnaderna. Riksdagen har antagit propositionen (bet. 2008/09:MJU28, rskr. 2008/09:300). Regeringen delar Klimat- och sårbarhetsutredningens (dir. 2005/80) bedömning i denna fråga (se SOU 2007:60 Sverige inför klimatförändringar – hot och möjligheter). Motiven till ändringen är principen om eget ansvar. Kommunen har det primära ansvaret för planering och bygglovgivning (plan- och bygglagen (1987:10)) och har ett avgörande inflytande över bebyggelsens lokalisering. Kommunen har den bästa kännedomen om förhållandena på platsen och är därmed den lämpligaste instansen att fatta beslut om och åtgärda riskerna för naturolyckor. Kommunen liksom fastighetsägarna bör stå för en del av kostnaden. Regeringen betonar därmed att vid beslut om lokalisering av bebyggelse, vid planering och vid bygglovgivning har kommuner ett ansvar att bedöma risk för t.ex. översvämning och säkerställa att, om bygglov ges, denna risk minimeras. Det innebär att det är kommunernas ansvar att se till att den som t.ex. ska bygga på ett område där man vet att det finns risk för översvämning själv utför och bekostar åtgärder såsom invallning m.m.

4.4.3.3 Farliga ämnen - Kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot och risker (CBRN) samt kärnenergi-beredskap

Resultatanalys

Målet är att stärka samhällets förmåga att förebygga, begränsa och hantera oavsiktlig och avsiktlig spridning av kemiska,

biologiska, radiologiska och nukleära ämnen, (CBRN).

Statens räddningsverk (SRV) har i samverkan med bl.a. Kustbevakningen och Sjöfartsverket arbetat fram *"Inriktning för skadebegränsning av händelser med farliga ämnen inför 2015"*. I rapporten ges en nulägesbeskrivning för förekomsterna av farliga ämnen i Sverige samt målsättningar för det fortsatta inriktningsarbetet på lokal, regional, nationell och internationell nivå.

En ny webbaserad utbildning *Farliga ämnen* lanserades i juni. Utbildningen riktas i första hand till räddningstjänstpersonal och erbjuder förslag på arbetsmetoder för olyckor med farliga ämnen.

En beredskapsorganisation för tillhandahållande av nationella förstärkningsresurser för händelser med farliga ämnen utvecklades av SRV. Förstärkningsresurserna ska stödja den lokala räddningstjänsten med resurser och experter vid händelser nationellt och internationellt. Därutöver ska stödet även kunna erbjudas internationellt genom organisationer som FN, EU och Nato/PFF. Arbetssättet har testats två gånger under året, vid en NATO-övning i Finland och vid en EU-övning i Frankrike. Vid övningen i Frankrike uppvisade den svenska saneringsenheten bl.a. sin flexibilitet och förmåga att agera utifrån de ständigt förändrade förutsättningar som råder vid en skadeplats. De nationella förstärkningsresurserna är även det stöd som Sverige bör bistå Organisationen för förbud mot kemiska vapen (OPCW) med. OPCW är en internationell organisation som från sina medlemmar, däribland Sverige, har i uppdrag att se till att fördraget om kemiska vapen efterlevs.

Expertberedskapen och samverkan inom CBRN-området har förstärkts genom utbildningar, övningar och analyser. Krisberedskapsmyndigheten redovisade den 1 juli 2008 regeringens uppdrag om förslag på en modell för långsiktig finansiell lösning gällande CBRN-kompetens för samhällets krisberedskap som tillhandhålls av Totalförsvarets forskningsinstitut. I förslaget konkretiserades den fortsatta processen för inriktning och finansiering med fokus på faktorer som myndighetssamverkan, ansvarfördelning och behovsbild. Personal på kärntekniska anläggningar, CBRN-specialister inom polisen samt

hälso- och sjukvårdspersonal har, genom medel från anslaget 7:5 *Krisberedskap* övats och utbildats vilket har resulterat i en förbättrad förmåga till samordning och en ökad förståelse för övriga aktörers ansvar och arbetsmetoder.

Inom samverkansområdet för farliga ämnen har myndigheter bl.a. bedrivit samarbete kring hot- och riskvärderingar, förmågebedömningar, internationellt samarbete samt forskning och utveckling. Ett exempel på samverkansprojekt är "Forum beredskapsdiagnostik" med syftet att stärka laboratorieberedskapen vid allvarliga händelser med biologiska smittämnen genom samordning och gemensamt utnyttjande av den nationella kapaciteten och kompetensen.

Resurser i form av indikerings- och detekteringsutrustning för kemiska och radiologiska ämnen har tillförts operativt ansvariga myndigheter. Länsstyrelserna och kommunerna har fått stöd från Statens räddningsverk för att ta fram planer för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor vid särskilda anläggningar, s.k. Sevesoverksamheter.

Beredskapsorganisationen för radiologiska och nukleära nödsituationer har utvecklats från att i huvudsak varit dimensionerad utifrån en olycka i ett kärnkraftverk till att även möta dagens bredare hotbild. På uppdrag av Statens räddningsverks (SRV) delegation för kärnenergi-beredskap har aktörerna inom området tagit fram en rapport "*Den svenska beredskapen för radiologiska och nukleära olyckor 2015*" under 2008 där dagens hotbild samt utvecklingstendenser analyserats. Mot bakgrund av den framtidsorienterade riskbild som tagits fram ges här förslag på åtgärder som bör leda till en förbättrad krishanteringsförmåga hos samtliga aktörer. SRV utbildade under 2008 berörd personal hos myndigheter och organisationer som ingår i kärnenergi-beredskapen.

Inom EU har Sverige även deltagit aktivt i utvecklingen av det terrorismförebyggande arbetet när det gäller CBRN-ämnen. Regeringen är positiv till det arbete som bedrivs inom EU för att bidra till att höja förmågan att förebygga, detektera och hantera terroristattacker med CBRN-ämnen.

Regeringen bedömer att förmågan har förbättrats genom att ansvariga myndigheter

samverkar i stor utsträckning för att tillsammans bättre kunna förebygga och hantera händelser med CBRN-ämnen.

Inriktning

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har i uppdrag att tillsammans med berörda myndigheter redovisa områden där det finns behov av ökad samordning inom CBRN-området. Uppdraget omfattar också att ge förslag på hur en utvecklad och stärkt samordning kan utformas. Områden som är särskilt intressanta är stärkt samverkan mellan de operativa myndigheterna, såväl civila som militära, samt kopplingen mellan arbetet nationellt och inom EU.

Regeringen anser att arbetet med att förebygga och hantera både avsiktliga och oavsiktliga händelser vid en kärnteknisk anläggning eller med andra radiologiska källor bör fortsätta enligt den inriktning som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap tillsammans med berörda myndigheter tagit fram.

Som en del av det utökade nordiska samarbetet bör möjligheterna att gemensamt stärka ländernas förmåga att förebygga, detektera och hantera händelser med kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen utvecklas. Detta kan göras genom att inkludera CBRN-problematiken i övnings- och utbildningsverksamhet, forsknings-samverkan, samverkan kring teknik- och materielutveckling samt samverkan inom ramen för det nordiska räddningstjänst-samarbetet.

Det terrorismförebyggande arbetet som bedrivs inom EU inkluderar en handlingsplan för förbättrad beredskap att förebygga, upptäcka och hantera en attack med CBRN-ämnen. De åtgärdsförslag som kommer att godkännas av rådet bör utgöra underlag för fortsatt arbete.

4.4.3.4 Informationssäkerhet

Resultatanalys

Målet med arbetet är att öka informations-säkerheten i samhället. Det innebär att arbeta med inriktning, författningsfrågor, standardisering, informationssäkerhet i verksamheter, kompetensförsörjning, sam-

verkan och respons, avseende bl.a. kommunikationssäkerhet samt säkerhet i produkter och system.

Krisberedskapsmyndigheten tog under 2008 fram en nationell handlingsplan för samhällets informationssäkerhet. Handlingsplanen består av 47 konkreta åtgärdsförslag. Myndigheten påbörjade ett arbete med att kartlägga och se över informationssäkerhetsrelaterad reglering. Ett annat arbete som påbörjades under 2008 var att skapa en nationell operativ samordningsfunktion med inriktning på informationssäkerhet i samhället i syfte att berörda parter ska kunna ha en operativ förmåga att kommunicera och agera i samband med incidenter och kriser.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap är sammankallande för samverkansgruppen för informationssäkerhet, SAMFI. I gruppen ingår representanter från de informationssäkerhetsansvariga myndigheterna, Post- och telestyrelsen, Försvarets radioanstalt, Försvarmakten, Försvarets materielverk, polisen/Säkerhetspolisen. Gruppen träffas regelbundet men kan också vid en kris sammankallas för att diskutera strategisk inriktning inom området. Gruppen övades under samverkansövningen SAMÖ08.

Krisberedskapsmyndigheten (KBM) arbetade också för att integrera informationssäkerhetsfrågorna i det övriga krishanteringsarbetet. KBM har också utvecklat det privat-offentliga samarbetet bland annat inom processindustrin och inom den finansiella sektorn.

Regeringen ser positivt på det arbete som bedrivits inom området inklusive arbetet med den nationella handlingsplanen för informationssäkerhet.

Inriktning

Med tanke på hur allvarliga konsekvenserna kan bli av t.ex. angrepp eller dåliga säkerhetsrutiner är frågan om informationssäkerhet ständigt aktuell. Samhället har blivit mer och mer beroende av fungerande informationsteknik och -hantering vilket gör att en tillräcklig nivå av informationssäkerhet är en nödvändighet.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har uppdraget att förvalta den nationella handlingsplanen för informationssäkerhet. Vissa av åtgärderna i hand-

lingsplanen genomförs helt eller delvis av MSB medan andra åtgärder genomförs av andra aktörer med mer eller mindre stöd av MSB.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap leder och finansierar ett samordnat statligt initiativ kring säkerhet i digitala kontrollsystem. Arbetet syftar till att skapa en ökad nationell förmåga att förebygga och hantera störningar i de informations- och kommunikationssystem som används för styrning, övervakning och kontroll i samhällsviktiga verksamheter.

Regeringen anser att ett ändamålsenligt arbete med informationssäkerhet på nationell och internationell nivå är av central betydelse för samhällsutvecklingen. Det är också viktigt att arbeta förebyggande, ha en operativ förmåga samt att ha förmågan att snabbt kunna återgå till normalläget. Det är också viktigt att detta arbete bedrivs på EU-nivå och internationellt.

Regeringen anser att det är väsentligt att integrera informationssäkerhetsfrågorna och se dem som en naturlig del i bedömningen av samhällets förmåga, i arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser och i beroendeanalyser. Med utgångspunkt från befintliga rekommendationer och gällande föreskrifter är det viktigt att se till att det finns stöd, vägledning och information för införande av godtagbar informationssäkerhet för såväl myndigheter som andra aktörer. Det är också viktigt att på nationell nivå verka för utbildning och medvetandehöjande åtgärder för att öka kompetensen inom området på alla nivåer i samhället, t.ex. genom att utbildning i informationssäkerhet ingår som en naturlig del i skolväsendet.

Inom ramen för regeringens översyn för en effektiv myndighetsförvaltning finns anledning att även se över informationssäkerhetsfrågorna.

Det finns ett behov av att samla resurserna för att skapa goda förutsättningar för att förebygga IT-incidenter liksom för att hantera dem när de inträffar. Rapporteringen av IT-incidenter som utgör hot mot eller medför allvarliga konsekvenser för samhällsviktig verksamhet och kritisk infrastruktur i samhället behöver förbättras.

Varje myndighet har enligt ansvarsprincipen att i första hand tillförsäkra den egna verksamheten en tillräcklig informations-

säkerhet. Det överordnade ansvaret för informationssäkerhet på nationell nivå är idag uppdelat på ett flertal myndigheter vilket innebär att ansvaret är splittrat. Detta betyder att styrningen och samordningen av arbetet försvåras och att resurser riskerar att inte nyttjas på ett optimalt sätt.

Ansvaret för informationssäkerhet på nationell nivå är idag uppdelat på ett flertal myndigheter, bl.a. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Post och telestyrelsen (PTS) inkl. Sveriges IT-incidentcentrum (Sitic), och Försvarets radioanstalt (FRA). Regeringen anser att ansvaret för informationssäkerhet bör samlas. Regeringen avser att närmare utreda formerna och konsekvenserna av en överföring av Sitic och återkomma till riksdagen i denna fråga.

4.4.3.5 Samhällsviktig verksamhet

Resultatanalys

Målet med verksamheten är att säkerställa en robusthet i samhällsviktig verksamhet för att kunna motstå och hantera såväl olyckor som allvarliga händelser och störningar i samhället.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) presenterade i januari 2009 rapporten "Faller en – faller då alla?". Denna rapport är ett resultat av det arbete som Krisberedskapsmyndigheten genomförde avseende samhällskritiska beroenden. Rapporten innehåller förslag till övergripande åtgärder för att öka samhällets förmåga att motstå störningar och att öka den operativa och krisledande förmågan samt en handlingsplan för MSB:s arbete med beroenderelaterade frågor.

Under 2008 har ett EU-direktiv (KOM 9403/08) om kartläggning och klassificering av europeisk kritisk infrastruktur och bedömning av behovet att stärka skyddet av denna förhandlats fram. Direktivet implementeras nu inom energi- och transportsektorn. Direktivet kommer att ses över efter en treårsperiod för att eventuellt inkludera ytterligare sektorer.

Krisberedskapsmyndigheten initierade och drev ett pilotprojekt för att ta fram grundläggande säkerhetsnivåer inom livsmedelsförsörjning, elförsörjning och den finansiella sektorn. Fastställda grundläggande säkerhets-

nivåer är en förutsättning för att kunna göra mer korrekta bedömningar av samhällets förmåga.

Regeringen ser positivt på detta arbete och anser att arbetet bör fortsätta.

Inriktning

I dagens samhälle är många verksamheter ömsesidigt beroende av varandra för sin funktionalitet och det finns fler och starkare beroenden idag än tidigare. Det beror till stor del på ett antal samhällsförändringar där teknikutvecklingen skapat beroenden mellan olika verksamheter. De aktörer som äger eller förvaltar samhällsviktig verksamhet har enligt ansvarsprincipen ett ansvar för att i grundstrukturen bygga in en robusthet. Regeringen anser att det är viktigt att privata aktörer i större utsträckning involveras i arbetet med att t.ex. minska samhällets sårbarhet genom att delta i myndigheternas planeringsprocesser.

Arbetet med att ta fram ett nationellt program för skydd av samhällsviktig verksamhet bör fortsätta liksom arbetet med att identifiera grundläggande säkerhetsnivåer och rimliga förmågekrav för samhällsviktig verksamhet.

4.4.3.6 Utbildning och övning

Resultatanalys

Målet med utbildning och övning är att myndigheter och andra aktörer, såsom näringslivet frivilliga, trossamfund och enskilda individer, ska stärka samhällets krisberedskapsförmåga.

Krisberedskapsmyndigheten (KBM) genomförde utbildningar som främst syftade till att öka krisledningsförmågan. Särskilda satsningar gjordes för att öka andelen deltagare från näringslivet.

Den 1 januari 2008 startade en magisterutbildning som på KBM:s uppdrag genomförs av Förvarshögskolan. Magisterutbildningen är ett led i att öka professionaliseringen inom området.

Ett digitalt utbildningspaket, Krishantering i kommuner och landsting, togs fram under 2008. Utbildningspaketet riktades mot beredskapssamordnare och säkerhetssamordnare för utbildning inom den egna

organisationen. Utbildningarna finansierades från anslaget 7:5 *Krisberedskap*.

Inom ramen för Statens räddningsverks (SRV) utbildningsverksamhet genomfördes olycksförebyggande utbildningar. Genom dessa utbildningar har bl.a. räddningstjänstpersonal på alla nivåer utbildats och vidareutbildats. En satsning på distansutbildning för den 2-åriga grundutbildningen i skydd mot olyckor (SMO) påbörjades. En första utvärdering visade att denna utbildningsform i stort innebär likvärdig kvalitet som för den ”skolbundna” utbildningen. Utbildningarna finansierades från anslaget 7:4 *Samhällets skydd mot olyckor*.

Bidrag lämnades under året från SRV till ideella föreningar, för att genomföra kursverksamhet riktad till allmänheten för att öka den enskildes kunskap om att förebygga och hantera olyckor och egna förhållanden vid kriser och extraordinära händelser. Inom ramen för detta genomfördes under året utbildningar inom samhällets olycks- och skadebild, förhållningssätt till risker, hemsäkerhet, första hjälpen, hjärt- och lungräddning, brandkunskap, hemberedskap, simundervisning/vattensäkerhet för vuxna och säkerhet för äldre. Verksamheten bidrog till att öka den enskilda människans kunskap om hur olyckor kan förebyggas och den enskilda människans förmåga att hantera olyckor och egna förhållanden som uppstår vid kriser och extraordinära händelser. Bidragen finansierades från anslaget 7:4 *Samhällets skydd mot olyckor*.

Under 2008 genomfördes ett antal övningar och utbildningar av centrala myndigheter, länsstyrelser och kommuner. Regeringen gör bedömningen att övningsverksamheten haft betydelse för att förbättra krishanteringsförmågan.

Under 2008 genomfördes under KBM:s ledning en samverkansövning, SAMÖ2008. Övningen var fokuserad på krishantering i samband med en organiserad IT-attack mot det svenska finansiella systemet. KBM:s utvärdering visade att en majoritet av de övade ansåg att de under övningen, i mycket eller ganska stor utsträckning, hade utvecklat sin förmåga att i samverkan upprätthålla förtroendet för samhällets institutioner vid en samhällskris.

Vid de allra flesta räddningsinsatser är förmågan att samverka och samordna resurser avgörande för insatsens resultat. Under året har berörda aktörer informerats om olika aktörers ansvar, arbetssätt, resurser och förmågor. Konceptet centrala samverkanskurser har genomförts under 2008. Utbildningsinsatserna och kursverksamheten har bidragit till att öka samverkan inom ramen för räddningsinsatser. Insatser att främja jämställdhet och mångfald inom den kommunala räddningstjänsten har genomförts. Detta har bl.a. inneburit s.k. prova-på-aktiviteter för kvinnor.

Vidare bedrev SRV övnings- och utbildningsverksamhet med fokus på internationella insatser. Denna verksamhet var central för att utveckla SRV:s förmåga att samarbeta med relevanta internationella aktörer på ett effektivt sätt vid en internationell katastrof, samt för att utveckla andra aktörers förmåga på området.

Regeringens bedömning är att genomförda övningar och utbildningar har bidragit till samhällets krishanteringsförmåga samt att förmågan att förebygga olyckor har stärkts.

Inriktning

För att skapa och upprätthålla förmågan att kunna hantera olyckor, allvarliga händelser och kriser behövs såväl utbildningar som övningar. Utbildnings- och övningsverksamheten bör planeras och genomföras genom att knyta området samhällsskydd och beredskap och den internationella dimensionen närmare varandra i syfte att vidareutveckla den samordning och samverkan som krisberedskapen kräver. För att kunna förbättra samordningen av det svenska deltagandet i internationella övningar har regeringen uppdragit åt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) att 2009 redovisa en nationell plan över tvärssektoriella övningar inom området samhällets krisberedskap för perioden 2010-2012. Planen ska kopplas till EU:s övningsverksamhet och internationell övningsverksamhet. Vidare bör näringslivet, frivilliga och andra organisationer ges möjlighet att delta i större omfattning både i övningar och utbildningar. Av vikt är också att privata aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet ges möjlighet att delta i utbildningar

och övningar för att öka deras kunskap om samhällets krisberedskap och förbättra deras förmåga att verka i en krissituation. Nära samverkan ska ske med andra myndigheter med liknande utbildnings- och övningsverksamhet.

Utbildningarna inom området skydd mot olyckor bör göras mer tillgängliga t.ex. genom att hela eller delar av utbildningarna kan erbjudas på distans. Denna typ av utbildning bör också kunna utföras av andra aktörer än MSB genom upphandling.

Övningar med europeiska och internationella inslag bör öka. Gemensamma övningar inom ramen för EU, Nato/EAPR eller FN är viktiga instrument för att öka förmågan att hantera allvarliga kriser. Sverige bör aktivt delta i arbetet med att utveckla det europeiska och internationella utbildnings- och övnings-samarbetet. I enlighet med den deklaration som de nordiska ministrarna med ansvar för krisberedskapsfrågor beslutat om våren 2009 bör en översyn av pågående utbildningsverksamhet vid olika utbildningsorgan i de nordiska länderna genomföras. Vidare bör övervägas om en anpassning av utbildningsutbudet skulle gynna ett ökat nordiskt deltagande vid utbildningar. En specialisering av kompetensen i olika länder med syfte att tillvarata specialkompetens och även på sikt minska kostnader kan också övervägas.

4.4.4 Samordning och stöd inför och vid olyckor och kriser

Vid en olycka eller i en kris måste berörda myndigheter och andra aktörer agera snabbt, effektivt och samordnat. De åtgärder som vidtas bör baseras på en helhetssyn och en delad lägesbild. Förmåga att lämna och ta emot internationellt stöd samt att genomföra räddnings- och katastrofinsatser är viktig och bör utvecklas i samverkan med berörda nationella och internationella myndigheter och organisationer.

Kommuner ska utifrån sina behov dimensionera sina resurser och organisera sin verksamhet för att kunna hantera olyckor och kriser vilket framgår i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd

beredskap. Det kan dock uppstå situationer där det inte är rimligt att varje enskild kommun eller kommuner i samverkan har erforderliga resurser, utan att staten måste prioritera, samordna och förstärka insatserna för att förebygga, begränsa och mildra konsekvenserna. Regeringen har mot bakgrund av det givit Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i uppdrag (Fö2009/1451/SSK) att redovisa förslag till en strategi för systemet med förstärkningsresurser vid större olyckor och extraordinära händelser utifrån gällande regelverk. I samband med detta ska en hotbildsanalys redovisas som beskriver vilka olika slags händelser som kan vara resurskrävande och vilka typer av resurser som i sådana fall kan behövas.

4.4.4.1 Beredskap

Resultatanalys

För att förbättra samhällets krishanteringsförmåga har regeringen beslutat att ett antal myndigheter ska ha en tjänsteman i beredskap. Regeringen beslutade under 2008 att utöka kretsen av myndigheter som ska ha tjänsteman i beredskap. Krisberedskapsmyndigheten (KBM) fortsatte att stödja myndigheterna med utbildningar, metoder och teknik samt nätverksträffar för erfarenhetsutbyte och fortsatt utveckling av funktionerna. KBM genomförde bl.a. ett flertal utbildningar i syfte att ge tjänstemän i beredskap teoretiska och praktiska förmågor för att hantera sina uppgifter. Utbildningskostnaden finansierades över anslaget 7:5 *Krisberedskap*. Funktionen tjänsteman i beredskap finansieras av respektive myndighet. Genom dessa beslut och åtgärder har myndigheternas förmåga att initiera och samordna det inledande arbetet för att upptäcka, verifiera, larma och informera vid allvarliga kriser, förbättrats.

Krisberedskapsmyndigheten arrangerade vid behov s.k. förvarningskonferenser för berörda aktörer inför en befarad krissituation. Under 2008 formaliserades rutinerna för förvarningskonferenser. Genom konferenserna har myndigheternas krisledningsförmåga och förmågan att kommunicera information till andra aktörer, allmänhet och media förbättrats.

Inriktning

Förmågan att i tidiga skeden reagera och samverka vid kriser, bör fortsätta utvecklas enligt de upparbetade arbetsätten.

4.4.4.2 Information mellan aktörer och till allmänheten***Resultatanalys***

Under det senaste året utvecklade Krisberedskapsmyndigheten (KBM), i samverkan med flera andra myndigheter, det tekniska stöd som bedöms kunna underlätta samordnandet av extern information. Det tekniska stödet består bl.a. av en nationell informationsportal för krisinformation på Internet, (www.krisinformation.se). Samordningen av myndigheters åtgärder vid kris stärktes genom att KBM arbetade med att vidareutveckla system och aktiviteter för en gemensam lägesbild/-uppfattning och ett koordinerat beslutsfattande. Lägesbildsfunktionen som inrättats tillsammans med Statens räddningsverk (SRV) är aktiv med en nationell och internationell lägesbild via olika tekniska hjälpmedel.

Vidare har utvecklingen av WIS fortsatt. WIS är ett nationellt webbaserat informationssystem som underlättar informationsdelning mellan aktörerna i det svenska krishanteringssystemet före, under och efter en kris. Med WIS kan aktörerna dela ledningsinformation i dagboksform med varandra och snabbt få en samlad lägesuppfattning vid en kris. En hög anslutning till systemet underlättar för flera aktörer vid en kris eftersom det spar tid, ger mer enhetliga rapporter och bidrar till en effektivare rapportering. I dagsläget har 314 aktörer anslutit sig till WIS, en ökning med 12 under 2008. Av de samverkansansvariga myndigheterna som är utpekade i förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap är 19 stycken anslutna till WIS. Bland kommunerna är det cirka 65 procent som har valt att ansluta sig till systemet.

Regeringens bedömning är att ovanstående exempel på åtgärder har stärkt samhällets förmåga att motstå och hantera kriser.

Inriktning

Förmågan att varna, vägleda och informera allmänheten vid allvarliga situationer som

hotar människors liv, hälsa, egendom och miljö bör stärkas. Detta bör ske genom en fortsatt utveckling av systemen för varnings- och informationsmeddelanden i radio, TV och webbportaler samt via mobiltelefon. Kompletterande telefon- och informationstjänster för allmänheten bör inrättas.

Regeringen avser att låta Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) i samverkan med berörda organisationer utarbeta förslag på hur kompletterande telefon- och informationstjänster kan realiseras inom de närmaste två åren.

Det är angeläget att MSB fortsätter arbetet med att utveckla en gemensam lägesbild/uppfattning för att förbättra möjligheterna till samverkan. Det är vidare viktigt att utvecklingen av WIS fortskrider. En ökad anslutning till systemet stärker aktörernas rapporteringsförmåga vid kriser.

4.4.4.3 Insatser***Resultatanalys******Nationellt***

Den kommunala räddningstjänstens krishanteringsförmåga har förbättrats genom att bl.a. nya räddningscentraler, besluts- och ledningsstödssystem samt robust teknisk infrastruktur skapats. Vidtagna åtgärder, under 2008, vilka delvis finansierats över anslaget 7:5 *Krisberedskap*, har medverkat till att den kommunala räddningstjänstens förmåga till uthålliga räddningsinsatser vid en allvarlig/extraordinär händelse har förbättrats. På basis av Statens räddningsverks (SRV) risk- och sårbarhetsanalyser och enkätundersökningar hos bl.a. de kommunala räddningstjänsterna utvecklades de statliga förstärkningsresurserna vid skogsbrand och översvämningar och omdisponerades för att bättre svara mot riskbilden i landet. Förstärkningsresurserna har under året använts vid ett tiotal tillfällen.

Omstruktureringen och anpassningen av den statliga räddningstjänstmaterielen för höjd beredskap har också pågått under året. En omfördelning av materielen i kommunerna inom Västra Götalands län genomfördes i oktober-november 2008. Omställning samt avveckling av övertalig statlig räddnings-

tjänstmateriel fullföljs enligt framtagna planer för övriga Sverige under 2009.

Regeringens bedömning är att samhällets förmåga att minimera konsekvenserna i samband med en olycka, genom förmågan att bedriva effektiva räddningsinsatser, har stärkts bl.a. genom det stöd som SRV lämnade till kommunal räddningstjänst. Nya räddningscentraler, besluts- och ledningsstödsystem och robust teknisk infrastruktur har bidragit till att stärka förmågan.

Regeringen beslutade 2007 att återinföra det statliga stödet för skogsbrandbevakning med flyg. Någon metod att utvärdera nyttan med skogsbrandbevakning har tidigare dock inte funnits. Statens räddningsverk tog under 2008 fram en utvärderingsmetod som, om några år, kan visa om skogsbrandbevakning med flyg är samhällsekonomisk lönsam.

EU- och internationella insatser

Inom Myndigheten för samhällsskydd och beredskap finns en stödstyrka som har till uppgift att stödja utlandsmyndigheter och nödställda i en situation då många svenska medborgare eller personer med hemvist i Sverige drabbas till följd av en allvarlig olycka eller katastrof i utlandet. Stödstyrkan är utbildad och övad och har beredskap för att på kort varsel ställas till förfogande för insats. Uppbyggnad av den beslutade organisationen kring stödstyrkan har fortsatt med materielanskaffning, utbildningar och övningar under 2008. Sammantaget finns nu cirka 200 personer utbildade och övade för att kunna ingå i stödstyrkan. Utbildning och övning av åtta utlandsmyndigheter har genomförts där personal från SRV, Socialstyrelsen, Rädda Barnen, Röda korset, Svenska Kyrkan, Polisen och UD har medverkat.

Uppbyggnaden av SNAM (Svenska Nationella Ambulansflyget) innebär att det finns en nationell katastrofmedicinsk förmåga att genomföra ambulansflygtransporter med intensivvårdskapacitet. SNAM användes för första gången i november 2008 i samband med terrorattackerna i Mumbai, Indien efter att EU:s övervaknings- och informationscentrum (EU-MIC) lämnade en begäran om medicinsk evakuering av skadade EU-medborgare. Regeringen fattade snabbt beslut och uppdrog åt berörda myndigheter att förbereda och

genomföra en evakueringsinsats. Insatsen gjorde att skadade medborgare inom EU kunde evakueras.

Under 2008 deltog SRV i 133 internationella räddnings- och katastrofinsatser samt andra biståndsfinansierade insatser såsom stöd till civil konflikthantering, kapacitetsuppbyggnad, tidig återuppbyggnad samt minhanteringsinsatser. Efterfrågan på sådana insatser är fortsatt stor. Insatserna har medverkat till ett minskat lidande för människor i de konflikt- och katastrofdrabbade länderna. SRV har framför allt svarat upp mot förfrågningar om expertstöd till FN:s, och i ökande grad även EU:s humanitära verksamhet inom bl.a. logistik, IT/samband, transport samt vatten och sanitet.

Minhanteringsinsatserna har bl.a. lett till att kunskapen om minor och oexploderad ammunition spridits i de länder där Sverige varit verksamt och på så sätt har skador och riskerna för utsatta befolkningsgrupper minskat. De humanitära insatserna har bidragit, oftast via samarbetet med FN:s humanitära organisationer, till att människor fått stöd med exempelvis förnödenheter och nödlogi i katastrofdrabbade situationer. Under 2008 avslutade SRV exempelvis etableringen av två fältkontor i Centralafrikanska republiken, vilket medförde att FN kunde öka sin fältnärvaro och på så sätt bidrog till en förbättrad och stabilare situation för befolkningen i regionen. Kapacitetsbyggande insatser har genomförts för att stärka den nationella och lokala förmågan att förebygga katastrofer och att ta hand om skadeverkningarna av en katastrof och på så sätt minska skadorna och lindra nöden hos utsatta befolkningsgrupper. Insatser till stöd för tidig återuppbyggnad har bidragit till att underlätta övergången mellan katastrof- och utvecklingsfasen i ett antal drabbade länder.

Statens räddningsverks stöd till civil krishantering utgjorde ett viktigt svenskt bidrag till EU-, FN- och OSSE-insatser. Efterfrågan på denna typ av stöd har ökat de senaste åren och bidraget till civila krishanteringsinsatser utgjorde 2008 en allt större del av SRV:s internationella insatsverksamhet.

Europeiska unionens råd beslutade den 15 september 2008 att inrätta en civil observatörsinsats i Georgien (EU Monitoring

Mission in Georgia) inom ramen för den europeiska säkerhets- och försvarspolitik (ESFP). EUMM:s huvuduppgift är att observera och rapportera om parternas efterlevnad av eldupphörsavtalet efter den väpnade konflikten mellan Georgien och Ryssland i augusti 2008. SRV bidrog med personal, fordon och IT-utrustning.

I genomförda insatser har stort fokus riktats på kvinnors rättigheter och möjligheter i katastrofsituationer i enlighet med FN:s säkerhetsråd resolutioner 1325 och 1820. SRV:s målsättning var att all insatspersonal som skickades ut var utbildad i innehållet i dessa resolutioner och följde den nationella handlingsplanen på området. SRV arbetade också aktivt med att öka andelen kvinnor i personalpoolen i syfte att fler kvinnor kan skickas ut i insatser och inom olika typer av befattningar. Aktiviteterna har inneburit ett stöd för kvinnors rättigheter samtidigt som verksamheten genom ett tillvaratagande av både kvinnors och mäns behov lett till ökad effektivitet i fält. Under året utgav SRV en handbok i jämställdhet som ger praktiska råd för personalen som deltar i internationella insatser. Regeringen ser positivt på myndighetens arbete med att bidra till implementeringen av FN:s säkerhetsråds resolutioner 1325 och 1820.

Det operativa krishanteringsorganet Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre (EADRCC) inom ramen för Nato/PFF agerar i händelse av naturkatastrofer, tekniska katastrofer och CBRN-attacker. Sverige har under 2008 aktivt bidragit till centrets verksamhet, t.ex. genom att ställa personal till förfogande.

Regeringen bedömer att insatsverksamheten svarat upp mot högt ställda förväntningar från internationellt håll och från EU. Verksamheten har dessutom upprätthållits effektivt och med god kvalitet. Det finns vissa synergier mellan de nationella räddningsinsatserna och de insatser som genomförs inom ramen för EU och internationella insatser, vilket skapar mervärde för Sveriges krisberedskap och förmåga till krishantering.

Inriktning

Det inledda arbetet med att integrera relevanta delar av nationella och internationella resurser och kompetenser bör fortsätta.

Genom en sådan integration skapas synergier och mervärden som stärker samhällets insatsförmåga. Kunskapsåterföring är i detta sammanhang en viktig faktor. Verksamheten knuten till räddnings- och katastrofinsatser, samt andra biståndsinsatser såsom stöd för civil konflikt-hantering, kapacitetsutveckling, tidig återuppbyggnad och minhantering är av fortsatt stor vikt för att uppnå de uppsatta målen för insatsverksamheten. Likaså bör MSB fortsätta det arbete som SRV gjort vad gäller genomförandet av den nationella handlingsplanen för 1325 och 1820 i insatser. Verksamheten ska fortsatt präglas av effektivitet och hög kvalitet. Stödstyrkans beredskap bör vidare vara fortsatt god. MSB:s möjligheter att bidra vid utbildning och övning av personal vid utlandsmyndigheterna är av stor vikt.

Insatserna bör genomföras i nära dialog med regeringskansliet, andra myndigheter, EU, FN och andra relevanta internationella organisationer och organ, t.ex. internationella Röda Korsrörelsen. De insatser som finansieras av biståndsmedel ska vara i enlighet med OECD/DAC:s riktlinjer för vad som kan klassificeras som bistånd. Dessa insatser ska vidare fortsatt styras av relevanta biståndspolitiska styrinstrument och Sveriges politik för humanitärt bistånd (skr. 2004/05:52).

Helikopterutredningen redovisar i sitt betänkande Helikoptern i samhällets tjänst (SOU 2008:129) ett antal förslag på åtgärder för att utveckla beredskapen inom helikopterområdet. Regeringens bedömning är att merparten av förslagen faller inom myndigheters befintliga ansvarsområden. Regeringen anser att berörda myndigheter bör analysera och arbeta vidare med utredningens förslag i dessa delar.

Arbetet med att utvärdera nyttan med det statliga stödet för skogsbrandflyg bör fortsätta.

4.4.4.4 Frivilliga

Resultatanalys

För att åstadkomma en effektiv krishantering har frivilligorganisationerna en viktig uppgift att fylla genom att ta tillvara den enskilda individens engagemang för att

därigenom förbättra samhällets krishanteringsförmåga och att stimulera frivilligarbetet. Ideellt engagemang har vidare en positivt effekt på människors tillit till samhället och till varandra, vilket är av värde för krisberedskapen.

Den frivilliga försvarsverksamheten inom krisberedskapsområdet har bedrivits mot att genomföra befattningsutbildningar inom frivilliga försvarsorganisationer inom sådana verksamhetsområden som bedöms ge största möjliga mervärde för samhällets krishanteringsförmåga. Det avser främst kompetenser som saknas helt eller som inte finns i tillräcklig omfattning vid extraordinära händelser. De frivilliga försvarsorganisationerna arrangerar vidare instruktörsutbildningar för att kunna genomföra befattningsutbildningar i egen regi. Av de 35 350 000 kronor som regeringen ställde till Krisberedskapsmyndighetens förfogande för ersättning till frivillig försvarsverksamhet har 29 501 000 kronor förbrukats under 2008. Av anslaget 6:8 *Stöd till frivilliga försvarsorganisationer* har förbrukningen inom ramen för krisberedskapsområdet uppgått till 23 083 000 kronor (se även avsnitt 3.4.3.2, sid. 40).

Inriktning

De frivilliga försvarsorganisationernas insatser är av stor betydelse för krisberedskapen. Regeringen avser se över de författningar som reglerar den frivilliga försvarsverksamheten. För att regeringen ska kunna göra en bedömning av behovet av frivilliga inom krisberedskapsområdet bör Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) hålla samman arbetet med att sammanställa, prioritera och beräkna behov av ekonomiska resurser. Mot bakgrund av detta lämnar MSB sedan uppdrag till frivilligorganisationerna med ett såväl kort- som långsiktigt perspektiv.

Som framgår av avsnitt 3.4.3.2 (sid.40) anser regeringen att anslaget 1:10 *Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret* inte längre ska finnas uppfört på statsbudgeten. Regeringen anser dock att de frivilliga försvarsorganisationerna även fortsättningsvis kommer att spela en viktig roll för krisberedskapen.

4.4.4.5 Rakel

Resultatanalys

Det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel underlättar avsevärt den kommunikation och samordning som krävs inom och mellan organisationer, såväl i det dagliga arbetet som vid större olyckor och kriser och stärker samhällets krishanteringsförmåga. Den tekniska utbyggnaden av Rakelsystemet har idag genomförts i tre av sju etapper. De utbyggda etapperna omfattar storstäderna och kärnkraftslänen och täcker 75 procent av befolkningen och cirka 30 procent av Sveriges yta. Av de återstående fyra etapperna planeras två stycken att driftsättas under 2009 och de två sista har en beräknad leverans under senare delen av 2010. Den tekniska utbyggnaden av Rakelsystemet håller sig inom angivna budgetramar.

Intresset för Rakel har ökat under 2008 och fortsätter att öka under början av 2009. Framför allt kan en tydlig ökning märkas bland kommuner och landsting. I december 2008 hade totalt 115 ansökningar om licens beviljats och ett stort antal är under handläggning. Även bland kommersiella aktörer har intresset ökat. I nuläget finns totalt cirka 20 000 abonnemang i Rakelsystemet. De statliga användarna utgör en stor del av dessa abonnemang. Polisen är Rakels största användare med nästan 13 000 abonnemang. I slutet av 2009 beräknas systemet ha cirka 25 000 abonnemang, med intäkter på 160 000 000 kronor. Anslutningsläget är mycket svårbedömt bl.a. är beroendet till rådande konjunktur stort. Utbyggnaden av Rakel finansieras genom anslaget 7:6 *Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet*.

Inriktning

Anslutningen till det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel bör stimuleras. För att öka anslutningsgraden till Rakelsystemet bör marknadsföringen och anslutningsarbetet förbättras. Uppdragen kvarstår till Socialstyrelsen, Svenska kraftnät och Strålsäkerhetsmyndigheten att främja anslutningen hos kommuner, landsting, elnätsföretag och elproducenter. SOS Alarm Sverige AB bör kunna tillhandhålla lands-

täckande radiokommunikation i Rakel-systemet i takt med att detta byggs ut. Enligt avtalet mellan staten och SOS Alarm Sverige AB finansierar staten det analoga systemet som upprätthålls av SOS Alarm Sverige AB. I takt med att Rakel-systemet byggs ut minskar behovet av det analoga systemet. Statens stöd till nuvarande analoga radiosystem, bör således avvecklas i takt med Rakel-systemets uppbyggnad. Statens bidrag till det analoga nätet bör såvitt avser de områden som täcks av etapp 1–3 därför upphöra i och med utgången av 2011. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med uppgift om när stödet för övriga områden bör upphöra.

En arbetsgrupp, Arbetsgruppen för översyn av radiokommunikationssystemet Rakel (Fö 2009:C), har tillsatts inom Regeringskansliet med uppgift att göra en uppföljning av Rakel. I uppdraget ingick att fastställa kostnadsfördelningen mellan statliga myndigheter under systemets uppbyggnadsperiod samt att se över användaranslutning, verksamhetsformer och teknikutveckling (Fö2009/922/SSK). Arbetsgruppen har i en delrapport i juni 2009 föreslagit en förlängning av nuvarande avgiftsmodell för berörda statliga myndigheter för budgetåret 2010 för att inte skapa osäkerhet i avgiftsmodellen, som kan leda till negativa effekter för krishanteringsförmågan och för anslutningstakten till Rakel. Regeringen ansluter sig till denna bedömning, vilket innebär en förlängning av nuvarande kostnadsfördelningsmodell för berörda statliga myndigheter för budgetåret 2010. Arbetsgruppen slutredovisar sitt resultat under hösten 2009.

Regeringens bedömning är att Rakel är angeläget och viktigt för att stärka medborgarnas säkerhet och trygghet. Rakel-systemet bör, inom givna budgetramar, kunna vara fullt utbyggt tekniskt i slutet på 2010. Då förfogar samhället över ett modernt system för radiokommunikation som ger förutsättning för en effektiv kommunikation och samordning mellan olika organisationer vid större olyckor eller kriser.

4.4.4.6 Alarmeringstjänsten – 112

Resultatanalys

Mot bakgrund av regeringens proposition ”Stärkt krisberedskap – för säkerhets skull (prop. 2007/08:92)” har en översyn av avtalet mellan staten och SOS Alarm Sverige AB genomförts. Syftet var att anpassa avtalet till utvecklingen av krisberedskapen för att tydligare avspeglar statens intresse av företags tjänster som är kopplade till krisberedskap. Ett nytt treårigt alarmeringsavtal har tecknats mellan staten och SOS Alarm Sverige AB för perioden 2009-2011. Utöver tidigare års ersättningsnivå tillkommer 10 miljoner kronor som extra ersättning för att SOS Alarm Sverige AB ska kunna ta emot samtal i både det analoga systemet och i det digitala Rakel-systemet under en övergångsperiod på tre år.

Syftet med avtalet är att säkerställa en effektiv SOS-tjänst och skapa möjligheter att tillkalla eller komma i förbindelse med polis, statlig eller kommunal räddningstjänst samt ambulans. Staten ställer i avtalet bl.a. krav på att SOS Alarm Sverige AB ska driva centraler som upprätthåller SOS-tjänsten för larmnumret 112 i hela landet avseende inkommande larm, dvs. svara på inkommande nödsamtal. SOS Alarm Sverige AB ska erbjuda kommuner och landsting möjligheten att skriva egna avtal med SOS Alarm Sverige AB. Dessa aktörers avtal reglerar villkoren för utlarmning av den kommunala räddningstjänsten och landstingens ambulansverksamhet. Utlarmningen av dessa resurser regleras således i särskilda avtal mellan dessa parter.

Under den senaste femtonårsperioden har antalet riktiga nödsamtal legat varaktigt kring cirka 1,5 miljoner per år. Enligt SOS Alarms alarmeringsavtal med staten ska medelsvarstiden för 112 vara högst 8 sekunder. Den ackumulerade svarstiden under de senaste tre åren överstiger 8 sekunder. SOS Alarm Sverige AB har gjort en satsning för att få ner svarstiderna. Enligt SOS Alarm Sverige AB:s mätningar var den ackumulerade svarstiden 7,1 sekunder sista kvartalet 2008.

Av MSB:s tillsynsrapport av statens alarmeringsavtal med SOS Alarm Sverige AB (Fö2009/972/SSK) framgår att SOS Alarm Sverige AB i huvudsak har uppfyllt åtagandena

enligt avtalet. MSB konstaterar däremot i rapporten att SOS Alarm Sverige AB inte har levt upp till avtalets angivna medelsvarstider. MSB avser att följa utvecklingen av hur SOS Alarm Sverige AB svarar upp mot kravet.

Regeringen bedömning är att genom det nya avtal som tecknades 2008 mellan staten och SOS Alarm Sverige AB har samhällets krishanteringsförmåga stärkts. I avtalet anges att SOS Alarm Sverige AB är en resurs för samhällets krisberedskap. Krav ställs vidare att SOS Alarm ska kunna tillhandahålla landstäckande kommunikation i Rakel samt kunna administrera, utveckla och erbjuda samordningstjänster inom systemet. Utöver dessa förändringar har en överenskommelse om fortsatt finansiering av alarmeringstjänsten uppnåtts. Detta bedöms sammantaget stärka samhällets krishanteringsförmåga.

Inriktning

En begränsad översyn av avtalet som reglerar vilka uppgifter SOS Alarm Sverige AB ska tillhandahålla genomfördes under 2008. Regeringen avser vidare att genomföra en översyn av samhällets alarmeringstjänst för att säkerställa att alarmeringstjänsten utförs på ett effektivt, säkert och ändamålsenligt sätt.

4.4.5 Uppföljning, utvärdering och lärande

Förmågan i samhället att förebygga och hantera olyckor och kriser bör kontinuerligt förbättras genom lärande från inträffade händelser samt genom att erfarenheter och erhållna kunskaper från tillsyn, uppföljning och utvärdering tillvaratas och förmedlas. Arbete med att inhämta och förmedla kunskaper bör ske på ett systematiskt och strukturerat sätt och genomföras såväl områdesvis som på en övergripande samhällsnivå. Tvärsektoriella och samlade bilder och bedömningar som tillgodoser nationella, regionala och lokala behov bör kunna förmedlas. Inriktning och finansiering av forskning och annat utvecklingsarbete för skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar är väsentligt för att stärka skyddet och beredskapen i samhället.

4.4.5.1 Förmåga att lära och återföra kunskap från olyckor och kriser

Resultatanalys

Erfarenhetsåterföring har skett genom att samla, sammanställa, analysera, förmedla och återföra kunskap om kriser, olyckor, tillbud och skador. Under året har arbetet med att samla och sprida erfarenheter från brandutredningar, dödsbränder och incidenter inom farliga verksamheter fortsatt. Vidare har forskningsprojekt bedrivits i syfte att studera erfarenhetsåterföring av kriser, olyckor, tillbud och skador som förebyggande strategi. Krisberedskapsmyndigheten arbetade under 2008 med kunskapsbyggande och analyserande verksamhet i syfte att utveckla krisberedskapen. KBM genomförde bl.a. en förstudie kring länsstyrelsernas krisberedskapsarbete. Förstudien ger ökad kunskap om länsstyrelsernas arbete på krisberedskapsområdet och gav underlag för förbättringar. KBM tog i samverkan med länsstyrelserna fram ett förslag till metod för länsstyrelsernas uppföljning av kommunerna. Genom nationell samverkan med regionala och centrala myndigheter utvecklade KBM kunskapsöverföringen. Specifikt utvecklades arbetet med naturolyckor genom en bred och nära samverkan med 17 regionala och centrala myndigheter. Arbetet gav kunskap om vilka risker som finns att hantera samt en vägledning om vilka reservsystem som kan vara relevanta att bygga upp och vilken personalstyrka som krävs för att under en längre tid hantera en inträffad kris.

Statens haverikommission (SHK) verkar inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap och inom utgiftsområde 22 Kommunikationer inom transportpolitiken. I detta avsnitt redogörs endast för verksamhet inom utgiftsområde 6 dvs. verksamhet inom områdena annan verksamhet och militär verksamhet. Inom området har SHK fastställt olyckorsaken i samtliga fall. men inga rekommendationer har lämnats till tillsynsmyndigheterna under 2008. Under året har inga nya utredningar inletts inom nämnda verksamhetsområden.

Under 2007 genomförde SHK en särskild satsning på att korta ner utredningstiderna. SHK har dock under 2008 inte lyckats hålla

utredningstiderna kvar inom den gräns på 12 månader som anges i bl.a. myndighetens regleringsbrev för 2008. Inom det militära området anställde SHK under 2006 ytterligare en militär utredare och tog också fram nya utredningsrutiner. Detta har medverkat till att de yngre pågående utredningarnas utredningstid kunnat kortas under 2008. SHK anger att orsaken till långa utredningstider inom området annan verksamhet främst är att utredningarna regelmässigt är omfattande och komplexa.

Det är regeringens bedömning att SHK i huvudsak har uppfyllt de av regeringen ställda målen. Se vidare inom utgiftsområde 22 Kommunikationer gällande SHK:s verksamhet inom civil luftfart, spårväg, sjöfart och vägtrafik.

Inriktning

Krisberedskapsarbetet är en lärande verksamhet som genererar kunskap och insikt genom att erfarenheter av övade eller inträffade händelser tillvaratas. Arbetet med uppföljning, utvärdering och lärande behöver bedrivas strukturerat och tvärssektoriellt. Sedan 1 januari 2009 har Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) enligt sin instruktion till uppgift att följa upp och utvärdera samhällets krisberedskapsarbete såväl områdesvis som på en övergripande samhällsnivå. Myndigheten ska också bedöma om vidtagna åtgärder fått önskad effekt. MSB ska vidare kunna göra en samlad bedömning av olycksutvecklingen och det säkerhetsarbete som är kopplat till denna och se till att erfarenheter tas till vara från inträffade olyckor och kriser. Till stöd för detta bör myndigheten tillhandahålla tvärssektoriella och samlade bilder och bedömningar samt utveckla kompetens och metodik inom området som tillgodoser nationella, regionala och lokala behov. Metoderna för hur de underlag som tas fram ska användas i den samlade bedömningen av samhällets krisberedskapsförmåga behöver därför utvecklas för såväl enskilda myndigheters som för MSB i dess roll att göra de samlade bedömningarna.

Regeringen gav i februari 2009 Statskontoret i uppdrag att analysera SHK:s verksamhet och finansiering. Statskontoret ska analysera verksamhetens inriktning, omfattning och organisation. Motivet till

utredningen är att finna en lämplig balans mellan å ena sidan flexibilitet och anpassningsbarhet i förhållande till teknisk utveckling och olika olyckors särart och å andra sidan korta handläggningstider, efterlevande av EG-rätt och internationella åtaganden samt att ha en tillräcklig kompetensbas inom den egna myndigheten. Frågan om huruvida myndighetens verksamhetsfält bör breddas ska också hanteras i översynen liksom frågan om hur myndighetens verksamhet bör finansieras. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 1 december 2009. Regeringen avser att därefter återkomma om SHK:s verksamhet och finansiering. Dessutom kan Statens haverikommissionens och Transportstyrelsens rollfördelning vad beträffar olycksfallsutredningar vid sjöolyckor komma att påverkas av den utredning som regeringen tillsatte i april 2009 med uppdrag att föreslå hur det tredje sjösäkerhetspaketet kan genomföras i svensk rätt (N2009:05).

4.4.5.2 Forskning och utveckling

Resultatanalys

Målet med att initiera och sprida forskning och utveckling inom området Samhällets krisberedskap är bl.a. att stärka och öka den gemensamma kunskapsbilden inom området. Utvecklingen av samhällets krisberedskap behöver forskning och kunskapsuppbyggnad för att kunna möta morgondagens hot och risker.

Målet för den forskning som Statens räddningsverk (SRV) initierade och bidrog till under 2008 var att erhålla ny kunskap som bidrar till att förebygga olyckor och höja samhällets förmåga att hantera olyckor. Enligt SRV:s forskningsstrategi borde forskningen vara samverkansinriktad och bedrivas så att god vetenskaplig kvalitet säkerställs. Den forskning som genomförts under 2008 bedöms ha gett samhället ny och viktig kunskap och därmed, på ett betydelsefullt sätt, bidragit till att förebygga olyckor och öka samhällets förmåga att hantera olyckor. Den forskning som Krisberedskapsmyndigheten (KBM) finansierade har bidragit till att höja kompetensen hos aktörerna i krishanterings-

systemet, dels genom rekommendationer och rapporter, seminarier och kurser, dels genererade forskningen praktiska verktyg och analysmodeller som bidrog till att höja samhällets krishanteringsförmåga. Exempelvis har forskningsresultat inom området kriskommunikation efterfrågats flitigt av informatörer på framför allt kommun- och länsstyrelsenivå. Forskning om polisiära insatser i samband med masshändelser har genererat ett samarbete mellan den aktuella forskargruppen och Rikspolisstyrelsen. Privata aktörer visar intresse för forskningen om privat-offentlig samverkan. En annan effekt av forskningen är att ett eget forskningsfält rörande samhällets krisberedskap har vuxit sig allt starkare under 2000-talet. Under året har detta bl.a. yttrat sig i fler kurser med inriktning mot krisberedskap, från grund- till forskarnivå och i att medel för projekt med inriktning mot krisberedskap även beviljats från andra forskningsfinansierare. Flera nätverk där forskare från skilda discipliner möts bildades med stöd från KBM. Dessa nätverk genererar nya forskningsidéer inom området.

Ett nationellt säkerhetsforskningsprogram inleddes i januari 2007 och ska pågå under 4 år. Programmet finansierades via anslaget 2:4 *Krisberedskap* (tidigare anslaget 7:5 *Krisberedskap*). I genomförandet av programmet ingår bl.a. kartläggning av användarbehov och pågående säkerhetsforskning, beställning av behovsmotiverad forskning samt uppföljning och utvärdering av initierade och pågående forskningssatsningar. För att främja forskningssamarbetet inom EU har säkerhetsforskningsprogrammet bidragit till att ett flertal aktiviteter har genomförts. Sverige erhöll mer än sju procent av säkerhetstemats forskningsbudget vilket är en större andel än de cirka fyra och en halv procent som Sverige bidrar med till EU. Bedömningen är att det övergripande syftet med säkerhetsforskningsprogrammet är på väg att uppfyllas genom de aktiviteter som genomförs och den forskning som finansieras inom ramen för programmet.

Under 2008 har KBM finansierat forskning genom anslaget 7:5 *Krisberedskap*.

Inom ramen för ett forsknings- och utvecklingsavtal mellan Sverige och USA undertecknat 2007, har ett antal konferenser och workshops arrangerats och en internationell övning med tema säkerhets-

övervakning av sjötransporter och hamnar har genomförts. KBM arbetade aktivt med att främja varaktiga samarbetsprocesser mellan KBM och Department of Homeland Security (DHS), mellan svenska myndigheter och deras motsvarigheter inom DHS-sfären samt mellan svenska offentliga och privata forskningsutförare och amerikanska motparter.

Inom EU:s sjunde ramprogram för forskning ingår ett särskilt delprogram för säkerhetsforskning. Säkerhetsforskningen inbegriper bl.a. områden som medborgarens säkerhet, stärkt säkerhet för infrastruktur och anläggningar, övervakningssystem och starkare gränssäkerhet, återställande av säkerhet efter en kris, förbättring av säkerhetssystemens integration och samverkan med andra system samt säkerhet och samhälle. KBM beviljade kompletteringsfinansiering till projekt för att utforma ansökningar till EU:s sjunde ramprogram.

Regeringens bedömning är att genomförd forskning och utveckling har medverkat till att ny kunskap inom området samhällets krisberedskap och kompetensen hos aktörerna inom krishanteringsystemet har ökat. Genom detta har samhällets krisberedskapsförmåga stärkts.

Inriktning

Forskningen inom området samhällets krisberedskap bör bedrivas så att den på sikt bör kunna generera praktiskt tillämpbara forskningsresultat som ska kunna användas i lösandet av uppgifter. Vidare krävs en långsiktig och systematisk forskning för att öka kunskapen om risker och säkerhetsarbete.

Fokus inom området bör läggas på en sektorsövergripande forskning som belyser de olika behov och villkor som finns inom området samhällets beredskap. För att säkerställa att resultatet från forskningen når ut till berörda aktörer är kommunikation av resultat en viktig del av forskningen. Kunskap och kunskapsspridning bör ses som en prioriterad del av forskningen inom samhällets krisberedskap. Ett ökat genomförande av studier inom aktuella områden bör ske som ett komplement till utförd forskning.

Arbetet med att genomföra delprogrammet för säkerhetsforskning i EU:s sjunde ramforskningsprogram bör fortsätta. Vidare

bör samarbetet med USA ges fortsatt prioritet inom säkerhetsforskningsområdet. Möjligheterna till att samfinansiera forskning med internationella aktörer bör tillvaratas. Vidare bör forskning och utveckling belysas i samband med övningar och utbildningar i enlighet med den s.k. Haga-deklarationen som beslutats våren 2009 av de nordiska ministrarna med ansvar för krisberedskapsfrågor.

4.4.6 Kustbevakning

Resultatanalys

Kustbevakningen (KBV) har en central roll avseende samhällets säkerhet och krisberedskap till sjöss. KBV har befogenheter och kompetens att bedriva sjöövervakning och miljöräddningstjänst till sjöss. KBV:s befogenheter samt fartyg och flygplan m.m. utgör en resurseffektiv plattform för dessa uppgifter. KBV:s verksamhet bidrar till att skydda människors liv, säkerhet och hälsa samt förhindra eller begränsa skador på egendom och miljö. Genom internationella samarbeten medverkar myndigheten till att stärka miljöräddningstjänsten till sjöss, minska miljöpåverkande utsläpp, utveckla fiskerikontrollen och förhindra att den gränsöverskridande brottsligheten ökar. Verksamheten har betydelse för samarbetet inom EU och flera internationella organ såsom HELCOM (Helsingforskommissionen).

Kustbevakningen har idag genom ledningsberedskap och planerad patrulleringsverksamhet med miljöskydds- och kombinationsfartyg i stora delar av landet en tillfredsställande insatsförmåga för att bedriva miljöräddningstjänst till sjöss. KBV har dagligen hantera s.k. "vardagsolyckor", bestående av några hundra liter upp till något tusental ton olja. KBV har teknisk kapacitet att bekämpa oljeutsläpp upp till 5 000 ton olja. Vid ogynnsamma betingelser såsom hård vind, vinterförhållanden med kort dagsljusperiod och is minskar dock möjligheten att hantera vissa typer av utsläpp. Internationella avtal säkerställer emellertid möjligheten att hantera större utsläpp. För att uppnå den mest effektiva verksamheten samverkar KBV med de myndigheter som har kompletterande

utrustning för KBV:s verksamhet. Under året har myndigheten deltagit i övningar inom ramen för ett antal internationella samverkansavtal för att säkerställa att rutiner och kontaktvägar fungerar mellan länderna.

Vid 2008 års sammanträde för samordningsorganet för civil sjöövervakning och sjöinformation (Sjöövervakningsrådet) inleddes ett viktigt arbete med att kartlägga alla de aktiviteter som myndigheterna bedriver inom rådets ansvarsområde.

Vad gäller uppdraget att samordna myndigheternas civila behov av sjöövervakning har aktiviteter pågått inom flera områden. Avseende t.ex. fiskerikontroll har personal från KBV och Fiskeriverket lagt grunden för en gemensam tillsynsplan. Vidare har även insatser genomförts för att möta sjöfartens krav på service 24 timmar om dygnet. KBV, Sjöfartsverket och Tullverket har arbetat vidare med en gemensam teknisk lösning, förhandsanmälan för sjöfarten (FRS). Utvecklingen av FRS väntas pågå 2009 och 2010. Kustbevakningens myndighetsgemensamma system för att samordna och förmedla sjöinformation (SJÖBASIS) förväntas levereras och fullt ut (nivå 1) driftsättas under 2009.

Kustbevakningens samverkan med polisens nationella insatsstyrka, för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten, fartygskapningar och terrorism, har utvecklats positivt. Kustbevakningen har också deltagit i övningar inom EU för att öka EU:s kapacitet att skapa ledningsstrukturer för att hantera stora krissituationer.

Regeringen bedömer att KBV i allt väsentligt uppfyllt uppsatta mål för verksamheten.

Inriktning

Varje dag transporteras olja på Östersjön motsvarande nästan 20 000 lastbilar med släp. Oljetransporterna förväntas dessutom öka kommande år. Då Östersjön är ett mycket känsligt hav är det betydelsefullt att Sverige fortsätter att utveckla förmågan att hantera olyckor till sjöss med allvarliga utsläpp som följd. Oljeolyckan i Langesund i Norge sommaren 2009 visar på vikten av samarbeten mellan länder. KBV deltog i saneringsarbetet med både fartyg och flygplan. KBV bör även fortsättningsvis ha en ständig beredskap för att både nationellt

och internationellt kunna påbörja och leda miljöräddningstjänst till sjöss. Regeringen anser att de internationella samarbetsavtalen är viktiga för att skapa beredskap att hantera större olyckor till sjöss. Under 2010 driftsätts tre nya kombinationsfartyg, med större läktrings-, och bogseringskapacitet, vilket kommer att bidra till ökad kapacitet att hantera större olyckor.

Regeringen betonar vikten av att utvecklingen av strategin med Kustbevakningen (KBV) som plattform för sjöövervakning, miljöräddningstjänst och brottsbekämpning till sjöss fortsätter. Regeringen framhåller även att KBV:s arbete med sjöövervakning är viktigt för säkerhet och trygghet i Östersjöområdet och angränsande områden.

Regeringen angav i propositionen Ett användbart försvar (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292) vikten av att sjöverkande myndigheter har en god bild av vilka tillgängliga resurser som finns såväl i Sverige som i övriga länder kring Östersjön. Kunskap om vilka resurser som finns bör leda till ökad koordinering och ett mer effektivt stöd till samhället vid krishantering, inklusive miljökatastrofer och olyckor.

Kommissionen har utlyst ett pilotprojekt gällande integrering av sjöövervakningsresurser i Östersjön och angränsande områden. Regeringen uppdrog den 30 juli 2009 åt KBV att utarbeta ansökan och ansöka om kommissionens pilotprojekt samt, om ansökan beviljas, vara projektledare för pilotprojektet (Fö2009/1602/SSK).

Befogenhetsutredningen (SOU 2008:58) lämnade sitt betänkande våren 2008. De föreslagna ändringarna innebär en samlad och enhetlig reglering av KBV:s rättsliga befogenheter. Regeringen anser att KBV är en viktig resurs inom områdena brottsbekämpning, ordningshållning samt kontroll och tillsyn. Betänkandet bereds i Regeringskansliet och regeringen avser återkomma i frågan.

Kustbevakningen bör vidare bidra till att övervakning och kontroll av trafiken till och från utlandet sker i enlighet med gällande bestämmelser. Inom ramen för arbetet med att underlätta för sjöfartsnäringen är det angeläget att Kustbevakningen tillsammans med Sjöfartsverket och Tullverket fortsätter arbetet med att skapa ett gemensamt anmälnings-system (FRS) för fartyg på väg till eller från

svensk hamn. I arbetet bör myndigheterna beakta det pågående arbetet inom EU med olika e-lösningar. KBV:s verksamhet inom det rättsvärdande området bör även fortsatt inriktas mot att bidra till bekämpningen av grov organiserad brottslighet. KBV bör fortsatt delta i den nationella satsningen avseende intensifierad myndighetssamverkan i regionala underrättelsecenter (RUC).

4.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har lämnat revisionsberättelser utan invändning för Krisberedskapsmyndigheten, Statens räddningsverk, Kustbevakningen, Statens haverikommission och Styrelsen för psykologiskt försvar med bedömningen att myndigheternas årsredovisningar i allt väsentligt är rättvisande. För de myndigheter som vidtagit åtgärder med medel från anslaget 7:5 *Krisberedskap* utgör denna verksamhet endast en del av myndigheternas totala verksamhet. Riksrevisionens iakttagelser för dessa kommenteras i respektive berört utgiftsområde.

4.5.1 Uppföljning av Riksrevisionens iakttagelser

Riksrevisionen har under 2007 och 2008 genomfört ett antal granskningar rörande regeringens krishantering och dess styrning av samhällets krisberedskap. Granskningen har redovisats i åtta rapporter. I budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1) redovisades ett kort referat av rapporterna samt vilka åtgärder regeringen avsåg vidta.

I det följande kommenteras de vidtagna åtgärderna.

Beredskapen för kärnkraftsolyckor (RiR 2007:4)

I Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps regleringsbrev för 2009 har myndigheten ett uppdrag att redovisa vilka åtgärder som de tillsammans med berörda aktörer har vidtagit för att höja förmågan att hantera kärnkraftsolyckor.

Säkerheten vid vattenkraftdammar (RiR 2007:9)

Regeringen har beslutat att ge Affärsverket svenska kraftnät i uppdrag att utreda de statliga insatserna för dammsäkerhet.

Regeringens styrning av informations-säkerheten i den statliga förvaltningen (RiR 2007:10)

I avsnitt 4.4.3.4 Informations säkerhet redovisas ett antal vidtagna åtgärder och fortsatt inriktning.

Statens insatser för att hantera omfattande elavbrott (RiR 2007:17)

Regeringen har beslutat att ge Affärsverket svenska kraftnät i uppdrag att utreda verkets befogenheter relativt branschen vid särskilt svåra påfrestningar i elsystemet samt att se till att det tas fram ett underlag om stamnätets dimensionering.

Krisberedskap i betalningssystemet (RiR 2007:28)

Finansinspektionen och Riksgäldskontoret har fortsatt arbetet för att stärka motståndskraften och krisberedskapen i betalningssystemet, samt om hur de grundläggande kraven på uthållighet och säkerhet i systemet ska regleras bereds vidare i Regeringskansliet.

Dricksvattenförsörjning – beredskap för stora kriser (RiR 2008:8)

I en analys inom Jordbruksdepartementet rörande livsmedels- och dricksvattenförsörjningen betonas vikten av att kunna säkerställa krisberedskapen. Det är nödvändigt att förbättra förutsättningarna för att kunna hantera olika former av störningar av mer eller mindre allvarlig art. Det finns enligt rapporten behov av att förstärka samordningen av insatserna på området. Regeringen överväger därför att genom bl.a. en ändring i myndighetens instruktion ge Livsmedelsverket en samordnande funktion.

4.6 Budgetförslag

4.6.1 2:1 Kustbevakningen

Tabell 4.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	862 709	Anslags-sparande	71 287
2009	Anslag	922 708 ¹	Utgifts-prognos	858 753
2010	Förslag	989 546		
2011	Beräknat	995 980 ²		
2012	Beräknat	961 270 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 989 546 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 949 546 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Kustbevakningens verksamhet att utföra sjöövervakning och annan kontroll- och tillsynsverksamhet samt räddningstjänst till sjöss. Anslaget används även till Kustbevakningens kostnader för samordning av de civila behoven av sjöövervakning och sjöinformation.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.2 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	13 685		13 685	0
Prognos 2009	2 000		2 000	0
Budget 2010	2 000		2 000	0

Intäkterna avser oljeskadeersättning som påförs fartygsägare för uppkomna oljeskador. Intäkterna för denna inkomsttitel är svåra att prognostisera. För att få ut avgiften krävs ibland att den som vållat skada förs inför domstol, vilket gör att det kan dröja flera år innan statens fordran säkrats.

Mot inkomsttiteln redovisas även vattenföroreningsavgifter som redovisas av Tullverket för Kustbevakningens räkning (se vidare utgiftsområde 3, anslaget 1:3 *Tullverket*).

Tabell 4.3 Uppdragsverksamhet*Tusental kronor*

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008 (varav tjänsteexport)	3 539	3 539	0
Prognos 2009 (varav tjänsteexport)	4 500	4 500	0
Budget 2010 (varav tjänsteexport)	10 000	10 000	0

Kustbevakningen utför uppdrags- och serviceverksamhet åt samverkande myndigheter samt andra uppdragsgivare och avnämare. Myndigheten får disponera intäkterna.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Förslaget till investeringsplan för Kustbevakningen för 2010–2012 godkänns (tabell 4.4).

Tabell 4.4 Investeringsplan*Miljoner kronor*

	Antal	Utfall t.o.m. 2008	Prognos 2009	Budget 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012
Investeringar						
Flygplan	3	628	18			
Större kombinationsfartyg	3	740	265	135		
Kombinationsfartyg	4	83		61	535	371
Övervakningsfartyg	5		5	7	53	100
Svävare	1			18		
Övriga investeringar			70	60	50	50
Summa investeringar		1 451	358	281	638	521
Lån		1 451	358	281	638	521
Summa finansiering		1 451	358	281	638	521

Skälen för regeringens förslag: Kustbevakningen bör under 2010 fullfölja redan påbörjade materielanskaffningar, dock bör inga ytterligare upphandlingar och beställningar av fartyg påbörjas under 2010. Mot bakgrund av det statsfinansiella läget och medföljande prisökningar ska fyra eller fem kombinationsfartyg, beroende på prisläget anskaffas. Regeringen ser att de förändrade ekonomiska förutsättningarna till viss del påverkar myndighetens möjlighet att uppnå fastställda mål för den operativa förmågan.

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2009 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har engångsvis ökat med 40 miljoner kronor 2010 och 2011 för att finansiera tillkommande kostnader för räntor med koppling till investeringsplanen ovan. Beloppen har tidigare beräknats i lika del under anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* respektive anslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar*.

Tabell 4.5 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:1 Kustbevakningen

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	922 708	922 708	922 708
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	26 838	33 012	38 562
Beslut	40 000	40 260	0
Förslag/beräknat anslag	989 546	995 980	961 270

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2010 för ramanslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 40 000 000 kronor under perioden 2011-2013 (tabell 4.7).

Tabell 4.7 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012–2013
Ingående åtaganden	11 695	24 330	39 330		
Nya åtaganden	15 353	30 000	27 000		
Infriade åtaganden	-2 708	-15 000	-27 000	-27 000	-12 330
Utestående åtaganden	24 330	39 330	39 330		
Erhållet/förslaget bemyndigande	25 000	40 000	40 000		

Skälen för regeringens förslag: Bemyndigandet avser bidrag till kommunernas verksamhet att förebygga jordskred och andra naturolyckor för att stimulera sådana åtgärder.

4.6.2 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tabell 4.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	28 791	Anslags- sparande	11 099
2009	Anslag	39 850 ¹	Utgifts- prognos	38 888
2010	Förslag	54 850		
2011	Beräknat	59 850		
2012	Beräknat	39 850		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för att finansiera ersättning till kommuner för åtgärder som vidtas för att förebygga jordskred och andra naturolyckor.

Anslaget används fr.o.m. 2010 även för finansiering av vissa åtgärder för att stärka samhällets förmåga att bedöma och hantera översvåmningsrisker.

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2009 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har i statsbudgeten för 2007 engångsvis ökat för åren 2007–2009 med 15 miljoner kronor årligen. År 2010 minskas därför anslaget med motsvarande belopp som i stället beräknas under anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*.

Anslaget ökas med 30 miljoner kronor 2010, 35 miljoner kronor 2011 och 15 miljoner kronor 2012 för åtgärder för att anpassa Sverige till de effekter som följer av ett förändrat klimat.

Tabell 4.8 Härlledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	39 850	39 850	39 850
Förändring till följd av:			
Beslut	15 000	20 000	
Förslag/beräknat anslag	54 850	59 850	39 850

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.6.3 2:3 Ersättning för räddningstjänst

Tabell 4.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Typ	Belopp	Notering	Belopp
2008	Utfall	19 829	Anslags-sparande	13 901
2009	Anslag	27 080 ¹	Utgifts-prognos	26 543
2010	Förslag	21 080		
2011	Beräknat	21 080		
2012	Beräknat	21 080		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Ändamålet med anslaget är att, i enlighet med lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, finansiera vissa ersättningar till följd av uppkomna kostnader vid genomförda räddningsinsatser, finansiera insatser för att bekämpa olja m.m. till sjöss samt för utredning av allvarliga olyckor. Anslagets ändamål är även att finansiera de räddningsinsatser som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap kan behöva genomföra till lands i Estland, Lettland och Litauen. Anslaget används även för kostnader i ett initialt skede för räddningstjänstinsatser som lämnats

efter förfrågan genom den s.k. Gemenskapsmekanismen inom EU. Den aktör som begärt hjälpen betalar motsvarande belopp till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Under 2008 har 15,4 miljoner kronor från anslaget utbetalats till 17 kommuner som ersättning för räddningstjänstkostnader. Vidare har 1,7 miljoner kronor utbetalats till tre kommuner som ersättning för sanering efter oljeutsläpp 2008. 0,7 miljoner kronor har utbetalats till Kustbevakningen under 2008 för myndighetens kostnader i samband med miljöräddningstjänst till sjöss.

Regeringens överväganden

Utfallet på anslaget varierar kraftigt mellan åren. Detta beror på att det är svårt att förutsäga antalet olyckor som kräver räddningsinsatser och konsekvenserna av dessa.

Tabell 4.10 Härlledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	21 080	21 080	21 080
Förslag/beräknat anslag	21 080	21 080	21 080

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.6.4 2:4 Krisberedskap

Tabell 4.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Typ	Belopp	Notering	Belopp
2008	Utfall	1 658 040	Anslags-sparande	39 966
2009	Anslag	1 530 540 ¹	Utgifts-prognos	1 522 133
2010	Förslag	1 171 370		
2011	Beräknat	1 292 898 ²		
2012	Beräknat	1 325 820 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 279 551 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 304 551 tkr i 2010 års prisnivå.

Ändamålet med anslaget är att finansiera åtgärder som stärker samhällets samlade beredskap och förmåga att hantera allvarliga kriser och deras konsekvenser. Anslaget finansierar även i viss utsträckning åtgärder som syftar till att skapa eller vidmakthålla en grundläggande försvarsförmåga och förmågan för att ta emot

stöd från andra länder vid allvarliga kriser. Anslaget fördelas i enlighet med angivna principer och villkor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2010 för ramanslaget 2:4 *Krisberedskap* besluta om avtal och beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder samt åtgärder för att hantera allvarliga/extraordinära händelser som, inklusive tidigare gjorda beställningar medför behov av framtida anslag på högst 360 000 000 kronor under perioden 2011-2016 (tabell 4.12).

Tabell 4.12 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Budget 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012-2016
Utestående åtaganden vid årets början	251 054	236 966	345 158		
Nya åtaganden	194 103	279 000	207 096		
Infriade åtaganden	- 208 191	- 170 808	- 199 392	- 193 384	- 159 478
Utestående åtaganden vid årets slut	236 966	345 158	352 862		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	270 000	365 000	360 000		

Skälen för regeringens förslag: Bemyndigandet avser verksamhet som bedrivs inom samverkansområdena Teknisk infrastruktur, Transporter, Geografiskt områdesansvar, Skydd, Undsättning och vård samt Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps forskningsbidrag.

Beredskapsinvesteringar

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2010 låta Myndigheten för samhällsskydd och beredskap disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 500 000 000 kronor.

Regeringen bemyndigas att för 2010 låta Socialstyrelsen disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 350 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Låneramen för beredskapsinvesteringar behövs bl.a. för att stärka den nationella beredskapen mot en influensapandemi.

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2009 beräknat anslaget enligt följande.

För finansiering av driftstöd till det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel har anslaget minskats med 2,5 miljoner kronor 2010. Totalt har därmed 109,3 miljoner kronor i stället beräknats under anslaget 2:5 *Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet*. Från och med 2011 beräknas de 109,3 miljoner kronorna åter under anslaget 2:4 *Krisberedskap*.

Anslaget har minskats med 350 miljoner kronor fr.o.m. 2010. I stället beräknas 250 miljoner kronor under utgiftsområde 21 Energi, anslaget 1:14 *Elberedskap* och 100 miljoner kronor under utgiftsområde 22 Kommunikationer, anslaget 2:5 *Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation*.

Anslaget har minskats med 3 miljoner kronor fr.o.m. 2010 för finansiering av administration av viss signalskyddsverksamhet. Beloppet beräknas i stället under anslaget 1:8 *Försvarets radioanstalt*.

Anslaget har engångsvis minskats med 25 miljoner kronor 2010 och 2011. Beloppen beräknas i stället under anslaget 2:8 *Avvecklingsmyndigheten för SRV, KBM och SPF*.

Tabell 4.13 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:4 Krisberedskap

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	1 530 540	1 530 540	1 530 540
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	21 330	37 518	46 631
Beslut	-30 500	78 491	104 355
Överföring till/från andra anslag	-350 000	-353 651	-355 706
Förslag/beräknat anslag	1 171 370	1 292 898	1 325 820

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.6.5 2:5 Gemensam radio-kommunikation för skydd och säkerhet

Tabell 4.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande	Resultat
2008	Utfall	207 532		356 742
2009	Anslag	195 000 ¹	Utgifts-prognos	390 342
2010	Förslag	211 000		
2011	Beräknat	0		
2012	Beräknat	0		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslagets ändamål är att finansiera utbyggnad, uppbyggnad, drift och förvaltning av ett gemensamt radiokommunikationssystem för skydd och säkerhet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.15 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008 (varav tjänsteexport)	109 019	207 532	-98 513
Prognos 2009 (varav tjänsteexport)	160 000	354 000	-194 000
Budget 2010 (varav tjänsteexport)	242 000	499 000	-257 000

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får ta ut avgifter för finansiering av drift och förvaltning av Rakelsystemet. Intäkterna disponeras av myndigheten.

Intäkterna 2010 kan härledas till den överenskomna fördelningen per departement och myndighet samt beräknade intäkter från övriga användare.

Driften och förvaltningen finansieras även från anslaget 2:5 *Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet*.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2010 för ramanslaget 2:5 *Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet* ingå avtal om ekonomiska åtaganden för att anskaffa infrastrukturen för det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel som, inklusive tidigare gjorda beställningar medför behov av anslag på högst 85 000 000 kronor under perioden 2011-2013 (tabell 4.16).

Tabell 4.16 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Budget 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012-2013
Utestående åtaganden vid årets början	112 415	110 415		
Nya åtaganden	98 000	74 000		
Infriade åtaganden	-100 000	-100 415	-84 000	0
Utestående åtaganden vid årets slut	110 415	84 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	200 000	85 000		

Skälen för regeringens förslag: Bemyndigandet avser utbyggnad och uppbyggnad av ett gemensamt radiokommunikationssystem för skydd och säkerhet.

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2009 beräknat anslaget enligt följande:

För finansiering av driften av systemet har anslaget ökat med 5 miljoner kronor 2010. Totalt har därmed 211 miljoner kronor beräknats under anslaget 2:5 *Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet*. Från och med 2011 beräknas beloppet åter under anslagen 2:4 *Krisberedskap* och 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*. Detta innebär att inga medel beräknats under anslaget beräknats fr.o.m. 2011. För den fortsatta finansieringen av verksamheten, se avsnitt 4.4.4.5.

Tabell 4.17 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:5 Gemensam radiokommunikation för skydd och beredskap

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	206 000	206 000	206 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	5 000	-206 000	-206 000
Förslag/beräknat anslag	211 000	0	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.6.6 2:6 Ersättning till SOS Alarm AB för alarmeringstjänst enligt avtal

Tabell 4.18 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2008	183 400	0	
2009	Anslag 178 000 ¹		178 000
2010	Förslag 178 000		
2011	Beräknat 178 000		
2012	Beräknat 178 000		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Ändamålet med anslaget är att finansiera ersättning från staten till SOS Alarm Sverige AB enligt avtal.

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2009 beräknat anslaget enligt följande:

För finansiering i enlighet med det nya avtalet med SOS Alarm Sverige AB har anslaget ökat med 4 miljoner kronor fr.o.m. 2010.

Tabell 4.19 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:6 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	174 000	174 000	174 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	4 000	4 000	4 000
Förslag/beräknat anslag	178 000	178 000	178 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.6.7 2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tabell 4.20 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	Anslags- sparande	0
2009	Anslag	916 190 ¹	Utgifts- prognos 805 081
2010	Förslag	960 989	
2011	Beräknat	969 616 ²	
2012	Beräknat	974 842 ³	

¹ Inklusiva tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 960 989 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 960 989 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps förvaltningskostnader.

Ändamålet med anslaget är att finansiera verksamhet inom räddningstjänstområdet inklusive olycks- och skadeförebyggande åtgärder samt beredskap och indirekta kostnader för internationella räddnings- och katastrofinsatser samt andra internationella insatser inom ramen för EU-samarbetet och Nato/PFF. Vidare finansierar anslaget verksamhet för att upprätthålla beredskap samt indirekta kostnader beträffande Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps förmåga att stödja utlandsmyndigheter och nödställda i en situation då många svenska medborgare eller personer med hemvist i Sverige drabbas till följd av allvarlig olycka eller katastrof i utlandet.

Anslaget används även för bidrag till främjande av den enskilda människans förmåga. Delar av utbildningsverksamheten finansieras från anslaget. Ändamålet med anslaget är även att finansiera ersättning till länsstyrelserna för tillkommande uppgifter

med anledning av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Anslaget finansierar också den verksamhet som myndigheten genomför inom områdena massmediernas beredskap, kunskapsspridning om säkerhetspolitik och totalförsvaret samt opinionsundersökningar, dvs. att följa svensk opinionsutveckling av betydelse för totalförsvaret. Vidare finansierar anslaget vägledande och rådgivande verksamhet för totalförsvarets pliktiga. Anslaget finansierar även drift och vidmakthållande av vissa reservfunktioner inom etermedia.

Anslaget används även för stöd till frivilliga försvarsorganisationer.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.21 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	17 042			17 042
Prognos 2009	17 000			17 000
Budget 2010	17 000			17 000

Avgifter som tas ut med stöd av lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor redovisas mot inkomsttitel 2552 Övriga offentligrättsliga avgifter.

Inkomster från oljeskadeersättning enligt sjölagen (1994:1009) redovisas mot inkomsttitel 2713 Vattenföroreningsavgifter m.m.

Tabell 4.22 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	284 998	282 732	2 266
(varav tjänsteexport)	19 319	19 726	-407
Prognos 2009	274 085	266 655	7 430
(varav tjänsteexport)	25 200	24 596	604
Budget 2010	274 970	267 220	7 750
(varav tjänsteexport)	25 000	24 406	594

Med uppdragsverksamhet avses i detta sammanhang den avgiftsbelagda verksamhet som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska bedriva. Myndigheten får åta sig

att mot avgift utveckla och förvalta tekniskt stöd åt andra myndigheter samt åt kommuner och landsting.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska vidare utföra uppdrags- och serviceverksamhet åt samverkande myndigheter och andra uppdragsgivare. Med uppdragsverksamhet avses i detta sammanhang bl.a. tjänsteexport enligt tjänsteexportförordningen (1992:192). Myndigheten får disponera intäkterna.

Myndigheten får delta i internationella räddnings- och katastrofinsatser förutsatt att det finns en extern finansiering. Vidare får Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, om verksamheten har anknytning till myndighetens uppgifter, mot avgift tillhandahålla fortbildning, uppdragsutbildning samt konferens- och internattjänster.

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2009 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har ökat med 22,9 miljoner kronor fr.o.m. 2010 för finansiering av stöd till frivilliga försvarsorganisationer. Beloppet beräknades t.o.m. 2009 på det tidigare anslaget 1:10 *Stöd till frivilliga försvarsorganisationer* (se avsnitt 3.4.3.2. sid.40).

Anslaget har minskats med 2,3 miljoner kronor fr.o.m. 2010. Beloppet beräknas i stället under anslaget 1:8 *Försvarets radioanstalt* för finansiering av viss signal-skyddsverksamhet.

Tabell 4.23 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	907 490	907 490	907 490
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	32 860	41 302	46 415
Beslut	-2 300	-2 321	-2 333
Överföring till/från andra anslag	22 939	23 145	23 270
Förslag/beräknat anslag	960 989	969 616	974 842

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.6.8 2:8 Avvecklingsmyndigheten för SRV, KBM och SPF

Tabell 4.24 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall		Anslags-sparande	0
2009	Anslag	203 900	¹	Utgifts-prognos 195 171
2010	Förslag	95 000		
2011	Beräknat	45 947	²	
2012	Beräknat	0	³	

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 45 000 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 0 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget ska finansiera avvecklingen av Statens räddningsverk, Krisberedskapsmyndigheten och Styrelsen för psykologiskt försvar.

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2009 beräknat anslaget enligt följande.

För 2010 och 2011 minskar behovet av medel för avvecklingen. Anslaget har därför minskats med 55 miljoner kronor 2010 och 107,2 miljoner kronor 2011. Från och med 2012 beräknas inga medel under anslaget och 25 miljoner kronor av minskningen beräknas åter under anslaget 2:4 *Krisberedskap*.

Tabell 4.25 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:8 Avvecklingsmyndigheten för SRV, KBM och SPF.

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	150 000	150 000	150 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	0	3 157	6 220
Beslut	-55 000	-107 210	-156 220
Förslag/beräknat anslag	95 000	45 947	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5 Strålsäkerhet

5.1 Omfattning

Området omfattar frågor om strålskydd och kärnsäkerhet. Verksamheten vid Strålsäkerhetsmyndigheten ingår i området. Strålsäkerhetsmyndigheten bildades den 1 juli 2008.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom område Strålsäkerhet

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Budget 2009 ¹	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012
<i>Strålsäkerhet</i>						
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	151	303	300	329	339	341
Summa Strålsäkerhet	151	303	300	329	339	341
<i>Äldreanslag</i>						
2009 3:2 Avvecklingsmyndigheten för SSI och SKI	3	10	10	0	0	0
2008 34:01 Statens strålskyddsinstitut	57	0	0	0	0	0
2008 34:02 Statens kärnkraftinspektion: Förvaltningskostnader	49	0	0	0	0	0
2008 34:03 Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning	29	0		0	0	0
Summa Äldreanslag	138	10	10	0	0	0

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

5.3 Resultatredovisning

Resultatredovisningen nedan omfattar resultat samt analys och slutsatser för området Strålsäkerhet. Resultatredovisning beträffande miljö kvalitetsmålet Säker strålmiljö finns under utgiftsområde 20 *Allmän miljö- och naturvård*.

5.3.1 Resultat

Säkerheten vid de svenska reaktorerna upprätthålls på en godtagbar nivå. Strålsäkerhetsmyndigheten har genom tillsyn av de kärntekniska anläggningarna säkerställt ett brett underlag för denna samlade strålsäkerhetsutvärdering och det har inte uppdagats

några brister i barriärerna som medför utsläpp av radioaktiva ämnen som överstiger gällande gränser. Inte heller har några andra radiologiska händelser inträffat som innebär risk för allmänhet eller yrkesverksamma.

Under hösten 2008 lämnade Sverige sin tredje nationalrapport enligt konventionen om säkerheten vid hantering av använt kärnbränsle och om säkerheten vid hantering av radioaktivt avfall, den s.k. avfallskonventionen. I maj 2009 hölls granskningsmötet där Sveriges rapport presenterades. Både rapporten och presentationen mottogs väl av de övriga konventionsparterna.

De internationella granskningar som den tidigare myndigheten Statens kärnkraftinspektion fick regeringens uppdrag att begära från Internationella atomenergiorganet (IAEA) genomförs enligt plan. Under 2008 granskades Forsmarks kärnkraftverk. IAEA:s slutrapport har publicerats på Strålsäkerhetsmyndighetens hemsida. Granskningsteamets slutsatser sammanfaller i allt väsentligt med myndighetens egna. Under 2009 genomfördes en granskning av Oskarshamns kärnkraftverk men resultatet har ännu inte offentliggjorts av IAEA.

Till följd av resultatet från flera års samlade inspektionsinsatser mot kärnkraftverket i Ringhals beslutade Strålsäkerhetsmyndigheten att sätta Ringhals AB under särskild tillsyn. Den särskilda tillsynen innebär bl.a. ökad närvaro av inspektörer, förhöjda rapporteringskrav samt ökad inspektionsverksamhet.

Strålsäkerhetsmyndigheten har en stor internationell verksamhet inom strålsäkerhetsområdet. Främst bedrivs arbetet inom EU där ett direktiv på kärnsäkerhetsområdet slutförhandlats under 2009, inom Internationella atomenergiorganet (IAEA) FN:s vetenskapliga strålningskommitté (UNSCEAR), OECD:s kärnenergibyrå (NEA) samt Internationella strålskyddskommittén (ICRP). Till IAEA rapporterar Strålsäkerhetsmyndigheten händelser av säkerhetsmässig betydelse inom strålsäkerhetsområdet genom den s.k. INES-skalan.

Den särskilda tillsynen av anläggningen i Forsmark, som inleddes under 2006, avslutades under 2009.

5.3.2 Analys och slutsatser

Strålsäkerhetsmyndigheten bildades vid halvårsskiftet 2008 genom en sammanläggning av Statens strålskyddsinstitut och Statens kärnkraftinspektion. Syftet är att på sikt uppnå en starkare och effektivare tillsynsmyndighet.

Att bilda en ny myndighet är en resurs- och tidskrävande process. Myndigheten inledde sin verksamhet med ett stort antal vakanser, eftersom de båda tidigare myndigheterna var restriktiva med att rekrytera under den sista tiden. Trots detta bedömer regeringen att målen i allt väsentligt uppfylls.

Vid samtliga svenska kärnkraftverk finns planer för moderniseringar eller effekthöjningar. Strålsäkerhetsmyndigheten granskar dessa projekt. Projektens storlek i kombination med att industrins tidplaner inte håller i alla avseenden gör att komplexiteten i samt omfattningen av granskningarna av dessa projekt har varit större än förutsett.

Sedan några år har betydande resurser lagts på att bygga upp kunskap och kompetens för att kunna ta emot Svensk Kärnbränslehantering AB:s ansökan om att bygga anläggningen för slutförvaret av det använda kärnbränslet. Även rutiner och organisation har successivt anpassats till att kunna hantera granskningen av ansökan.

5.4 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna för 2008 avseende Strålsäkerhetsmyndigheten för den andra halvan av 2008. Strålsäkerhetsmyndigheten bildades den 1 juli 2008. Riksrevisionen har inte heller haft några invändningar i revisionsberättelserna för 2008 avseende Statens kärnkraftinspektion för första halvåret 2008. Riksrevisionen anser att Statens strålskydds-instituts årsredovisning ger en något missvisande bild av myndighetens ställning på balansdagen då bidrag för finansiering av anläggningstillgångar felaktigt ingår i detta belopp med cirka 14 miljoner kronor. En korrekt redovisning skulle innebära ett negativt belopp på cirka 3,7 miljoner kronor i stället för 10,3 miljoner kronor.

Kärnkraftsinspektionen och Strålskyddsinstitutet avvecklades den 30 juni 2008.

5.5 Politikens inriktning

En viktig princip i miljöarbetet är att förorenaren ska betala. Den som bedriver kärnteknisk verksamhet eller verksamhet med strålning har ansvar både för att verksamheten bedrivs på ett strålsäkert sätt och att uppkommet radioaktivt avfall omhändertas på ett sätt som säkerställer ett gott skydd för människans hälsa och för miljön.

En god strålsäkerhet och krisberedskap garanteras genom en stark tillsyn av berörda myndigheter.

Regeringen har stärkt förutsättningarna för kärnkraftstillsynen genom resursförstärkning och sammanläggning av myndigheter till Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM. Nu tas ytterligare steg för att förtydliga ansvarsfrågan. Regeringen har tillsatt en utredning för att se över lagstiftningen på strålsäkerhetsområdet och hur svensk lag ska anpassas till den internationella ansvarsregleringen som innebär att reaktorägarna i ökad omfattning får ta ansvar för kärnkraftens risker (enligt den s.k. Pariskonventionen). Utredningen har därutöver fått i uppdrag att analysera om reaktorinnehavarna bör åläggas ett obegränsat ansvar för radiologisk skada, eller om det finns samhällsligt intresse att i Sverige fortsatt bibehålla begränsningarna av ansvaret.

För att inte äventyra kommande generationers livsbetingelser är det den nuvarande generationens ansvar att ta hand om kärnavfallet på ett säkert sätt. Sverige har i flera olika sammanhang tydligt markerat att svenskt avfall och svenskt använt kärnbränsle ska omhändertas i Sverige. Industrin har genom Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) meddelat att de avser att lämna in en ansökan om ett slutförvar för det använda kärnbränslet i Forsmark, Östhammars kommun, nästa år. Inför beskedet har ett viktigt, brett och omfattande informationsarbete skett genom SKB, kommunerna Östhammar och Oskarshamn, myndigheter samt ideella och lokala organisationer. Satsningen på Strålsäkerhetsmyndighetens kärnkrafts- och avfallstillsyn säkerställer att myndigheten har

en god beredskap inför granskningen av ansökan liksom god uppsikt över säkerheten i kärnkraftverken. Ansökan kommer att prövas både enligt kärntekniklagen och miljöbalken. Villkor kommer att ställas enligt båda lagarna samt strålskyddslagen. Regeringens prövning förväntas tidigast 2013.

Regeringen satsar på att förstärka tillsynen av radiologisk diagnostik inom hälso- och sjukvården. En inspektionsstrategi tas fram av Strålsäkerhetsmyndigheten. Satsningen ska möta de ökade behov som uppstår av den ökande användningen av strålning inom hälso- och sjukvård. De skadliga effekterna av strålning på människors hälsa och miljön ska hållas så små som möjligt.

Med utgångspunkt från 2007 års utvärdering av miljö kvalitetsmålet Säker strålmiljö har Strålsäkerhetsmyndigheten på regeringens uppdrag tagit fram en nationell plan för omhändertagandet av allt radioaktivt avfall. Planen fokuserar på radioaktivt avfall från icke kärnteknisk verksamhet och ger en god grund för fortsatt arbete på området.

5.6 Budgetförslag

5.6.1 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

**Tabell 5.2 Anslagsutveckling 3:1
Strålsäkerhetsmyndigheten**

Tusental kronor

År	Slagslag	Utvald	Anslags- sparande	Utvald
2008	Utfall	151 390		10 074
2009	Anslag	302 873 ¹	Utgifts- prognos	299 622
2010	Förslag	329 416		
2011	Beräknat	339 208 ²		
2012	Beräknat	340 880 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 337 373 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 337 373 tkr i 2010 års prisnivå.

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) är förvaltningsmyndighet med ansvar för tillsyn av strålskydd och kärnsäkerhet, säkerheten för kärnavfallet, fysiska skyddet vid kärntekniska anläggningar, icke-spridningsfrågor samt beredskap mot radiologiska olyckor. Myndigheten är också ansvarig myndighet för

miljökvalitetsmålet Säker strålmiljö. Anslaget används för att finansiera SSM:s förvaltningskostnader samt för att finansiera kostnader för forskning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.3 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	195 583	4 867	188 342	12 108
Prognos 2009	279 200	9 625	271 825	17 000
Budget 2010	303 000	20 773	282 000	41 773

SSM verksamhet finansieras delvis via avgifter enligt förordningen (2008:463) om vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten. Ansökningsavgifter som berör kärnteknisk verksamhet enligt 3 och 4 §§ nämnda förordning disponeras av myndigheten. Granskningarna av ansökningarna enligt denna paragraf har blivit mer omfattande än vad som tidigare antagits. Regeringen avser därför att, genom förordningsändring besluta om att avgifterna ska höjas. Genom denna höjning av avgifterna beräknas avgiftsintäkterna öka med 3 miljoner kronor per år från och med 2010. Avgifter som berör icke-kärnteknisk verksamhet enligt 3 och 4 §§ nämnda förordning förs till inkomsttitel 2511 Ansökningsavgifter. Övriga avgifter förs till inkomsttitel 2551 Avgifter från kärnkraftverken. Myndigheten disponerar inte dessa avgifter.

Tabell 5.4 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2008 (varav tjänsteexport)	1 464	1 550	-86
Prognos 2009 (varav tjänsteexport)	9 000	8 750	250
Budget 2010 (varav tjänsteexport)	9 000	8 700	300

Strålsäkerhetsmyndighetens uppdragsverksamhet berör östsamarbetet och utbildningsinsatser.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2010 för ramanslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 65 000 000 kronor under 2011–2013.

Skälen för regeringens förslag: Behovet av bemyndigande på anslag 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* uppstår genom myndighetens beställningar av forskning inom ansvarsområdet. För 2010 föreslås bemyndiganderamen öka med 6 miljoner kronor jämfört med innevarande år.

Regeringens överväganden

I enlighet med beräkningar i tidigare budgetpropositioner

- tillförs anslaget medel med anledning av att tidigare beslut om finansiering av avvecklingsmyndigheten för Statens strålskyddsinstitut och Statens kärnkraftinspektion. Anslaget ökas med 10 miljoner per år fr.o.m. 2010.
- tillförs anslaget medel för förstärkt tillsyn av de kärntekniska anläggningarna och förstärkt tillsyn av användningen av radiologisk diagnostik inom sjukvården. Anslaget ökas med 8 miljoner kronor 2010 och med 16 miljoner kronor per år fr.o.m. 2011.

Regeringen föreslår att 329 416 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* för 2010. För 2011 beräknas anslaget uppgå till 339 208 000 kronor och för 2012 till 340 880 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2010–2012 beräknats enligt följande:

Tabell 5.6 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	302 873	302 873	302 873
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	8 270	9 963	11 505
Beslut	18 273	26 372	26 502
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	329 416	339 208	340 880

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.³ Övergångseffekten till följd av kostnadsässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.**Tabell 5.5 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten**

Tusental kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012-2013
Ingående åtaganden	37 723	46 476	45 480	–	–
Nya åtaganden	27 531	25 299	50 000	–	–
Infriade åtaganden	-18 778	-26 295	-32 029	-27 878	-35 573
Utestående åtaganden	46 476	45 480	63 451	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	57 000	59 000	65 000	–	–

6 Elsäkerhet

6.1 Budgetförslag

6.1.1 4:1 Elsäkerhetsverket

Tabell 6.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	45 205	Anslags- sparande	5 663
2008	Utfall	45 205	Anslags- sparande	5 663
2009	Anslag	44 147 ¹	Utgifts- prognos	46 292
2010	Förslag	45 332		
2011	Beräknat	45 590 ²		
2012	Beräknat	45 830 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2009 års ekonomiska vårproposition (bet. 2008/09:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 45 332 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 45 332 tkr i 2010 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel till förvaltningskostnader vid Elsäkerhetsverket. Inkomster hos Elsäkerhetsverket som myndigheten inte får disponera redovisas på statsbudgetens inkomstsida under inkomsttiteln 2552 Övriga offentligrättsliga avgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 6.2 Avgiftsbelagd verksamhet

Tusental kronor

	Offentlig- rättslig verksamhet Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Resultat- område Publikation- försäljning Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	310 909	792	774	18
Prognos 2009	307 900	1 000	1 000	0
Budget 2010	310 000	500	500	0

Regeringens överväganden

Omlokaliseringen från Stockholm till Kristinehamn innebär omställningskostnader för myndigheten. Mot bakgrund av myndighetens ökade kostnader med anledning av flytten avser regeringen medge att myndigheten får disponera befintligt anslagssparande. Vidare avser regeringen att noga följa utvecklingen av myndighetens ekonomiska situation så att verksamheten långsiktigt kan fungera med bibehållen kvalitet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 45 332 000 kronor anvisas under anslaget 4:1 *Elsäkerhetsverket* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 45 590 000 kronor respektive 45 830 000 kronor.

Tabell 6.3 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 4:1 Elsäkerhetsverket

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009 ¹	44 147	44 147	44 147
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 185	1 443	1 683
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	45 332	45 590	45 830

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.